

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Het klimaat van de verslaggeving: peace journalism in de storm van protest: Een kwalitatief onderzoek naar peace journalism in de Nederlandse verslaggeving over klimaatprotesten

Bergh, Lara van den

Citation

Bergh, L. van den. (2025). *Het klimaat van de verslaggeving: peace journalism in de storm van protest: Een kwalitatief onderzoek naar peace journalism in de Nederlandse verslaggeving over klimaatprotesten*.

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master Thesis, 2023](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4262143>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Het klimaat van de verslaggeving: peace journalism in de storm van het protest

Een kwalitatief onderzoek naar peace journalism in
de Nederlandse verslaggeving over klimaatprotesten

Masterscriptie door Lara van den Bergh

Universiteit
Leiden
Geesteswetenschappen

Master Journalistiek
en Nieuwe Media

Het klimaat van de verslaggeving: peace journalism in de storm van het protest

Een kwalitatief onderzoek naar peace journalism in
de Nederlandse verslaggeving over klimaatprotesten

Masterscriptie voor de opleiding Journalistiek en Nieuwe Media
door

Lara van den Bergh
S4375335

Begeleider: Dr. A.J.R Pleijter
Tweede lezer: Dr. J.P. Burger

13 juni 2025

Universiteit Leiden

Samenvatting

Klimaatprotesten zoals soep gooien op schilderijen, het blokkeren van snelwegen, het bezetten van gebouwen en activisten die zich vastlijmen aan straten en talkshowtafels. Deze opvallende actievormen bieden de journalistiek krachtig materiaal dat zich uit in snelle en opvallende berichtgeving. Maar hoe worden deze protesten werkelijk gepresenteerd in de Nederlandse nieuwsmedia? En hoeveel ruimte is er, naast het spektakel van het protest, voor de achterliggende motieven van de activisten?

Deze scriptie onderzoekt hoe de NOS, De Telegraaf en de Trouw Nederlandse klimaatprotesten framen en in hoeverre zij elementen van peace journalism toepassen. Via een inductieve framinganalyse en een deductieve beoordeling op basis van zeven peace-journalism-indicatoren zijn 69 nieuwsartikelen geanalyseerd. De artikelen gaan over drie protestgebeurtenissen tussen 2021 en 2025 in Nederland: de A12-blokkades en de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten. Twee dominante frames zijn uit de analyse geïdentificeerd: het ordeverstoringframe, waarin het klimaatprotest wordt gepresenteerd als verstoring van de openbare orde, en het klimaatonrechtframe, waarin protesten worden geframed als moreel gemotiveerde strijd tegen institutioneel falen op klimaatgebied.

De resultaten tonen duidelijke verschillen tussen de media. De Telegraaf legt structureel de nadruk op ordeverstoring en scoort laag op peace-journalism-elementen. De NOS neigt de nadruk op ordeverstoring te leggen, maar gebruikt hierin neutraler taalgebruik en scoort hoger op peace-journalism-elementen dan De Telegraaf. De Trouw biedt de meeste ruimte voor het klimaatonrechtframe en scoort het hoogst op peace journalism. Toch blijft bij alle drie de aandacht voor persoonlijke verhalen, empathie en oplossingsgerichte elementen relatief beperkt. De bevindingen maken zichtbaar hoe media via framing en journalistieke stijl richting geven aan hoe klimaatprotesten worden gepositioneerd.

Voorwoord

Het schrijven van deze masterscriptie was voor mij een intens en verrijkend leerproces. De kiem voor deze scriptie werd gelegd tijdens een aflevering van *College Tour, de podcast!*, een project dat ik samen met mijn medestudenten in mijn masterjaar heb mogen opzetten. In november 2024 was Nasrah Habiballah bij ons te gast. Zij introduceerde het concept peace journalism. Haar verhaal en visie op dit onderwerp, journalistiek in conflicten, vind ik bijzonder interessant. Die ontmoeting vormde dan ook het begin van mijn verdieping in dit thema, dat uiteindelijk uitmondde in dit onderzoek.

Het eindproduct van het onderzoek dat nu voor u ligt, was er niet gekomen zonder de onmisbare steun van velen. Mijn dank gaat uit naar mijn begeleider, Alexander Pleijter, voor zijn scherpe adviezen, betrokkenheid en flexibiliteit. Ik dank mijn medestudenten voor hun samenwerking, inspiratie en gezelschap. Mijn dierbaren ben ik dankbaar voor hun geduld, hun kritische meelezen in verschillende stadia van dit werk, en het mij wegwijzen maken in Excel.

Ik draag dit werk op aan iedereen die in dialoog gelooft als weg naar begrip en verandering.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Lara van den Bergh

13 juni 2025

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding.....	5
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	9
2.1 Het concept peace journalism	9
2.1.1: De oorsprong en ontwikkeling van peace journalism	9
2.1.2 War journalism versus peace journalism	10
2.1.3 Kernprincipes van peace journalism.....	13
2.1.4 Kritiek	14
2.2 Framingtheorie	16
2.2.1 Definities van framing	16
2.2.2 Framing in het nieuws	18
2.2.3 Framing van protesten	19
2.3 Peace journalism en framing van protestverslaggeving.....	21
2.3.1 Peace journalism in protestverslaggeving	21
2.3.2 Framing in klimaatprotestverslaggeving	23
2.4 Synthese	25
Hoofdstuk 3: Methode.....	26
3.1 Onderzoeksmethode: kwalitatieve inhoudsanalyse.....	26
3.2 De globale opzet van het onderzoek	27
3.3 Selectie van onderzoekseenheden.....	28
3.4 Operationalisatie	31
3.5 Analyse van de data	33
3.6 Kwaliteit, validiteit en betrouwbaarheid.....	34
Hoofdstuk 4: Resultaten van de A12-blokkades	37
4.1 Het ordeverstoringframe.....	37
4.2 Het klimaatonrechtframe.....	41
4.3 Peace-journalism-elementen in de verslaggeving van de A12-blokkades.....	45
4.4 De balans tussen frames en peace journalism in de A12-blokkades-verslaggeving.....	51
Hoofdstuk 5: Resultaten van de luchthaven- en de Rijksmuseumprotesten.....	52
5.1 Het ordeverstoringframe in de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten-verslaggeving.....	52
5.2 Het klimaatonrechtframe in de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten-verslaggeving.....	56
5.3 Overweging van een derde frame	58
5.4 Peace-journalism-elementen in de verslaggeving van de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten	59
5.5 De balans tussen frames en peace journalism in de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten-verslaggeving	65
Hoofdstuk 6: Conclusies	66
Hoofdstuk 7: Discussie.....	69
Literatuurlijst	72
Bijlages	77
Bijlage 1: Hoofdfoto's van de geanalyseerde artikelen	77
Bijlage 2: Data en links van de geanalyseerde artikelen.....	90

Hoofdstuk 1: Inleiding

De afgelopen jaren hebben talrijke klimaatprotesten Nederland in hun greep gehouden. Actiegroepen zoals *Extinction Rebellion*, *Fridays for Future* en *Greenpeace* organiseren demonstraties en acties om de urgentie van klimaatverandering onder de aandacht te brengen. Op zulke dagen hoef je slechts een krant open te slaan, de tv aan te zetten of door sociale media te scrollen: overal verschijnen beelden en berichten over deze protesten.

De intensiteit van de mediaberichtgeving over sociale protesten beïnvloedt niet alleen de zichtbaarheid van deze bewegingen, maar ook hun ontwikkeling, succes en impact (McCurdy, 2012, p. 247). Protestorganisaties ontwikkelen daarom strategische methoden om mediabelangstelling te genereren. Snelwegblokkades, schoolstakingen, demonstranten die zich vastketenen aan hekken en het besmeuren van kunstwerken zijn enkele voorbeelden van acties die de afgelopen jaren de publieke ruimte en media hebben gekenmerkt (Linnemann, 2022).

Klimaatactivisten wijzen op de dreigende gevolgen van klimaatverandering en het gebrek aan effectieve maatregelen van overheden en bedrijven. Zonder ingrijpende veranderingen in energiegebruik en CO₂-uitstoot zal, volgens het Intergovernmental Panel on Climate Change (2023, p. 4), de mondiale temperatuur blijven stijgen. Met hun protesten eisen zij snellere en ambitieuzere beleidsmaatregelen van de overheid (Extinction Rebellion NL, 2025).

De manier waarop protesten in de media worden weergegeven, beïnvloedt de publieke perceptie van deze bewegingen (McLeod & Detenber, 1999, p. 6). Framingtheorie stelt dat de media door selectie en presentatie van bepaalde aspecten van een gebeurtenis, bepalen hoe het publiek die gebeurtenissen interpreteert (Entman, 1993, p. 51). Journalisten halen hun ideeën en woordkeuze uit verschillende bronnen en gebruiken die in hun berichtgeving. Tegelijkertijd geven ze ook hun eigen draai aan verhalen en bedenken ze pakkende termen die blijven hangen bij het publiek (Gamson & Modigliani, 1989, p. 3). Denk aan termen als “klimaatdrammers” (NOS, 2019; Keulemans, 2021).

De hevige concurrentie, door een veelvoud aan mediakanalen, dwingt nieuwsmedia ertoe om prikkelende en meeslepende verhalen te creëren die de aandacht van lezers trekken. Om deze aandacht te krijgen zijn nieuwsmedia of journalisten geneigd om meer nadruk te leggen op conflict en controverse in plaats van inhoudelijke consensus of prestaties (Kim & Zhou, 2020, p. 938).

Een krantenkop met een sensationele term als “maffiapraktijken” (De Telegraaf, 2023)

of een confronterend beeld van politie en ME die demonstranten verwijderen (NOS, 2024), trekt nu eenmaal sneller de aandacht dan een genuanceerde analyse van de situatie.

Journalistieke keuzes in woordgebruik, beeldmateriaal en invalshoek kunnen bijdragen aan begrip van de situatie, maar ook (politieke) polarisatie in de samenleving versterken (Kim & Zhou, 2020, p. 937).

In dit licht is het interessant om te kijken naar de opvattingen binnen de journalistiek zelf. Op 9 december 2024 zei Pepijn Nagztam, verslaggever Midden-Oosten voor RTL Nieuws, in een interview met het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek:

“Ik hoop dat de journalistiek in 2025 minder gericht is op ophef, en meer op verdieping en begrip. En dat het nieuws wat menselijker wordt. Journalisten hebben de neiging om de hele wereld op te delen in kampen, om van elk conflict een soort voetbalwedstrijd te maken. Vaak beschrijven we een beweging, een actie, een strijd.”
(Van de Beld, 2024)

Deze uitspraak weerspiegelt een bredere discussie over de rol van media en journalistiek op het gebied van verslaggeving in het kader van conflicten. Fungeren zij als verslaggevers van de werkelijkheid die begrip en dialoog bevorderen, of dragen zij bij aan het versterken van tegenstellingen, conflict en polarisatie?

Binnen deze discussie komt het concept *peace journalism* naar voren. Peace journalism, zoals gedefinieerd door grondlegger Galtung, richt zich op het actief verminderen van conflict en polarisatie door journalistieke keuzes die dialoog en wederzijds begrip bevorderen, in plaats van conflict en sensatiezucht. Peace journalism zoekt naar achtergronden, context en oplossingen (Galtung & Fischer, 2013, p. 95). Deze journalistieke benadering kan een tegengewicht bieden aan sensationele verslaggeving rondom klimaatprotesten en bredere milieukwesties.

Een voorbeeld van een Nederlandse journalist die peace journalism toepast, is Nasrah Habiballah, buitenlandcorrespondent voor de NOS. In de podcast *College Tour, de Podcast!* (Huys, 2024) sprak zij over deze journalistieke benadering binnen het Israëliësch-Palestijnse conflict:

“Ik geloof heilig in peace journalism. Wat ik probeer te doen, is in de breedte van mijn verhalen, constant die verschillende aspecten te laten zien. Ik denk dat je op die manier als journalist je publiek - je lezer, kijker en luisteraar - daar beter mee dient.”

Habiballahs uitspraak benadrukt de kern van peace journalism: niet alleen verslag doen van wat er gebeurt, maar ook de bredere context en meerdere perspectieven laten zien.

De manier waarop klimaatprotesten in de media worden weergegeven, kan invloed hebben op hoe de samenleving deze protesten waarneemt (Entman, 1993, p. 51). Negatieve framing, waarbij demonstranten worden neergezet als radicaal, gewelddadig of ronduit vervelend, kan de publieke opinie over het klimaatmaatprotest veranderen.

Oplossingsgerichte berichtgeving, zoals peace journalism voorstaat, kan daarentegen bijdragen aan meer begrip en een minder gepolariseerd debat. Media bevinden zich in een maatschappelijk spanningsveld waarin ze zowel onafhankelijk als commercieel moeten opereren. Dit onderzoek kan inzichten bieden in de journalistieke keuzes die worden gemaakt en hoe deze mogelijk bijdragen aan polarisatie of begrip binnen het debat over de klimaatcrisis.

Op academisch niveau draagt dit onderzoek bij aan de theorievorming rond peace journalism binnen de Nederlandse context. Hoewel peace journalism internationaal uitvoerig is onderzocht – met name in conflictgebieden en protestbewegingen in het buitenland (bv. Mora, 2020; Gouse et al., 2018; Wilson & VanLuijk, 2018) – is er in Nederland slechts beperkte aandacht voor geweest. Een systematisch overzicht van Nederlands onderzoek ontbreekt. Enkele Nederlandse studies (bv. Poot & Bauwens, 2022) bespreken mediarepresentaties en activisme, zonder expliciete toepassing van het peace journalism aspect. Dit geldt ook voor de masterthesis van Milligen (2024), die een vergelijkbaar thema behandelt, maar eveneens zonder deze theoretische insteek.

Daarnaast is onderzoek naar mediaframing van klimaatprotesten op Nederlandse bodem nog schaars. Bestaand werk richt zich op hoe verschillende milieuorganisaties in Nederland hun klimaatacties framen en strategisch inzetten om publieke betrokkenheid te bevorderen. Hoewel hierover geen peer-reviewed onderzoek beschikbaar is, biedt de masterthesis van Timmers (2023) relevante inzichten. Deze niet-gepeerreviewde bronnen benadrukken de noodzaak voor verdere academische verdieping. Een inhoudelijke analyse van framing en journalistieke benadering van de krantenverslaggeving ontbreekt grotendeels. Met dit onderzoek wordt een lacune in de literatuur aangesproken: hoe Nederlandse nieuwsmedia (zoals de NOS, De Telegraaf en de Trouw) verslag doen van klimaatprotesten, en in hoeverre deze berichtgeving elementen van peace journalism bevat.

Hoewel peace journalism primair is ontwikkeld in de context van gewapende conflicten en oorlogen tussen staten, stelt Galtung dat het advies van peace journalism ook geldt voor geweld en strijd tussen andere groepen. Hieronder vallen ook nationale conflicten

waar geweld voorkomt en de schuld meestal aan één kant wordt gelegd (Galtung & Fischer, 2013, p. 99). Protesten kunnen, net als gewapende conflicten, framingprocessen ondergaan waarbij nieuwsmedia een gebeurtenis presenteren als een conflict tussen twee tegengestelde partijen, bijvoorbeeld demonstranten versus politie, waarbij de berichtgeving zich vooral richt op confrontatie, chaos en ordeverstoring (McCurdy, 2012, p. 245).

Dit is relevant voor klimaatprotesten, omdat deze bewegingen zowel veel steun als weerstand oproepen in de samenleving. Klimaatactivisten bepleiten ingrijpende maatregelen tegen klimaatverandering, terwijl tegenstanders zich zorgen maken over economische gevolgen of verstoring van de openbare orde (De Moor et al., 2020, p. 621). Hierdoor kunnen nieuwsmedia geneigd zijn om klimaatprotesten in conflicttermen te framen, waarbij de focus ligt op verstoring in plaats van de inhoudelijke boodschap.

Onderzoek naar de toepassing van peace journalism op de verslaggeving van klimaatprotesten is belangrijk, omdat het inzicht kan bieden in de rol van de media in het maatschappelijk debat over klimaatverandering. Wanneer klimaatprotesten voornamelijk worden geframed als verstorend, kan dit de publieke steun ondermijnen. Daarentegen kan een meer vredesgerichte, contextuele en oplossingsgerichte benadering in de berichtgeving bijdragen aan een constructiever maatschappelijk debat en een breder begrip van de achterliggende problemen en eisen van activisten duiden. De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

Op welke wijze framen Nederlandse nieuwsmedia klimaatprotesten, en in hoeverre zijn hier elementen van peace journalism zichtbaar?

Om deze vraag te beantwoorden, is een kwalitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd op nieuwsartikelen over klimaatprotesten in de periode 2021 tot 2025. Hierbij zijn berichten van de NOS, De Telegraaf en de Trouw geanalyseerd, omdat deze mediaorganisaties verschillende journalistieke benaderingen hanteren (zie hoofdstuk 3). De analyse richt zich op framing, woordgebruik en beeldkeuze in relatie tot de principes van peace journalism.

In hoofdstuk 2 wordt eerst het theoretisch kader uiteengezet, waarin de concepten peace journalism en framingtheorie worden besproken. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 toegelicht hoe de inhoudsanalyse is uitgevoerd, inclusief de selectie van media en de analysemethode. De resultaten van de analyse worden besproken in hoofdstuk 4, waarna de conclusies (hoofdstuk 6) en de discussie (hoofdstuk 7) volgen.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

Dit onderzoek baseert zich op twee theoretische benaderingen: peace journalism en framing. Beide benaderingen bieden inzicht in hoe media protesten presenteren en daarmee invloed uitoefenen op de publieke perceptie ervan. Peace journalism is een alternatieve journalistieke benadering die conflicten benadert met een focus op dialoog, structurele oorzaken en oplossingen. Framingtheorie sluit hierop aan door te verklaren hoe media bepaalde aspecten van een protest selecteren en presenteren. Een proces dat mede bepaalt of er ruimte is voor begrip en constructieve duiding van het conflict. In dit theoretisch kader worden eerst de oorsprong, kernprincipes en kritiek op peace journalism besproken (2.1). Vervolgens wordt ingegaan op framingtheorie, met specifieke aandacht voor de manier waarop protesten in media geframed worden (2.2). Tot slot worden eerdere studies naar de toepassing van framingtheorie, peace journalism en klimaatprotestbewegingen besproken, om een overzicht te geven van wat er al bekend is uit voorgaand onderzoek (2.3).

2.1 Het concept peace journalism

In deze paragraaf wordt de benadering van peace journalism uiteengezet, een alternatieve manier van verslaggeving die werd ontwikkeld als tegenreactie op de dominante conflictgerichte verslaggeving in de media.

2.1.1: De oorsprong en ontwikkeling van peace journalism

De Noorse socioloog Johan Vincent Galtung (1930-2024) wordt beschouwd als de grondlegger van het begrip peace journalism. Galtung richtte het eerste *International Peace Research Institute* op in Oslo en richtte zich in zijn academisch werk op conflictanalyses en *peace studies* (Right Livelihood, 2024). In zijn werk ‘*On the Role of the Media in Worldwide Security and Peace*’ (1985) benadrukt hij de invloed van de media op hoe conflicten en vredesprocessen worden waargenomen.

Galtung introduceerde peace journalism als kritiek op de dominante manier waarop de media conflicten vaak versimpeld weergeven, bijvoorbeeld in termen van ‘goed’ tegen ‘kwaad’ en ‘winnaars’ tegenover ‘verliezers’. Volgens Galtung heeft de berichtgeving, hoe feitelijk correct ook, weinig effect op de kwaliteit van relaties tussen mensen (Galtung, 1985, p. 3). Veel kranten baseerden zich te veel op hun eigen waarden en wereldbeeld, waardoor ze steeds dezelfde ideologische boodschap verkondigden zonder nieuwe informatie of feiten te bieden. Dit maakte het nieuws volgens Galtung minder waardevol: de wereld verandert sneller dan een puur ideologisch commentaar kan bijhouden, waardoor kranten een herhaling

van zichzelf dreigen te worden (Galtung, 1985, p. 3).

Volgens Galtung (1985, p. 5-6) draait het in de journalistiek niet alleen om de feitelijke juistheid, maar ook om de context waarin informatie wordt geplaatst. Hoe mensen nieuws interpreteren, hangt af van het bredere wereldbeeld dat media schetsen. Zelfs wanneer feiten op zichzelf correct zijn weergegeven, zegt dat volgens Galtung weinig over hoe mensen die informatie uiteindelijk interpreteren. Correcte feiten kunnen misleidend zijn als ze uit hun context worden gehaald. Galtung bekritiseerde de media omdat zij te veel nadruk leggen op machtige spelers en schuldvragen, waardoor media vaak bleven hangen in een simplistische voorstelling: wie heeft de schuld, wie staat er aan de winnende hand? Hierdoor lijkt het nieuws meer op een sportwedstrijd of rechtszaak, en wordt het wereldbeeld versmald.

Galtung pleitte daarom voor een meer vredesgeoriënteerde journalistiek, die positieve relaties stimuleert en bijdraagt aan vredesopbouw. In 1985 stelde hij dat een vredesgeoriënteerde krant ruimte moet geven aan alle betrokken partijen in een conflict. Daarbij is het de taak van de media om de voordelen van vrede meer te benadrukken (Galtung, 1985, p. 10). Het belang van peace journalism heeft volgens Galtung twee aspecten. Enerzijds kan een focus op het oplossen van conflicten in plaats van overwinning het menselijk lijden door conflicten verminderen. Anderzijds biedt peace journalism een realistischer beeld van de wereld (Kempf, 2008, p. 24).

2.1.2 War journalism versus peace journalism

Galtung beschrijft twee benaderingen van conflictverslaggeving: war journalism en peace journalism (Galtung & Fischer, 2013, p. 95). War journalism, die in de meeste media dominant is, presenteert conflicten als een strijd tussen twee partijen. Volgens Galtung vertoont deze manier van verslaggeving parallellen met sportjournalistiek, waarin het draait om competitie, scores en overwinningen. Galtung noemt deze benadering ook wel het *zero-sum perspective*: “Winning is not everything, it is the only thing” (Galtung & Fischer, 2013, p. 96). Net zoals sportverslaggevers zich richten op welke speler of welk team beter presteert, benadert war journalism conflicten als een wedstrijd. Journalisten focussen op wie wint of verliest, welke strategieën er worden toegepast, en meten succes aan het aantal slachtoffers en de materiële schade (Galtung & Fischer, 2013, p. 96). Het conflict wordt versimpeld tot een spel van krachtmeting, waarbij diepere oorzaken en mogelijke oplossingen nauwelijks aandacht krijgen.

Peace journalism focust op het transformeren van conflicten en het zoeken naar geweldloze oplossingen. Volgens Galtung bieden conflicten juist kansen voor menselijke

ontwikkeling, mits ze op een constructieve manier worden benaderd (Galtung & Fischer, 2013, p. 97). Om de verschillen tussen war- en peace journalism helder te maken, onderscheidde Galtung een aantal dimensies waarop de twee benaderingen van elkaar verschillen (2013, p. 98).

1. Conflict- en vredesgericht versus oorlogs- en geweldsgericht

Peace journalism bekijkt conflicten in hun volledige complexiteit. Het brengt meerdere partijen, doelen en kwesties in beeld en plaatst deze binnen een historische en culturele context. Deze benadering is gericht op het vinden van win-win-oplossingen, waarbij de nadruk ligt op empathie, wederzijds begrip en het voorkomen van verdere escalatie. Er is meer focus op conflictpreventie, wat peace journalism proactief maakt. Ook wordt er niet alleen gekeken naar zichtbare schade en slachtoffers, maar ook naar onzichtbare effecten zoals trauma's en de destructie van sociale structuren en culturen.

War journalism daarentegen beperkt de berichtgeving tot een wij-tegen-zij-verhaal. Hierbij ligt de nadruk op militaire actie, wie de eerste aanval uitvoerde en wie er 'wint'. Conflicten worden gepresenteerd als onvermijdelijk, waarbij informatie over de ware achtergronden en belangen niet volledig wordt gedeeld. De berichtgeving is sterk gericht op zichtbare schade zoals doden, gewonden en vernietiging van infrastructuur. Deze aanpak is reactief: verslaggeving begint pas wanneer geweld al is uitgebroken.

2. Waarheidsgericht versus propagandagericht

Peace journalism streeft naar eerlijke, transparante en evenwichtige berichtgeving. Journalisten proberen misinformatie en leugens aan beide kanten te ontmaskeren en stellen ook hun eigen bronnen kritisch ter discussie. In war journalism worden propaganda-elementen vaak ongemerkt overgenomen. De berichtgeving benadrukt misstanden van de tegenpartij, terwijl de eigen kant gepresenteerd wordt als nobel en rechtvaardig. Dit kan bijdragen aan een vertekend beeld van de werkelijkheid en kan publieke steun voor militaire interventies vergroten.

3. Mensgericht versus elitegericht

Peace journalism geeft een stem aan de mensen die het meest lijden onder conflicten, zoals burgers, vrouwen, kinderen en ouderen. Er ligt focus op de inspanningen van vredesactiviteiten en wederopbouw. Focus op lokale gemeenschappen die zich inzetten voor dialoog en verzoening. War journalism richt zich vaker op elites, zoals politici, generaals en diplomaten. De berichtgeving is gebaseerd op officiële verklaringen en militaire strategieën. De menselijke kant van conflicten blijft onderbelicht.

4. Oplossingsgericht versus winningsgericht.

Vrede betekent volgens Galtung binnen het kader van peace journalism: *peace* = *nonviolence* + *creativity*. De afwezigheid van geweld en het proces waarin onderliggende oorzaken van conflicten worden aangepakt. Er wordt aandacht besteed aan vredesonderhandelingen, wederopbouw en verzoening en initiatieven voor vrede en conflictpreventie krijgen ruimte in de berichtgeving. Volgens Galtung ziet war journalism vrede als: *peace* = *victory* + *cease-fire*. War journalism ziet vrede vaak als een kwestie van overwinning; een conflict is opgelost wanneer een partij gewonnen heeft of er een wapenstilstand is bereikt. Vredesinitiatieven krijgen weinig aandacht zolang er geen duidelijke winnaar is. Na een oorlog of conflict verdwijnt de media-aandacht vaak snel, tenzij er opnieuw geweld uitbreekt.

Ondanks Galtungs pleidooi voor een bredere toepassing van peace journalism, blijft war journalism de dominante vorm in de nieuwsmedia. Dat komt onder meer doordat nieuws zich richt op het directe en het spectaculaire – geweld is plots en dramatisch, terwijl vredesprocessen vaak traag en moeizaam verlopen. Hierdoor wordt geweld sneller gerapporteerd dan vredesinspanningen (Kempf, 2008, p. 25). Ten tweede heerst er een structurele voorkeur voor negativiteit in de nieuwsselectie. Negatief nieuws trekt meer aandacht en wordt als interessanter en urgenter beschouwd (Kempf, 2008, p. 26-27). Ook is er sprake van een elitaire focus: media besteden meer aandacht aan gebeurtenissen en uitspraken van machthebbers dan aan de beleving van gewone burgers.

Volgens Galtung kan elke journalist kiezen voor een benadering vanuit peace journalism. Een belangrijk obstakel blijft echter het dominante denkkader op redacties, waarbij de voorkeur nog vaak uitgaat naar sensationele koppen en conflictgerichte berichtgeving (Kempf, 2008, p. 30).

2.1.3 Kernprincipes van peace journalism

Twee belangrijke promotors van deze journalistieke benadering zijn journalist Jake Lynch en psychotherapeut Annabel McGoldrick. Geïnspireerd door de benadering van Galtung hebben zij uitgebreid over dit onderwerp gepubliceerd (bv. Lynch & McGoldrick, 2005; Lynch, 2007; McGoldrick et al., 2000). Volgens hen kan peace journalism worden beschouwd als een reeks conceptuele en praktische instrumenten die helpen bewustzijn creëren over geweldloze benaderingen binnen het dagelijks journalistieke werk, zoals redactie en verslaggeving. Het dient als basis om journalistieke normen en praktijken te heroverwegen, met als doel een betere publieke dienstverlening te bieden.

Lynch en McGoldrick hebben een zeventienpuntenplan gecreëerd dat richtlijnen biedt om journalistiek evenwichtiger te maken en de invloed van eenzijdige war journalism te verminderen. Hier volgt een korte samenvatting van de zeventien punten:

1. Vermijd het presenteren van conflicten als een strijd tussen twee tegenstanders: erken meerdere groepen met verschillende belangen.
2. Vraag kritisch of partijen echt zo verschillend zijn als wordt beweerd.
3. Biedt een breder perspectief, want conflicten hebben ook gevolgen buiten het directe strijdgebied en op lange termijn.
4. Toon ook de onzichtbare gevolgen, denk aan psychologische schade en toekomstige geweldspatronen.
5. Citeer niet alleen de machtige leiders, maar onderzoek ook de bredere behoeften en belangen van betrokkenen.
6. Benadruk de overeenkomsten en niet alleen de verschillen in het conflict.
7. Leg uit waarom geweld ontstaat in plaats van het alleen te rapporteren, bijvoorbeeld door sociale ongelijkheid.
8. Vermijd de schuld te geven aan partijen, maar focus op gedeelde verantwoordelijkheid en onderliggende problemen.
9. Geef aandacht aan de zorgen en angsten van alle partijen.
10. Laat zien hoe mensen zelf handelen en naar oplossingen zoeken.
11. Gebruik begrippen als ‘genocide’ of ‘massamoord’ alleen wanneer ze echt van toepassing zijn.

12. Vermijd demoniserende termen: woorden als ‘tragedie’ en ‘verwoest’ kunnen het conflict versterken.
13. Vermijd labels als ‘terrorist’ of ‘extremist’, maar geef partijen een neutrale of feitelijke omschrijving.
14. Benoem wangedrag van alle partijen, niet alleen van één kant.
15. Vermijd suggestieve claims: vermeld wie een bepaalde bewering doet, zodat nieuws niet onbedoeld propaganda wordt.
16. Niet alleen vredesakkoorden vieren: onderzoek welke structurele problemen blijven bestaan.
17. Geef aandacht aan vredesvoorstellen en dialoog, ook als ze niet van leiders komen.

Deze zeventien punten van Lynch en McGoldrick en de verschillende dimensies van Galtung bieden een uitgebreide normatieve basis voor het concept peace journalism. In dit onderzoek wordt een selectie van deze punten en dimensies gebruikt als analytisch kader voor de inhoudsanalyse (zie hoofdstuk 3). De gekozen criteria zijn vertaald naar concrete codeerbare kenmerken van journalistieke berichtgeving, waarmee systematisch is gekeken in hoeverre peace-journalism-elementen voorkomen in de verslaggeving van klimaatprotesten (zie hoofdstuk 4 en 5).

2.1.4 Kritiek

Galtungs ideeën over peace journalism hebben hem ook kritiek opgeleverd. Journalist David Lyon noemt peace journalism zinloos en zelfs misleidend: “Peace journalism is at best meaningless, and at worst a uniquely unhelpful and misleading prescription for journalism in general, and broadcast journalism in particular” (Lyon, 2007, p. 2). Hij verzet zich tegen het idee dat journalisten actief vredesinitiatieven zouden moeten ondersteunen, zoals voorgesteld door Galtung, Lynch en McGoldrick. Volgens Lyon verandert dit de rol van journalist van observator naar deelnemer, wat het journalistieke principe van objectiviteit ondermijnt (Lyon, 2007, p. 3). Hoewel hij erkent dat absolute objectiviteit onhaalbaar is, pleit hij voor het streven naar een waarheidsgetrouwe verslaggeving. Peace journalism, stelt hij, kiest te nadrukkelijk morele en politieke invalshoeken (Lyon, 2007, p. 4).

Communicatiewetenschapper Thomas Hanitzsch levert net als David Lyon stevige kritiek op het concept peace journalism. Hanitzsch wijst erop dat peace journalism uitgaat van een overdreven invloed van media op conflictoplossing en negeert andere belangrijke sociale

en politieke factoren die, volgens hem, veel zwaarder wegen. (Hanitzsch, 2004, p. 491). Daarnaast betwijfelt Hanitzsch de praktische uitvoerbaarheid van peace journalism, aangezien journalisten vaak werken onder extreme omstandigheden en beperkte middelen hebben om diepgaande vredesanalyses te maken (Hanitzsch, 2004, p. 492). Hanitzsch bekritiseert ook 'journalism of attachment,' waarin journalisten openlijk een moreel standpunt innemen in conflicten en zo hun objectiviteit en neutraliteit verliezen (Hanitzsch, 2004, p. 487).

Jake Lynch weerlegt deze kritiek in *Peace Journalism and its Discontents* (2007). Hij stelt dat Lyon zelf vaak journalistiek bedrijft die onder peace journalism valt, en dat de benadering juist breder en bewuster is dan Lyon erkent (Lynch, 2007, p. 2). Lyon verdedigt de journalistieke norm van objectiviteit, maar Lynch verwijst naar de *gatekeepingtheorie* en framing-effecten die laten zien dat journalisten weliswaar de feiten rapporteren, maar tegelijkertijd moeten kiezen welke feiten worden doorgelaten en welke niet, wat journalistiek altijd selectief maakt (Lynch, 2007 p. 2).

Ten aanzien van Hanitzsch verwijst Lynch naar gevallen waarin mediaberichtgeving direct heeft bijgedragen aan de escalatie of de-escalatie van conflicten (Lynch, 2007, p. 4). Hij betoogt dat journalisten geen neutrale buitenstaanders zijn, maar actief bijdragen aan de constructie van conflictverhalen en de percepties daarop. Daarnaast verwijst Lynch naar Stuart Halls decoding-theorie, waarin wordt gesteld dat mediarepresentaties niet neutraal zijn, maar worden geconstrueerd door sociale en economische machtsstructuren (Lynch, 2007, p. 6). Lynch stelt dat peace journalism een kritisch perspectief biedt op hoe conflicten worden gepresenteerd en zo een tegengewicht kan vormen tegen traditionele nieuwsconventies die vaak war journalism bevoordelen.

Concluderend biedt peace journalism een kritisch en constructief alternatief voor dominante conflictgerichte verslaggeving. In plaats van zich te richten op botsingen, verstoring en schuldvragen, richt peace journalism zich op achterliggende oorzaken, geweldloze alternatieven, empathie en de zichtbaarheid van menselijke ervaringen. Peace journalism benadrukt dat berichtgeving niet neutraal is, maar gevormd wordt door keuzes in invalshoek, woordgebruik en focus. Dit uitgangspunt sluit aan bij de framingtheorie, die daarom in de volgende paragraaf wordt besproken.

2.2 Framingtheorie

In het verlengde van de peace-journalism-benadering is framingtheorie relevant voor dit onderzoek. Waar peace journalism zich richt op normatieve wenselijkheid van meer constructieve berichtgeving, biedt framingtheorie een beschrijvend en analytisch instrument om te onderzoeken hoe media betekenis geven aan conflicten en protesten. Framing laat zien op welke manieren media bepaalde interpretatiekaders aan nieuwsgebeurtenissen koppelen, waardoor lezers geneigd zijn het verhaal op een specifieke manier te begrijpen. In deze paragraaf worden verschillende benaderingen van framing uiteengezet, en wordt er speciaal aandacht besteed aan framing binnen nieuwsberichten en protestverslaggeving.

2.2.1 Definities van framing

Binnen het wetenschappelijke debat zijn verschillende definities en benaderingen van framing geformuleerd. In het artikel *Framing: towards clarification of fractured paradigm* (1993) geeft Robert Entman de volgende definitie van het begrip framing:

“To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation and/or treatment recommendation.” (Entman, 1993, p. 52)

Kortom, volgens Entman is framing het selecteren en benadrukken van bepaalde aspecten van een boodschap om specifieke interpretaties te bevorderen. Entman omschrijft vier functies van frames. Ten eerste het definiëren van het probleem en welke kosten en baten hiermee gemoeid zijn. Vervolgens identificeren frames de factoren die het probleem veroorzaken. Ten derde evalueren frames de verantwoordelijke actoren en hun effecten om vervolgens, de vierde functie, mogelijke oplossingen aan te bieden (Entman, 1993, p. 52).

Entman stelt dat frames aspecten van een onderwerp benadrukken, waardoor deze meer opvallen en betekenis krijgen voor het publiek. Met een ander woord is dit *salience*: een stuk informatie wordt opvallender, betekenisvoller of beter onthouden door het publiek. Deze informatie kan opvallender worden gemaakt door plaatsing, herhaling of associatie met cultureel bekende symbolen (Entman, 1993, p. 53). De invloed van framing is niet vaststaand volgens Entman. Ook bestaande overtuigingen van het publiek bepalen hoe informatie wordt

geïnterpreteerd. Hele subtiele vermeldingen kunnen sterk opvallen als ze aansluiten bij de overtuigingen van mensen, terwijl expliciete nadruk juist onopgemerkt blijft. De impact van frames hangt dus ook af van de interactie tussen tekst en ontvanger en niet alleen van de tekst zelf (Entman, 1993, p. 53).

Andere wetenschappers benaderen framing op een meer cultureel-symbolische wijze. Zo beschrijven Gamson en Modigliani (1989) dat media-inhoud vaak bestaat uit zogenaamde ‘interpretatieve pakketten’ of *media packages* (Gamson & Modigliani, 1989, p. 3). Dat zijn manieren waarop media betekenis geven aan een onderwerp. Deze pakketten zijn een verzameling van betekenissen die een frame vormen en deze worden opgebouwd rond kernideeën, metaforen en morele argumenten die worden gedeeld binnen de samenleving. Zo’n pakket bestaat uit drie belangrijke elementen. Ten eerste een centraal idee of ‘frame’. Dit is de kern van hoe een onderwerp wordt uitgelegd en helpt mensen te begrijpen wat er eigenlijk aan de hand is. Klimaatverandering kan bijvoorbeeld worden geframed als een natuurramp of een economisch probleem. Ten tweede beperkt het frame zich niet tot één mening, maar biedt het ruimte voor verschillende invalshoeken, zolang ze binnen datzelfde perspectief blijven. Er bestaat dus een reeks mogelijke standpunten binnen dat frame. Tot slot zijn er herkenbare symbolen, metaforen of slogans die het hele pakket in een notendop samenvatten en het publiek kunnen aanspreken (Gamson & Modigliani, 1989, p. 3). Denk bijvoorbeeld aan Fridays for Future of klimaatdrammers.

Een andere belangrijke stem in het framingdebat is Baldwin van Gorp. Net als Gamson en Modigliani benadrukt hij dat frames niet alleen in tekst zelf zitten, maar ook voortkomen uit diepgewortelde culturele betekenissystemen (Van Gorp, 2006, p. 248). Journalisten gebruiken onbewust of bewust dominante culturele manieren die ze inzetten bij het structureren van nieuwsverhalen. Van Gorp legt uit dat een communicatieve boodschap die het eigenlijke frame uitmaakt, zich manifesteert in een mediatekst via allerlei *framing devices*: woordkeuze, beeldkeuze, metaforen, argumenten en stereotiepe beschrijvingen (Van Gorp, 2006, p. 249).

Deze devices verwijzen gezamenlijk naar een onderliggend organiserend principe, een centrale gedachte die het frame vormt. Binnen deze bundel zijn er ook *reasoning devices* die de eerder benoemde vier functies van framing vervullen (Entman 1993, Van Gorp, 2006, p. 249). Hoewel deze functies niet altijd expliciet in een tekst worden benoemd, is het frame hier wel mee in verband te brengen. In dit opzicht is er ook een onderscheid te maken tussen puur informatieve elementen (*core facts*) en de middelen die bijdragen aan de framing.

Van Gorp heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het methodologisch verfijnen van framinganalyse. Een framinganalyse richt zich op het achterhalen van de onderliggende denkkaders (frames) in mediateksten, door het systematisch in kaart te brengen van de framing devices en reasoning devices. Volgens Van Gorp kan dit via een inductieve of deductieve strategie. Bij een inductieve aanpak vertrekt de onderzoeker vanuit het bronnenmateriaal zelf en reconstrueert op basis van terugkerende patronen en interpretatie de frames die dominant aanwezig zijn. Deze methode is diepgravend en holistisch, maar ook arbeidsintensief en minder reproduceerbaar (Van Gorp, 2006, p. 251). Deductief onderzoek daarentegen begint met vooraf gedefinieerde frames en bijbehorende indicatoren (bijvoorbeeld op basis van literatuur), die vervolgens systematisch worden opgespoord in het materiaal. Dit vergemakkelijkt kwantificering, maar loopt het risico subtiele betekenislagen over het hoofd te zien (Van Gorp, 2006, p. 252).

2.2.2 Framing in het nieuws

Framing in nieuwsmedia vormt een op zichzelf staand onderzoeksgebied binnen de communicatiewetenschappen, omdat het inzicht biedt in de manier waarop journalistieke keuzes invloed uitoefenen op de interpretatie van gebeurtenissen. Dit is relevant voor mijn onderzoek, omdat het analyseren van frames inzicht geeft in hoe klimaatprotesten worden voorgesteld in nieuwsartikelen en in hoeverre die weergave overeenkomsten vertoont met of afwijkt van de principes van peace journalism. Framingtheorie stelt dat media een bepaald perspectief creëren door nieuwsitems te presenteren binnen een vooraf bepaalde en beperkte context. Deze frames kunnen helpen om de informatie beter te begrijpen of om een verhaal sneller te koppelen aan het grotere geheel (Olasunkanmi, 2017, p. 1).

In framingonderzoek wordt vaak onderscheid gemaakt tussen *issue*-specifieke frames en generieke frames (De Vreese, 2005, p. 55). Issue-specifieke frames hebben direct te maken met één bepaald onderwerp of gebeurtenis, zoals klimaatprotesten. Ze geven veel context en diepgang, maar zijn minder goed te vergelijken met andere studies. Generieke frames daarentegen kunnen op allerlei onderwerpen worden toegepast. Deze worden vaak gebruikt in de journalistiek en komen in veel soorten nieuwsberichten terug. Daardoor zijn ze handig voor grotere vergelijkende analyses tussen media of over langere tijd (De Vreese, 2005, p. 56).

Om frames in nieuwsberichten te identificeren, identificeert Entman vijf standaardmanieren waarop nieuwsverhalen worden geframed (Entman, 1991). Deze kunnen dus gezien worden als generieke frames. Ten eerste het *conflictframe*, waar de nadruk ligt op conflict tussen partijen in plaats van op de daadwerkelijke beslissing die wordt genomen. Bij

het *human-interest-frame* wordt een verhaal verteld met een persoonlijke invalshoek, waarbij menselijke emoties en individuen worden benadrukt in plaats van bredere aspecten (Entman, 1991, p. 15). Het *consequence frame* legt de nadruk op de gevolgen van een gebeurtenis of beleid, bijvoorbeeld hoe een politieke beslissing de eenheid binnen een partij beïnvloedt of de internationale reputatie van een land schaadt. Het vierde frame, genaamd *morality frame*, brengt nieuws op een moraliserende manier, door bijvoorbeeld misstappen van politici te bekritisieren of beleid als moreel twijfelachtig neer te zetten (Entman, 1991, p. 20). In het laatste frame, het *responsibility frame*, wijzen media schuld toe of benoemen ze wie verantwoordelijk is voor een probleem of een oplossing (Entman, 1991, p. 11).

2.2.3 Framing van protesten

Voorgaande onderzoeken naar mediaberichtgeving over sociale protesten hebben bewijs gevonden voor het *protestparadigma*: een patroon in de manier waarop mainstream media protesten verslaan (McLeod, 2007, p. 1). Dit type berichtgeving ondermijnt doorgaans de demonstranten en belemmert hun positie als belangrijke spelers in het politieke debat. Sociale protesten moeten zich aanpassen aan de logica van de media om aandacht te krijgen, maar wanneer ze dat doen, worden protesten vaak negatief geframed.

Demonstranten worden afgeschilderd als een bedreiging voor de samenleving en doelen worden onderbelicht of onvolledig weergegeven (Brown & Harlow, 2019, p. 3). Berichtgeving volgens het protestparadigma kan spanningen vergroten wanneer een protestbeweging zich niet gehoord voelt. Dit kan uiteindelijk leiden tot meer ontwrichtende gevolgen in plaats van een constructieve dialoog over de onderliggende kwestie (McLeod, 2007, p. 1).

Het protestparadigma is door journalisten als vanzelfsprekend gaan gelden en zij leren dit paradigma toe te passen tijdens hun opleiding en binnen de werkwijze van de mediaorganisaties (McLeod, 2007, p. 2). Dit paradigma wordt gevormd door verschillende invloeden, zoals persoonlijke overtuigingen van journalisten, de richtlijnen van nieuwsorganisaties, journalistieke normen en bredere culturele en ideologische opvattingen.

McLeod onderscheidt meerdere kenmerken van dit patroon, zoals de afhankelijkheid van media van officiële bronnen (McLeod, 2007, p. 186). Media vertrouwen sterk op verklaringen van autoriteiten zoals overheid of politie, maar dat zorgt er ook voor dat het perspectief van de demonstranten minder aan bod komt. Ook wordt vaak de publieke opinie aangehaald. Media brengen het idee naar voren dat demonstranten afwijken van de algemene

samenleving. Dit gebeurt bijvoorbeeld door te verwijzen naar opiniepeilingen, brede generalisaties over publieke opvattingen of door omstanders als representatief voor het publiek neer te zetten (McLeod, 2007, p. 187).

Media slagen er daarbij vaak niet in om de achterliggende context van protesten goed uit te leggen, waardoor deze als zinloos of irrationeel kunnen overkomen. Media delegitimiseren (McLeod, 2007, p. 187). Journalisten kunnen protesten afschilderen als een mislukking. Daarbij kunnen ze de bredere functies van protesten negeren, zoals bewustwording creëren. Dit maakt het moeilijker voor protestbewegingen om als serieuze politieke spelers erkend te worden. Een ander terugkerend patroon in protestverslaggeving is de focus op schade en overlast, zoals geweld, vernielingen, verkeershinder en de kosten van politie-inzet (McLeod 2007, p. 187).

McLeod onderscheidt naast kenmerken van het protestparadigma, ook vier centrale frames die gebruikt worden in het rapporteren van protesten. Ten eerste het geweldsframe. Deze is te vergelijken met het conflictframe van Entman, waar de nadruk ligt op geweld en ongehoorzaamheid van demonstranten in plaats van over welk probleem het protest gaat. Wat lezers vooral leren over deze beweging is dat het chaos en onrust brengt in de maatschappij in plaats van wat de beweging wil veranderen. Ten tweede het spektakelframe, waarin de berichtgeving focust op de sensationele en dramatische aspecten van het protest. Media berichten de omvang van de demonstraties en presenteren het als een spektakel of circus en besteden daarbij aandacht aan opvallende of ongebruikelijke elementen, zoals de kleding van demonstranten (McLeod, 2007, p. 2).

Het confrontatieframe legt nadruk op het conflict tussen demonstranten en de ordediensten of andere tegenstanders. Protesten worden hier gepresenteerd als een strijd, met de focus op het aantal arrestaties en confrontaties met politie of tegengestelde protestgroepen. Het laatste frame ondermijnt, in tegenstelling tot de andere drie frames, de legitimiteit van het protest niet: het debatframe. De agenda's en de eisen van de demonstranten worden belicht en de lezers worden actief betrokken bij de inhoudelijke discussie over de kwestie (McLeod, 2007, p. 2).

2.3 Peace journalism en framing van protestverslaggeving

In deze paragraaf worden eerdere onderzoeken naar protestverslaggeving besproken. 2.3.1 behandelt studies die de peace-journalism-benadering volgen, terwijl in 2.3.2 onderzoeken aan bod komen die zich richten op de framing van klimaatprotesten.

2.3.1 Peace journalism in protestverslaggeving

Peace journalism richtte zich in eerste instantie voornamelijk op verslaggeving over oorlogen en gewapende conflicten. In de loop der tijd is dit perspectief ook toegepast op andere vormen van sociale onrust, waaronder sociale protesten. Een studie van Mora (2021) analyseert hoe sociale protesten in Colombia in 2021 werden weergegeven in twee toonaangevende kranten, met behulp van Galtungs theoretische kader voor peace journalism. De studie is gebaseerd op een kwalitatieve inhoudsanalyse van 210 nieuwsartikelen uit *El Tiempo* en *El Espectador*, gepubliceerd tussen 28 april en 10 juni 2021.

Uit de bevindingen blijkt dat er een gemengd beeld ontstaat (Mora, 2021, p. 27). Op individueel niveau en segmentniveau overheersen war-journalism-principes, zoals een focus op conflict en confrontatie (Mora, 2021, p. 34-25). Terwijl een bredere beoordeling van de berichtgeving als geheel een zekere neiging naar peace journalism laat zien. Dit suggereert dat de manier waarop peace journalism wordt gemeten en beoordeeld invloed heeft op de uiteindelijke conclusies (Mora, 2021, p. 7).

Vergelijkbare patronen worden zichtbaar in de verslaggeving van protesten tegen de Olympische Spelen in 2010 in Vancouver, zoals onderzocht door Wilson en VanLuijk (2019). Groepen kwamen in opstand tegen onder meer de onteigening van inheemse gebieden en de enorme financiële kosten van het evenement. De onderzoekers combineerden Johan Galtungs peace-journalism-model met framingtheorie, en voerden een kwalitatieve inhoudsanalyse uit op 134 Engelstalige krantenartikelen uit vijf Canadese dagbladen, gepubliceerd tussen september 2009 en maart 2010 (Wilson & VanLuijk, 2018, p. 21).

De analyse was voornamelijk deductief van aard, met gebruik van vooraf vastgestelde criteria voor peace journalism en war journalism (Wilson & VanLuijk, 2018, p. 25). Tegelijkertijd werd een inductieve benadering toegepast toen tijdens het coderen thema's naar voren kwamen die specifiek gerelateerd waren aan de context van de Olympische Spelen, maar die niet binnen het oorspronkelijke coderingssysteem pasten (Wilson & VanLuijk, 2018, p. 25). Nieuwe codes werden daarop toegevoegd aan het analysekader.

De analyse toonde aan dat de meeste artikelen een war journalism-benadering volgden. Veel nieuwsartikelen portretteerden de protesten als potentieel gevaarlijk en

gewelddadig. Koppen zoals: “Security officials brace for trouble” of “The real threat to the Olympic could be a bloody protest” versterkten het beeld van een conflict tussen activisten en ordehandhavers (Wilson & VanLuijk, 2018, p. 30). Er was sprake van het demoniseren van activisten door ze te beschrijven als een radicale minderheid die de Olympische vreugde probeerde te verstoren. Sommige media vergeleken activisten zelfs met terroristische of extremistische groeperingen zoals de *Ku Klux Klan* (Wilson & VanLuijk, 2018, p. 32).

De meeste berichtgeving gaf vooral ruimte aan officiële bronnen, zoals overheidsfunctionarissen, politie en sponsors van de Spelen. De stemmen van inheemse gemeenschappen en activisten kwamen veel minder aan bod (Wilson & VanLuijk, 2018, p. 38-39). De Canadese media gaven overwegend een negatief en conflictgericht beeld van de protesten rond Vancouver 2010. De onderzoekers benadrukken dat peace journalism een nuttige methode is voor het erkennen van diverse perspectieven en het bieden van bredere context, wat kan bijdragen aan een eerlijkere en meer informatieve berichtgeving.

Een ander onderzoek van Engin Aluç en Metin Ersoy (2016) onderzoekt hoe Turkse kranten de Gezi Park-protesten van 2013 hebben verslagen, met een focus op de toepassing van peace-journalism-principes. De protesten begonnen als lokale acties tegen de bouwplannen in het Gezipark, maar groeiden uit tot een landelijke beweging tegen het autoritaire beleid van premier Erdogan. De onderzoekers voerden een kwantitatieve inhoudsanalyse uit op voorpagina-artikelen van drie Turkse kranten uit de *Dogan Media Group*, gepubliceerd tussen 29 mei en 30 juni 2013 (Aluç & Ersoy, 2016, p. 195).

De analysemethode was deductief van aard: er werd gebruikgemaakt van een vooraf vastgesteld coderingsschema voor peace journalism, ontwikkeld door Ersoy (2010). De koppen van in totaal 99 nieuwsartikelen werden geanalyseerd aan de hand van 14 specifieke vragen, waaronder brongebruik en de aanwezigheid van vredes- of conflictframes (Aluç & Ersoy, 2016, p. 202)

De resultaten lieten zien dat er sprake was van een relatief evenwichtige framing: in totaal werden 103 vredesframes en 98 conflictframes geïdentificeerd (Aluç & Ersoy, 2016, p. 203). Desondanks wezen de onderzoekers op een gebrek aan multiperspectiviteit: elitebronnen domineerden het nieuws, terwijl experts slechts zelden als bron werden gebruikt (Aluç & Ersoy, 2016, p. 200). De kranten functioneerden eerder als doorgeefluik van machthebbers dan als bemiddelaars in het publieke debat. Journalisten gebruikten vaker citaatgerichte koppen dan beschrijvende of analyserende, wat de focus op officiële bronnen verder benadrukt. Volgens de auteurs schuwden journalisten een actiever bemiddelende rol uit angst hun objectiviteit te verliezen (Aluç & Ersoy, 2016, p. 195). De kranten gebruikten vaker

citaatgerichte koppen dan beschrijvende of commentariërende koppen, wat de focus op officiële bronnen verder benadrukt.

De besproken studies laten zien dat peace journalism een bruikbaar analysekader biedt om mediarepresentaties van protestbewegingen kritisch te duiden, ook buiten klassieke oorlogssituaties. In verschillende contexten – van Colombia tot Canada en Turkije – blijkt dat nieuwsmedia protesten vaak framen vanuit een conflictgerichte logica. Er is nadruk op geweld, confrontatie en demoniserende taal, met beperkte aandacht voor onderliggende oorzaken en multiperspectiviteit. Daarbij domineren officiële bronnen en worden activisten regelmatig negatief en stereotiep afgebeeld. Wat opvalt is dat bestaand onderzoek zich richt op contexten waarin sprake is van politieke repressie of hevige escalatie. Protesten rond sociale thema's zoals klimaatverandering, in westerse democratieën, blijven onderbelicht binnen deze benadering. Daarmee ontbreekt inzicht in hoe peace journalism kan functioneren binnen de alledaagse berichtgeving over activisme, zoals klimaatprotesten in Nederland. Dit onderzoek speelt in op dat hiaat.

2.3.2 Framing in klimaatprotestverslaggeving

Verscheidene wetenschappers hebben de framing van klimaatbewegingen in het nieuws al onderzocht. Zo hebben Pardal et al. (2021) onderzocht hoe Belgische media de 20 weken durende klimaatprotesten van jongeren weergaven. Hiervoor werden 382 Nederlandstalige nieuwsartikelen geanalyseerd. Uit het onderzoek bleek dat media wel verslag deden van de protesten en de demonstranten als een belangrijke stem erkenden, maar dat inhoudelijke klimaatvraagstukken nauwelijks aan bod kwamen. De nadruk lag vooral op de vraag of scholieren school mochten missen om te demonstreren. Deze analyse laat volgens Pardal et al. een mediaverhaal zien dat bijdraagt aan het delegitimiseren van zowel de demonstraties als de activisten zelf. Dit sluit aan bij andere studies over de mediarepresentatie van jeugdklimaatprotesten.

Zoals de studie van Bergmann en Ossewaarde (2020), die onderzoekt hoe de Duitse media de jeugdklimaatbeweging, in het bijzonder Fridays for Future en Greta Thunberg, framen met behulp van neerbuigende en leeftijdsgebonden taal. De onderzoekers voerden een kwalitatieve kritische discoursanalyse uit op 98 krantenartikelen uit twee invloedrijke Duitse dagbladen: de conservatieve *Frankfurter Allgemeine Zeitung* en het progressieve *die Tageszeitung*. De studie gebruikte een deductieve analysemethode, met een vooraf opgesteld

coderingsschema gebaseerd op bestaande theorieën over jeugd-ageïsme en mediaretoriek (Bergmann en Ossewaarde, 2020, p. 5)

Uit de analyse blijkt dat Duitse kranten jonge activisten vaak typeren met termen als ‘leerlingen’, ‘spijbelaars’ en ‘dromers’ om de Fridays for Future-beweging minder serieus te laten lijken (Bergmann en Ossewaarde, 2020, p. 1). Daarbij wordt activiste Greta Thunberg aan de ene kant neergezet als ‘jonge held’, maar ook verantwoordelijk gehouden voor het schoolverzuim van jongeren (Bergmann en Ossewaarde, 2020, p. 17).

Van Zabern en Tulloch (2021) onderzochten hoe de Fridays for Future-stakingen werden weergegeven in Duitse media. De studie maakte gebruik van een mixed-methods-aanpak, bestaande uit zowel kwalitatieve als kwantitatieve inhoudsanalyses, van 85 nieuwsartikelen uit *FAZ.net*, *Zeit Online* en *Bild.de*, gepubliceerd tussen augustus 2018 en maart 2019 (Van Zabern en Tulloch, 2020, p. 30). De drie kranten zijn gekozen vanwege hun grote online bereik en uiteenlopende politieke oriëntatie (links-liberaal, centrumrechts en conservatief).

De analyse combineerde een deductieve benadering, met hoofdthema’s gebaseerd op eerder onderzoek, met een inductieve ontwikkeling van specifieke frames, die uit het materiaal zelf voortkwamen (Van Zabern en Tulloch, 2021, p. 30). Zo identificeerden de auteurs acht thematische frames, waaronder het *David-vs-Goliath-frame*, waarin Greta Thunberg wordt neergezet als onschuldige, maar vastberaden held zoals Pippi Langkous (2021, p. 34). De media benadrukken haar persoonlijke verhaal en haar strijd tegen de politieke elite, waardoor de protestbeweging wordt gereduceerd tot een individueel verhaal in plaats van een collectieve politieke actie. Het *truancy-frame* zet demonstranten neer als spijbelaars met twijfelachtige motieven. Ze worden als een anonieme massa afgebeeld en hun aantal wordt benadrukt, zoals “10.000 spijbelaars”. De berichtgeving verschuift van de politieke inhoud naar een debat over schoolverzuim (Van Zabern en Tulloch, 2021, p. 37).

In het *activist-without-activism-frame* krijgen demonstranten wel een stem, maar wordt hun politieke boodschap grotendeels genegeerd. De berichtgeving blijft beperkt tot persoonlijke ervaringen en anekdotes, zoals hoe het voelt om voor het eerst mee te doen of welke kleding het best is voor een koude protestdag. Het tegenovergestelde van dit frame is het *activism-without-activists-frame*: de protestboodschap wordt wél benoemd, maar de activisten zelf worden afgezwakt (Van Zabern en Tulloch, 2021, p. 37). De studie toont aan dat hoewel de meeste artikelen demonstranten een stem geven, deze vaak wordt beperkt tot apolitieke uitspraken en hun zelfbeschikking wordt ondermijnd door neerbuigende representaties (Van Zabern en Tulloch, 2021, p. 1).

De besproken framingstudies tonen aan dat klimaatprotesten in Europese media vaak worden gepresenteerd op manieren die de legitimiteit van activisten ondermijnen. Thema's zoals schoolverzuim, jeugdige naïviteit en personalisering leiden de aandacht af van de inhoudelijke boodschap van de beweging. Opvallend is dat de nadruk vaak ligt op sociale kenmerken van demonstranten, in plaats van op hun motieven of eisen. Hoewel deze onderzoeken waardevolle inzichten geven in framingmechanismen, blijft de vraag hoe deze representaties zich verhouden tot principes van peace journalism onbeantwoord. Dit onderzoek combineert beide benaderingen, framing en peace journalism, en vult zo een hiaat in de bestaande literatuur.

2.4 Synthese

De besproken theorieën, peace journalism en framingtheorie, vormen samen het theoretische fundament van dit onderzoek en bieden complementaire invalshoeken voor de analyse van de nieuwsartikelen over de klimaatprotesten. Peace journalism, zoals ontwikkeld door Galtung en verder uitgewerkt door Lynch en McGoldrick, biedt een normatief kader dat aandacht vraagt voor conflicttransformatie, geweldloosheid, empathie en multiperspectiviteit. Deze principes zijn vertaald naar een reeks analyse-indicatoren, die in hoofdstuk 3 zijn uitgewerkt tot een coderingsschema. Daarmee fungeert peace journalism in dit onderzoek als beoordelingskader: in hoeverre bevatten nieuwsartikelen kenmerken van peace journalism?

Framingtheorie biedt perspectief op hoe media protesten structureel presenteren. In plaats van te werken met vastgestelde frames, is in dit onderzoek gekozen voor een inductieve aanpak. Er wordt niet gewerkt met vooraf gestelde frames, maar de frames zijn afgeleid uit de artikelen zelf. Die keuze is gemaakt omdat klimaatprotesten veelzijdige protestvormen zijn die niet altijd passen binnen bestaande framingscategorieën. Door middel van de analysemethode van Van Gorp (2006) worden opvallende termen, citaten, metaforen en beschrijvingen verzameld, en vervolgens geclusterd in terugkerende patronen. Zo kan in kaart worden gebracht hoe de media de klimaatprotesten verbeelden: als overlast, als legitiem verzet, als maatschappelijk probleem, of juist als menselijke zorg. In het volgende hoofdstuk wordt toegelicht hoe dit onderzoek is opgezet en uitgevoerd.

Hoofdstuk 3: Methode

Dit onderzoek richt zich op hoe drie Nederlandse nieuwsmediaorganisaties, de NOS, De Telegraaf en de Trouw, klimaatprotesten framen en in welke mate deze berichtgeving kenmerken bevat van peace journalism. De centrale onderzoeksvraag is onderzocht aan de hand van een kwalitatieve casestudy, waarbij concrete protestgebeurtenissen zijn geselecteerd en geanalyseerd. In dit hoofdstuk wordt de methode van dit onderzoek toegelicht.

3.1 Onderzoeksmethode: kwalitatieve inhoudsanalyse

De onderzoeksvraag die in deze scriptie centraal staat, is kwalitatief van aard: Op welke wijze framen Nederlandse nieuwsmedia klimaatprotesten, en in hoeverre zijn hier elementen van peace journalism zichtbaar? Het heeft als doel complexe fenomenen en sociale processen te beschrijven en te verklaren. Om die reden is gekozen voor een kwalitatieve inhoudsanalyse, een methode die zich richt op het empirisch onderzoeken van mediamateriaal en de invloed, rol of functie van massamedia in de samenleving (Pleijter, 2006, p. 7). Deze benadering sluit aan bij het idee dat de realiteit niet simpelweg bestaat uit objectief meetbare verschijnselen, maar geconstrueerd wordt via interpretatiekaders zoals framing. Vanuit dit perspectief krijgen gebeurtenissen betekenis in en door mediarepresentaties (Pleijter, 2006, p. 12), wat dit onderzoek naar journalistieke frames en peace-journalism-kenmerken relevant maakt

Om het doel van dit onderzoek te realiseren, het vaststellen van de gebruikte frames in de mediaberichtgeving over klimaatprotesten en de mate van peace-journalism-elementen, is voor de eerste analyse laag gekozen voor een inductieve framinganalyse. Dit betekent dat er niet wordt uitgegaan van vooraf vastgestelde frames, maar dat de analyse is gericht op het ontdekken van issue-specifieke frames die binnen deze context een rol spelen. Deze benadering is gekozen omdat klimaatprotesten een maatschappelijk geladen onderwerp vormen, waarbij generieke frames (zoals het conflictframe), mogelijk onvoldoende recht doen aan het onderwerp. Een inductieve aanpak maakt het mogelijk om contextgebonden betekenissen, actoren en interpretaties te achterhalen die specifiek zijn voor klimaatprotestverslaggeving in de Nederlandse media.

Voor de tweede laag van de analyse, het onderzoeken van peace-journalism-elementen, is er wel gebruikgemaakt van een vooraf opgesteld codeboek. Hierin worden specifieke indicatoren gehanteerd waarmee de artikelen systematisch geïnterpreteerd kunnen

worden, en op basis van scores worden toegekend. Deze keuze is gemaakt omdat peace journalism een theoretisch en normatief gedefinieerd kader vormt, gebaseerd op vastgelegde criteria zoals ontwikkeld door Galtung (1998) en Lynch en McGoldrick (2005).

In tegenstelling tot framing, waarbij wordt gezocht naar issue-specifieke en contextuele interpretaties, veronderstelt peace journalism een vooraf bepaalde set van journalistieke principes (zoals focus op multiperspectiviteit en constructieve taal). Door deze concreet te operationaliseren in een codeboek, wordt het mogelijk om verschillende nieuwsartikelen te vergelijken op een consistente manier.

3.2 De globale opzet van het onderzoek

Het onderzoek is opgezet als een kwalitatieve casestudy, waarbij drie concrete klimaatprotesten zijn geanalyseerd: de A12-blokkades en de luchthaven-Rijksmuseumprotesten. Van elk protest zijn artikelen verzameld van de NOS, De Telegraaf en de Trouw. Hierdoor kon de berichtgeving per gebeurtenis en per medium systematisch worden vergeleken binnen een gelijke context.

Het onderzoek bestaat uit een systematisch proces waarin een reeks methodologische stappen zijn doorlopen om een antwoord te geven op de onderzoeksvraag. Deze aanpak is gebaseerd op de interpretatieve inhoudsanalyse, afkomstig van de kwalitatieve methodologie en interpretatieve benadering binnen de sociale wetenschappen. Het centrale uitgangspunt van interpretatief onderzoek is dat het zich kenmerkt door een iteratief verloop.

Onderzoeksstappen, waarneming, analyse en reflectie worden constant afgewisseld (Pleijter, 2006, p. 134-135). Het onderzoeksproces is gestructureerd in zes fasen.

Allereerst is in fase één (voorbereidingsfase) vanuit het theoretisch kader bepaald wat er precies onderzocht moest worden in de nieuwsartikelen. De conceptuele achtergrond van het onderzoek is afgebakend door indicatoren van peace journalism en framing te definiëren en deze te onderbouwen met literatuur. Hieruit volgt de formulering van de onderzoeksvraag en de analytische kaders die de verdere inhoudsanalyse sturen.

In fase twee, de verkenningsfase, is het corpus samengesteld op basis van vooraf opgestelde criteria. Er zijn nieuwsartikelen verzameld van de drie genoemde nieuwsmedia over de drie protestcases, met aandacht voor inhoudelijke relevantie. De selectie van onderzoekseenheden komt in detail aan bod in paragraaf 3.3. Op basis van de theoretische achtergrond is er in fase drie, de ontwikkelingsfase, een analyseraster ontworpen waarmee de nieuwsartikelen systematisch geanalyseerd zijn. Voor framing zijn onderscheidingen aangebracht tussen reasoning devices en framing devices. Voor peace journalism zijn zeven

indicatoren opgesteld, zoals aandacht voor multiperspectiviteit, empathie en oplossingsgerichtheid. Dit wordt verder uitgelegd in paragraaf 3.4.

In fase vier, de toepassingsfase, is de daadwerkelijke kwalitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd op de geselecteerde nieuwsartikelen. Voor de framinganalyse is gekozen voor een inductieve benadering: er is niet gewerkt met vooraf vastgestelde analysecategorieën, maar met open codering. Dit betekent dat er tijdens het herhaaldelijk lezen van de teksten, relevante fragmenten zijn gemarkeerd en voorzien van open codes, op basis van wat er daadwerkelijk in het materiaal naar voren komt. Deze codes worden vervolgens geïnterpreteerd en gegroepeerd in overkoepelende thema's, die samen de issue-specifieke frames vormen. Deze frames worden gepresenteerd en geanalyseerd aan de hand van een framingmatrix (zie tabel 4.1 en 4.2).

Parallel daaraan is er per artikel ook gekeken naar de aanwezigheid van peace-journalism-elementen. Voor deze analyse is juist een deductieve aanpak gehanteerd, gebaseerd op een vooraf opgesteld codeboek met zeven theoretisch onderbouwde indicatoren (zie 3.5). Elke indicator is toegepast op het artikel als geheel, om te bepalen in hoeverre het overeenkomt met de principes van peace journalism.

In fase vijf, de integratiefase, zijn na het coderen en thematiseren de bevindingen geïnterpreteerd in het licht van de onderzoeksvraag. De drie nieuwsbronnen worden expliciet vergeleken. Er wordt gekeken naar overeenkomsten en verschillen en er is een poging gedaan om deze te verklaren aan de hand van het theoretisch kader.

Ten slotte zijn in fase zes, de rapportagefase, de bevindingen samengebracht waarin de resultaten worden gepresenteerd (zie hoofdstuk 4 en 5). Er is een conclusie geformuleerd over welke elementen van peace journalism herkenbaar zijn in de berichtgeving en hoe framing hierin een rol speelt (zie hoofdstuk 6).

3.3 Selectie van onderzoekseenheden

De onderzoekseenheden bestaan uit online nieuwsartikelen van de NOS, De Telegraaf en de Trouw die berichten over de A12-blokkades en de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten (zie 3.3). Per case zijn alle relevante artikelen van de drie media verzameld. Het tijdsbestek voor de geselecteerde artikelen loopt van 2021 tot 2025, omdat dit een periode was waarin klimaatprotesten frequent in het nieuws waren.

Er is uitsluitend gekeken naar geschreven nieuwsberichten, inclusief de bijbehorende hoofdfoto. Hoewel framing in de media ook sterk visueel plaatsvindt, is ervoor gekozen om

alleen de begeleidende hoofdafbeelding van elk artikel te analyseren. Video en andere dynamische media zijn uitgesloten vanwege de complexiteit en afwijkende analysemethoden die dat zou vereisen. De hoofdafbeelding is vaak het meest prominente visuele element en speelt een belangrijke rol in de eerste framing van het artikel. Door dit visuele component systematisch mee te nemen in de analyse, is er een rijker beeld ontstaan van hoe klimaatprotesten worden neergezet. Deze afbeeldingen zijn geanalyseerd op visuele framingkenmerken zoals nadruk op geweld, actie of vreedzaamheid.

De steekproef is samengesteld via doelgerichte selectie oftewel purposeful sampling (Palinkas et al., 2013). Hierbij is zowel gekeken naar de aard van de protestactie als naar variatie in mediapresentatie. Elk gekozen artikel gaat primair over klimaatprotesten of klimaatgerelateerd activisme. Zo is de focus van de analyse zuiver op het onderwerp van dit onderzoek gehouden. In de selectie is bewust gekozen voor drie specifieke protestvormen die in Nederland tussen 2021 en 2025 breed medialandelijk zijn uitgelicht en maatschappelijke reacties oproepen. Het gaat om de A12-blokkades (2022-2025); een reeks protesten door klimaatactivisten van Extinction Rebellion, waarbij activisten meerdere keren de snelwegen bezetten om te protesteren tegen fossiele subsidies. Deze acties varieerden in schaal en intensiteit, en leidden regelmatig tot politie-ingrijpen en arrestaties.

De tweede casus zijn de luchthavenprotesten (2021-2024) op Amsterdam Schiphol, Maastricht Aachen Airport en Eindhoven Airport. Klimaatactivisten betreden de luchthavens, de landingsbaan en in de buurt van privéjets om te protesteren tegen de CO₂-uitstoot van de luchtsector. Deze actie kreeg veel media-aandacht vanwege de locatie en de impact op vliegverkeer. De derde casus is de bezetting van het Rijksmuseum (2023-2024), waarbij activisten kaarten opkochten van het Rijksmuseum of de ingang belemmerde om aandacht te vragen voor de verwevenheid van cultuur en de fossiele sponsoring van in dit geval ING.

Deze drie casussen zijn gekozen omdat ze een inhoudelijke en strategische variatie tonen in vormen van klimaatprotest: van massale straatblokkades tot kleinschalige symbolische acties. Ze verschillen in schaal, locatie (openbare ruimte, luchthaven, museum), en in het verloop (soms vreedzaam, soms met intensief politieoptreden). Dit maakt ze geschikt voor een vergelijking van journalistieke berichtgeving in verschillende contexten.

De drie media zijn geselecteerd omwille van hun verschillende journalistieke kaders, insteek en achtergrond. De NOS is een publieke omroep, gefinancierd door overheidsgelden en gebonden aan journalistieke richtlijnen die objectiviteit en neutraliteit benadrukken (NOS, 2023). De Telegraaf is daarentegen een commerciële krant, die bekendstaat om opiniërende- en actiejournalistiek met sensatiegerichte invalshoeken (Nab, 2018). De Telegraaf profileert

zich als pro-automobilisten en bedrijfsleven, en zet zich af tegen linkse politiek en links activisme. De krant is onderdeel van Mediahuis, een grote commerciële uitgeverij die winstgedreven opereert (Mediahuis, 2025).

De Trouw valt onder DPG Media en hanteert een redactionele koers die zich nadrukkelijk richt op maatschappelijke thema's zoals verzet, zingeving, samenleving, geloof en ook klimaat. "Wij zijn de krant van het klimaat" luidt het manifest van de Trouw (Smouter & Boersema, 2024). De Trouw is de eerste krant met een eigen Groen-redactie, de jaarlijkse duurzame 100, en een redactie Duurzaamheid & Economie (sinds 2022). Door te kiezen voor de NOS, De Telegraaf en de Trouw wordt een breed spectrum aan journalistieke benadering afgedekt: van neutraal en objectiverend (de NOS), via commercieel en confronterend (De Telegraaf), tot ideëel en klimaatgericht (de Trouw). Deze media verschillen niet alleen in redactionele stijl en doelgroep, maar ook in hun ideologische positionering en mate van betrokkenheid bij het klimaatdebat. Deze variatie heeft het mogelijk gemaakt om framing en peace-journalism-elementen vanuit diverse invalshoeken te analyseren en onderling te vergelijken.

De selectieprocedure is uitgevoerd door de online archieven van NOS.nl, Telegraaf.nl en Trouw.nl systematisch te doorzoeken met trefwoorden als 'A-12 blokkades', 'klimaatactivisten', 'klimaatdemonstratie' etc. Uit de zoekresultaten zijn handmatig de artikelen geselecteerd die voldoen aan de vooraf gedefinieerde criteria. Er is in dit onderzoek uitgegaan van het principe van verzadiging: er zijn voldoende artikelen geanalyseerd totdat er geen nieuwe inzichten meer naar voren kwamen. (Fugard & Potts, 2015, p. 671). Het uiteindelijke aantal artikelen bedraagt 69. De verdeling van het aantal artikelen per medium en casus is in tabel 3.1 weergegeven. Een overzicht van de data en links van alle geanalyseerde artikelen is opgenomen in bijlage 2.

Tabel 3.1, Aantal onderzochte artikelen per casus

Medium	A12-Blokkades	Luchthavenprotesten	Rijksmuseumprotesten
NOS	14	7	4
De Telegraaf	12	7	4
Trouw	10	7	4

3.4 Operationalisatie

In deze paragraaf wordt de operationele invulling van beide analysetrajecten toegelicht: eerst die van framing, vervolgens die van peace journalism. Hierbij wordt uiteengezet hoe de concepten zijn vertaald naar concrete analysecategorieën die toepasbaar zijn binnen de kwalitatieve inhoudsanalyse van dit onderzoek.

Om antwoord te geven op de hoe-vraag van dit onderzoek, is de framinganalyse van Van Gorp (2007) gebruikt. Van Gorp werkt met een framingmatrix waarin hij de antwoordmogelijkheden reduceert tot een aantal richtingen (Van Gorp, 2006). Deze richtingen uit zich in twee domeinen: reasoning devices en framing devices. Deze vormen gezamenlijk het analytisch raamwerk om frames in media-inhoud op te sporen.

De reasoning devices vormen de inhoudelijke kern van het frame: hoe wordt een probleem gedefinieerd, wat is de oorzaak en wie krijgt de schuld, en welke oplossingen worden voorgesteld? De framing devices zijn de zichtbare elementen in de tekst, zoals bepaalde woorden, metaforen, voorbeelden, citaten of koppen en foto's die betekenissen ondersteunen.

De framinganalyse in dit onderzoek is inductief uitgevoerd, wat betekent dat er geen vooraf vastgestelde lijst van frames is gebruikt. In plaats daarvan zijn de nieuwsartikelen open gecodeerd. Elk artikel van elke casus is zorgvuldig meerdere keren doorgelezen. Tijdens dit proces zijn fragmenten gemarkeerd die iets zeiden over hoe het protest werd voorgesteld. Ging het bijvoorbeeld om chaos, burgerlijke ongehoorzaamheid of morele urgentie? Deze fragmenten kregen een eerste beschrijvende code (bijvoorbeeld: 'aantal aanhoudingen', 'context motief demonstranten', of 'herhaling protest').

Vervolgens zijn deze open codes gegroepeerd tot grotere thema's door te kijken welke codes regelmatig samen voorkwamen. Bijvoorbeeld de groep 'ordehandhaving en politie' kreeg codes als 'duur ontruiming', 'politie-inzet' en 'strafbare feiten'. Zo ontstonden twee voorlopige frames die terugkerende interpretaties van klimaatprotesten weergaven. Deze frames zijn vervolgens uitgewerkt aan de hand van de vier reasoning devices en er is ook gekeken naar welke framing devices gebruikt werden om deze betekenissen over te brengen. Op deze manier zijn in totaal twee verschillende frames geïdentificeerd, die elk een ander perspectief op klimaatprotesten laten zien (zie tabel 4.1 en 4.2).

In het theoretisch kader is peace journalism gedefinieerd als een journalistieke benadering die conflicten benadert met nadruk op oplossingen, dialoog en begrip, in plaats van op geweld, strijd en win/verlies-termen, zoals Galtung die associeert met 'war journalism' (Galtung & Fischer, 2013, p. 98). Op basis van de theoretische uitgangspunten van Galtung en de verdere uitwerkingen van Lynch en McGoldrick (zie 2.1.2 en 2.1.3), zijn voor dit

onderzoek zeven indicatoren opgesteld. Deze indicatoren vormen samen het analytisch kader om te bepalen in hoeverre nieuwsartikelen elementen van een peace-journalism-benadering bevatten.

De eerste indicator die per artikel is geanalyseerd, is of er meerdere perspectieven worden getoond. Peace journalism bevordert het zichtbaar maken van alle betrokken partijen in een conflict. In tegenstelling tot war journalism, dat vaak één kant benadrukt (bijv. autoriteiten of elitebronnen), streeft peace journalism naar multiperspectiviteit. Dit betekent ook het opnemen van de stemmen van de klimaatactivisten en experts - niet enkel van officiële instellingen zoals de politie of gemeente.

De tweede indicator richt zich op de achterliggende oorzaken die het artikel benoemt en uitlegt. Peace journalism richt zich op structurele en culturele oorzaken van conflicten zoals klimaatverandering. Met behulp van deze indicator is per artikel geanalyseerd of het artikel belicht; waarom het protest plaatsvindt? Wordt die reden ook verder uitgelegd of wordt het zijdelings vermeld en wordt het protest versimpeld tot een directe confrontatie?

De derde indicator focust zich op demoniserende taal. War journalism gebruikt vaak vijandige of stereotype labels zoals 'radicaal', 'extremist', of 'releasers', die bijdragen aan polarisatie. Peace journalism pleit voor neutrale, respectvolle taal. In de artikelen is gelet op subtile woordkeuzes en formuleringen die kunnen bijdragen aan het negatief in beeld brengen van een betrokken partij. Er is bij de beoordeling gekozen om ook negatief beladen woorden die in citaten zijn aangehaald mee te nemen in de score, omdat dit ook een journalistieke keuze van de redactie is om deze woorden in het artikel te vertonen.

De vierde indicator is de focus op geweldloosheid/vreedzame intentie. Een kenmerk van peace journalism is het herkennen en benoemen van geweldloze strategieën, in dit geval van protestbewegingen. Peace journalism benadrukt de geweldloze aard van acties en richt zich op constructieve verandering en gerichte intenties. War journalism focust zich eerder op spektakel of de verstoring van de orde door de actie.

Met de vijfde indicator is er geanalyseerd of de artikelen menselijke ervaringen en emoties in beeld brengen, niet alleen de feiten. Door persoonlijke verhalen te vertellen, ontstaat empathie en betrokkenheid bij het publiek. Dit helpt om protesten niet te reduceren tot ordeproblemen, maar om de motivatie van mensen begrijpelijk te maken.

Er is geanalyseerd in hoeverre het artikel ingaat op de zesde en zevende indicatoren: aandacht voor oplossingsgerichte stemmen of initiatieven en verbindende of vredesbevorderende elementen. Peace journalism kenmerkt zich door aandacht voor mogelijke oplossingen, bijvoorbeeld vermeldt het stuk of er dialoog plaatsvindt tussen

activisten en autoriteiten, of presenteert het ideeën voor klimaatbeleid. Ook als een artikel expliciet vermeldt dat het protest vreedzaam verloopt en wat men ermee hoopt te bereiken, wordt dat beschouwd als focus op oplossingsgerichte berichtgeving. In contrast: een artikel dat vooral de chaos of schade benadrukt zonder te vermelden waar de protesten eigenlijk om draaien of hoe het kan worden opgelost heeft een lagere score gekregen op deze twee indicatoren. In de volgende paragraaf worden de stappen van het coderen van de artikelen uiteengezet en de score van de peace-journalism-analyse uitgelegd.

3.5 Analyse van de data

In totaal zijn 69 artikelen geanalyseerd met behulp van kwalitatieve inhoudsanalyse, ondersteund door ATLAS.ti, een software voor computerondersteunde kwalitatieve data-analyse die het mogelijk maakt om tekstfragmenten systematisch te coderen, te organiseren en te analyseren. De artikelen zijn voor de framinganalyse stapsgewijs gecodeerd op basis van de drie stappen van een inductieve framinganalyse van Van Gorp (2007).

De eerste stap in het coderingsproces houdt in het ‘openen’ van de tekst. Alle verzamelde artikelen zijn systematisch doorgenomen. Aan tekstuele elementen die verband houden met het onderwerp van het onderzoek, klimaatprotesten, zijn codes toegekend. Bijvoorbeeld de zin: “De ongeveer 400 betogers zijn gearresteerd vanwege het overtreden van de Wet openbare manifestaties.” Woorden als ‘400 betogers’, ‘gearresteerd’ en ‘overtreden van de Wet’, dragen een betekenis in zich die relevant is voor het onderzoeksonderwerp. Alle woorden, zinnen en andere tekstuele elementen die op deze manier opvallen (de framing devices) worden tijdens deze eerste stap los van elkaar gecodeerd.

Nadat alle artikelen gecodeerd waren, is er gezocht naar patronen en thema’s binnen de codes. De codes zijn gegroepeerd en er is gekeken welke thema’s ze vormen. Dit heet ook wel axiaal coderen, de tweede stap in het analyseproces. Tijdens deze stap is de inventaris van de framing devices geanalyseerd. De verzamelde codes zijn vergeleken, met als doel het vinden van patronen om zo een frame te vormen. In deze tweede coderingsstap komen ook de reasoning devices aan de orde: “verschillende definiëringen van de situatie, het aanduiden van de oorzaken, verantwoordelijkheden en oplossingen en morele uitspraken ten aanzien van de bestudeerde thematiek.” (Van Gorp, 2007, p. 16).

Tijdens de derde en laatste stap zijn de codes geselecteerd die “het alomvattende denkbeeld binnen de bundels het beste weergeven” (Van Gorp, 2007, p. 17). De gebundelde codes uit stap twee zijn samengevoegd in een framematrix waarin zowel de framing devices

als de reasoning devices zijn opgenomen, met een aantal voorbeelden ter verduidelijking.

Daarnaast wordt per artikel een analyse gedaan op de zeven peace-journalism-indicatoren die in 3.4 uiteen zijn gezet. Elk artikel is beoordeeld op zeven centrale indicatoren van peace journalism, variërend in de mate waarin meerdere perspectieven aan bod komen tot de aanwezigheid van empathie en oplossingsgerichte stemmen. Elke indicator is gescoord op een schaal van 0 tot 2, waarbij 0 betekent dat het aspect volledig ontbreekt, 1 staat voor gedeeltelijk aanwezig maar niet verder uitgewerkt, en 2 duidt op consistente expliciete en inhoudelijke aanwezigheid in het artikel. De individuele scores per artikel, inclusief citaten, onderbouwing en toelichting per indicator, zijn opgenomen in bijlage 3. De resultaten zijn geordend per nieuwsorganisatie om de verschillen in de journalistieke benadering duidelijk te maken. Aan het einde van deze hoofdstukken wordt de vergelijking gemaakt tussen de eerdergenoemde gevonden dominante frames uit de framingmatrix en de peace-journalism-elementen (zie 4.5 en 5.5).

3.6 Kwaliteit, validiteit en betrouwbaarheid

Kwaliteitsgarantie in kwalitatief onderzoek wordt doorgaans omschreven in termen van betrouwbaarheid en validiteit. Waar betrouwbaarheid in kwantitatief onderzoek vaak wordt gelijkgesteld met herhaalbaarheid, draait het in kwalitatief onderzoek vooral om consistentie en transparantie in het onderzoeksproces (Golafshani, 2003, p. 601). Kwalitatieve onderzoekers gebruiken ook vaak de term *dependability*, wat inhoudt dat het onderzoek traceerbaar en systematisch is uitgevoerd en de resultaten logisch voortkomen uit de data (Golafshani, 2003, p. 601). In deze paragraaf worden de maatregelen in dit onderzoek beschreven om betrouwbaarheid en validiteit te garanderen.

Validiteit verwijst naar de geloofwaardigheid van de onderzoekinterpretaties, bepaald door de lens van de onderzoeker. Een onderzoeker gebruikt logischerwijs een bepaalde lens in zijn kwalitatieve onderzoek en bepaalt daarmee of de gegevens verzadigd zijn, welke thema's of categorieën er opgesteld worden en hoe de analyse van data uiteindelijk een overtuigend verhaal wordt (Creswell & Miller, 2000, p. 125).

Bij de inductieve framinganalyse is transparantie geboden via een gedetailleerde beschrijving van de coderingstappen, van open codering tot thematische clustering (zie 3.4 en 3.5). Bij de analyse van peace journalism is daarentegen gebruikgemaakt van een vooraf opgesteld codeboek met zeven indicatoren (zie 3.4), waardoor herhaalbaarheid van belang is. Om deze reden is een intersubjectieve betrouwbaarheidstoets uitgevoerd.

Een tweede codeur heeft onafhankelijk een representatieve steekproef van 15 artikelen beoordeeld aan de hand van de zeven peace-journalism-indicatoren. Deze dubbele codering maakte het mogelijk om de consistentie van de interpretaties te controleren. De inzet van een tweede codeur bevordert de transparantie van het analyseproces en draagt bij aan de betrouwbaarheid, doordat het de invloed van individuele vooroordelen of interpretaties beperkt. Overeenstemming tussen de resultaten van de twee codeurs bevestigt de stabiliteit van de toegepaste analysecategorieën en verhoogt daarmee de geloofwaardigheid van de bevindingen.

De scores van beide codeurs zijn vergeleken: de gemiddelde afwijking was 0,47 punt, met in de meeste gevallen volledige overeenstemming of slechts een verschil van 1 tot 2 punten. Dit is weergegeven in tabel 3.2. Deze resultaten tonen aan dat het codeboek duidelijke, reproduceerbare criteria biedt en dat de toegepaste analyse stabiel en consistent is uitgevoerd.

Tabel 3.2, Scores per codeur per artikel (Min. 0, max. 14)

	Score Codeur 1	Score Codeur 2	Vershil
NOS, 5 november 2022	8	7	1
NOS, 14 december 2024	10	9	1
Trouw, 14 december 2024	3	4	1
Trouw, 5 november 2022	10	8	2
De Telegraaf, 8 maart 2025	6	6	0
De Telegraaf, 5 november 2022	3	3	0
Trouw, 14 september 2024	10	10	0
Trouw, 8 januari 2024	11	11	0
De Telegraaf, 25 januari 2025	3	3	0
De Telegraaf, 16 januari 2025	3	3	0
NOS, 24 februari 2024	6	6	0
NOS, 11 januari 2025	7	7	0
NOS, 1 maart 2025	8	8	0
De Telegraaf, 1 november 2024	6	5	1
Trouw, 7 september 2024	9	8	1
	Gemiddeld verschil		0,47

De geloofwaardigheid van de resultaten wordt verhoogd door *triangulatie* en voortdurende toetsing aan theorie en data. Triangulatie is een validiteitsprocedure waarbij onderzoekers zoeken naar convergentie tussen meerdere informatiebronnen om thema's en categorieën te vormen (Creswell & Miller, 2000, p. 127). Tijdens het onderzoek zijn

theoretical checks gedaan door bevindingen te vergelijken met eerder bestaand onderzoek over peace journalism in verslaggeving in kranten.

Om transparantie te waarborgen in de uiteindelijke verslaggeving zijn er veel voorbeelden van citaten opgenomen in de framingmatrix, de peace-journalism-analyse en in de uiteindelijke verslaggeving van de resultaten. Hierdoor kan de lezer zien waarop de conclusies zijn gebaseerd, wat de geloofwaardigheid ten goede komt. Ook wordt inzicht in alternatieve interpretaties gegeven. Bijvoorbeeld wanneer er heel veel artikelen van De Telegraaf het protest als ordeverstoring framen, maar één artikel niet, wordt dit ook benoemd. Hierdoor wordt er nuance toegevoegd.

Hoofdstuk 4: Resultaten van de A12-blokkades

In dit hoofdstuk wordt besproken hoe de NOS, de Trouw en De Telegraaf verslag deden van de A12-blokkades door Extinction Rebellion (XR). Het gaat om 14 berichten van de NOS, 12 van De Telegraaf en 10 van de Trouw. Uit de analyse blijkt dat twee frames de berichtgeving domineerden: 1) het ordeverstoringframe (zie tabel 4.1) en 2) het klimaatonrechtframe (zie tabel 4.2). De NOS en De Telegraaf hanteerden hoofdzakelijk het ordeverstoringframe, terwijl in de berichten van de Trouw het klimaatonrechtframe duidelijk naar voren kwam. Hetzelfde patroon is te zien in de analyse van peace-journalism-elementen: de NOS en De Telegraaf scoren hier laag op, terwijl de Trouw hoger scoort (zie tabel 4.3).

4.1 Het ordeverstoringframe

Het eerste en meest dominante frame dat naar voren komt uit de inhoudsanalyse van de berichtgeving rond de A12-blokkades is het ordeverstoringframe (zie tabel 4.1 voor de volledige framingmatrix). In dit frame worden de protesten gepresenteerd als gebeurtenissen die de openbare orde en veiligheid in gevaar brengen. De nadruk ligt op de verstorende aard van de blokkades en de activisten, de gevolgen voor hulpdiensten en verkeer, en de noodzaak van handhaving door de politie. De aandacht gaat hierbij niet uit naar de inhoudelijke boodschap van de demonstratie, maar naar de gevolgen van hun actie voor verkeer, bestuur en veiligheid.

De kern van dit frame ligt in de probleemdefinitie: de blokkades veroorzaken maatschappelijke ontwrichting. XR wordt neergezet als bron van overlast, waarbij niet hun boodschap, maar hun methode centraal staat. De oorzaak van het probleem ligt in dit frame bij de actievoerders zelf, die bewust regels overtreden en zich niet houden aan demonstratievoorschriften.

Een belangrijk framingdevice binnen dit frame is de nadruk op het politieoptreden en ordeherstel. Artikelen beschrijven veelvuldig het inzetten van waterkanonnen, het oproepen tot vertrek en het aanhouden van actievoerders. Koppen als “politiebond woest om ‘bizar’ protest op A12 [...]” (De Telegraaf, 11 januari 2025), en: “A12 Den Haag weer geopend na blokkade Extinction Rebellion: ruim vijfhonderd actievoerders aangehouden” (De Telegraaf, 5 april 2025) geven de toon aan. Het protest wordt voorgesteld als grensoverschrijdend gedrag dat een stevige reactie vereist. Het schetst een beeld van XR als een groep die de grenzen van het demonstratierecht opzoekt of overschrijdt. Ook het gebruik van cijfers als framing device

– zoals het aantal demonstranten of aanhoudingen – benadrukt de omvang van de ‘ordeverstoring’ en rechtvaardigt daarmee het politieoptreden.

Een ander opvallend element binnen dit frame is de nadruk op de tijdsduur van het protest en het herstel van de openbare orde. Artikelen benoemen vaak expliciet hoelang de blokkade van de A12 duurde, hoeveel tijd de politie nodig had voor de ontruiming, en hoelang het verkeer daardoor werd gehinderd. De duur van het protest wordt gepresenteerd als argument voor ingrijpen: hoe langer de situatie aanhoudt, hoe vanzelfsprekender de inzet van de politie, waterkanonnen of massale aanhoudingen wordt gepresenteerd.

In dit verband is ook het taalgebruik van De Telegraaf opvallend. De krant maakt regelmatig gebruik van woorden als ‘urenlang’, ‘ook al’, ‘alweer’ en ‘het zoveelste protest’. Zulke formuleringen impliceren herhaling, vermoeidheid en overlast, en dragen daarmee bij aan de beeldvorming van XR als een hinderlijke en hardnekkige groep die de grenzen van het demonstratierecht opzoekt. De NOS en de Trouw gebruiken deze woordkeuzes minder tot niet. Door deze herhaling van het protest subtiel te versterken via taal, positioneert dit frame de actievoerders als terugkerende veroorzakers van overlast, en legitimeert daarmee indirect het harde ingrijpen van de politie.

Op visueel niveau wordt het ordeverstoringframe ondersteund door de beeldselectie in de nieuwsartikelen, specifiek de hoofdfoto’s. Een overzicht van alle hoofdfoto’s is opgenomen in bijlage 1. Veelgebruikte beelden tonen demonstranten die worden gearresteerd, vastgegrepen of letterlijk weggedragen door politieagenten. Opvallend is dat demonstranten en agenten vaak samen in beeld worden gebracht, waarmee het protest niet als een politieke actie, maar als een ordeprobleem wordt gevisualiseerd. Door het herhaaldelijk tonen van arrestaties, politievoertuigen en het fysiek verwijderen van mensen, worden associaties opgeroepen met conflict, escalatie en dreiging. De politie verschijnt visueel als ordehandhaver en de demonstrant als overtreder.

Foto 1: Demonstrant wordt weggevoerd door politie. NOS, 25 januari 2025

Dit frame komt sterk naar voren in de berichtgeving van De Telegraaf, maar is ook herkenbaar bij de NOS, zij het in een meer neutrale en feitelijke vorm. Een voorbeeld hiervan is de manier waarop beide media verslag doen van de politie-inzet tijdens het protest. De Telegraaf schrijft: “De politie heeft er de handen vol aan gehad. Zo’n vierhonderd ME’ers, agenten en recherche zijn tot zeker twee uur ‘s middags bezig geweest om de demonstranten van de snelweg te houden” (De Telegraaf, 25 januari 2025). Dit suggereert dat het protest overlast en druk op de handhaving veroorzaakte. De NOS daarentegen formuleert het neutraler: “De politie is bezig met het beëindigen van de demonstratie en het verwijderen van de actievoerders” (NOS, 25 januari 2025). Hierbij ligt de nadruk op de feitelijke aanwezigheid en de acties van de politie zonder direct waardeoordeel. Deze vergelijking laat zien hoe subtiele verschillen in woordkeuze kunnen bijdragen aan het versterken of nuanceren van een bepaald frame, zelfs wanneer beide media hetzelfde verslag doen.

Beide mediaorganisaties leggen in hun artikelen regelmatig de nadruk op de duur van het protest, het aantal aanhoudingen, en het moment waarop de politie ingrijpt en in welke mate. Hiermee wordt de aandacht verlegd van de inhoudelijke boodschap van XR naar de organisatorische en juridische consequenties van het protest. De Trouw lijkt dit frame juist te vermijden, of zijdelings wel aan te stippen, maar de nadruk meer te leggen op de motivatie en ethiek achter de acties.

Tabel 4.1: Framingmatrix van het ordeverstoringframe

Frame 1		Het ordeverstoringframe
Reasoning devices	Probleemdefinitie	Klimaatprotesten verstoren de openbare orde en veroorzaken overlast, zoals files en hinder voor hulpdiensten. Protesten negeren aanwijzingen van politie en gemeente.
	Oorsprong probleem	De directe acties van klimaatactivisten, zoals het blokkeren van infrastructuur (bijvoorbeeld A12).
	Verantwoordelijkheid	De verantwoordelijkheid wordt gelegd bij de demonstranten, omdat zij door het blokkeren van wegen en het negeren van verboden een veiligheidsrisico vormen.
	Oplossing	Optreden van politie, waaronder ontruiming, inzet van waterkanonnen, aanhoudingen en het fysiek verwijderen van demonstranten.
Framing devices	Verbale elementen	Termen als ‘illegaal protest’, ‘aantal aanhoudingen’, ‘waterkanonnen ingezet’, ‘hinder ambulance’, ‘urenlang’, ‘alweer’.
	Visuele elementen	Beelden van politieoptreden: demonstranten die worden aangehouden of verwijderd door de politie. Waterkanonnen en politie tegenover demonstranten.
	Metafoor/ stereotype/ archetype	De klimaatprotestbeweging wordt geframed als ‘ordeverstoorder’, waarbij activisten worden geassocieerd met gedrag de wet overtreedt.
	Voorbeeld	“Zo’n dertig van hen worden verdacht van het opzettelijk veroorzaken van gevaar op de weg.” (NOS, 27 april 2024). “Politiebond woest om ‘bizar’ protest op A12 met ruim 700 aanhoudingen, routes ambulances aangepast” (De Telegraaf, 11 januari 2025). “Vooraf had de Amsterdamse ‘driehoek’ (burgemeester, politiechef en hoofdofficier van justitie) de aangekondigde blokkade al onverantwoord genoemd en de actie verboden.” (NOS 27 april 2024). “Zaterdag blokkeerde de klimaatactiegroep ook al urenlang de weg. Door de actie liep het verkeer vast.” (De Telegraaf, 6 april 2025). “Volgens een politiewoordvoerder zouden de actievoerders zaterdag een deur van de auto hebben bekrast.” (De Telegraaf, 6 april, 2025).

4.2 Het klimaatonrechtframe

Het tweede dominante frame dat naar voren komt in de analyse van de berichtgeving over de A12-blokkades is het klimaatonrechtframe (zie tabel 4.2 voor de volledige framingmatrix). Binnen dit frame wordt XR gepositioneerd als een beweging die handelt vanuit morele urgentie en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Anders dan in het ordeverstoringframe ligt hier de nadruk niet op de vorm van het protest, maar op de inhoudelijke beweegredenen. XR wordt geframed als een groep die opkomt voor klimaatrechtvaardigheid en strijdt tegen fossielvriendelijk beleid van de overheid.

De centrale probleemdefinitie in dit frame is dat de overheid faalt in het aanpakken van de klimaatcrisis, en dat dit falen leidt tot onrechtvaardigheid en toekomstbedreiging. De oorzaak van het probleem ligt in structurele politieke besluiteloosheid, specifiek het blijvend subsidiëren van fossiele brandstoffen. Artikelen die dit frame hanteren, verwijzen vaak naar cijfers over fossiele subsidies, zoals de jaarlijks geschatte 39 tot 46 miljard euro aan belastingvoordelen voor vervuilende industrieën.

In tegenstelling tot het ordeverstoringframe worden in dit frame wel meerdere zinnen besteed aan de beweegredenen van XR. Bijvoorbeeld "Net als tientallen eerdere demonstraties eisen de activisten dat de overheid een einde maakt aan de miljarden euro's aan fossiele subsidies. Daarmee worden alle regelingen bedoeld die het gebruik van fossiele brandstoffen stimuleren. Het gaat dan vooral om belastingvrijstellingen en fiscale kortingen voor grote bedrijven" (Trouw, 4 december 2024). XR's acties worden in dit frame gepresenteerd als een noodzakelijke reactie op institutioneel onrecht.

Een krachtig framingdevice binnen dit frame is het gebruik van inhoudelijke toelichting en motieven van de demonstranten. Artikelen van met name de Trouw en deels de NOS geven ruimte aan de beweegredenen achter het protest. Bijvoorbeeld, een XR-demonstrant in de Trouw stelt: "‘Het is duidelijk, de politiek trekt zich terug,’ concludeert Thus" (Trouw, 8 januari 2024). Dergelijke citaten die de beweegredenen van de actievoerders uitleggen functioneren als reasoning devices, omdat ze het protest plaatsten binnen een bredere politieke context. In plaats van het demonstratiegedrag centraal te stellen, richten deze artikelen zich voornamelijk op de overtuiging van de actievoerders dat de overheid haar verantwoordelijkheid niet nakomt.

De uitspraak van onder andere Thus impliceert niet alleen teleurstelling, maar ook een morele afkeuring: de staat laat burgers in de steek, en daarmee ontstaat een legitieme reden voor verzet. Sommige artikelen wijzen op de rol van XR als agenderende kracht, bijvoorbeeld door te vermelden dat eerdere protesten hebben geleid tot Kamervragen of politieke

agendapunten over fossiele subsidies. Dit versterkt het narratief dat protest wel effect kan hebben.

Een opvallend framing device binnen dit frame is ook de wijze waarop demonstranten als individuen worden gepresenteerd. In tegenstelling tot het ordeverstoringframe, waarin actievoerders vaak anoniem blijven en worden aangeduid als een collectief, krijgen ze binnen dit frame juist een persoonlijke identiteit. De Trouw besteedt meer aandacht aan de persoonlijke verhalen van demonstranten. Artikelen beschrijven wie de betogers zijn, wat hen motiveert en waarom zij deelnemen aan het protest. De Telegraaf doet dit niet, en ook bij de NOS is dit in slechts beperkte mate aanwezig. Een voorbeeld van de benadering van de Trouw is het verhaal van Greetje de Haan op 14 september 2024: “Wij zijn hier voor de generaties van straks”, zegt Greetje de Haan uit Bunnik. De 72-jarige vrouw wordt omringd door andere mondige oma’s van de actiegroep Grootouders voor het Klimaat. ‘Niet uit eigenbelang. Dan deden we wel andere leuke dingen. Maar er is aandacht nodig. Die krijgen we niet door braaf op het Malieveld te gaan lopen.’”

De NOS citeert demonstranten minder vaak, en wanneer dat wel gebeurt, blijven deze citaten doorgaans anoniem (behalve XR-woordvoerders) en zonder context. Bijvoorbeeld in het artikel van september 2024: “Een demonstrant zegt tegen de NOS het fijn te vinden dat er geen grote politiemacht op de been is. ‘Als er veel gedoe is met mensen die worden opgepakt, dan gaat het alleen daar over. Maar het gaat over dat het niet goed gaat met het klimaat en dat ik me heel erg zorgen maak over de wereld waar mijn kleinkinderen straks in moeten leven.’” Anders dan de Trouw biedt de NOS dus nauwelijks achtergrondinformatie of persoonlijke inkleuring, waardoor de stem van de demonstrant minder herkenbaar of invoelbaar wordt voor de lezer.

De Telegraaf citeert alleen XR-woordvoerders, die soms bij naam genoemd worden, of XR als organisatie. Over het algemeen citeert De Telegraaf geen andere demonstranten, en zijn er geen persoonlijke verhalen of motieven te herkennen in de berichtgeving.

Ook op visueel niveau wordt dit frame ondersteund, hoewel minder dominant dan bij het ordeverstoringframe. De hoofdfoto's van de Trouw tonen voor meer dan de helft van de artikelen demonstranten met spandoeken die aan het demonstreren zijn. De menselijke kant van de demonstratie en de actie staat centraal. Sommige beelden bevatten symbolische elementen, zoals vlaggen, slogans, of acties ('stop fossiele subsidies', 'welke fossielen investeren nog in olie?'). Hoewel het waterkanon ook regelmatig in beeld verschijnt, ligt de nadruk niet op de repressie zelf, maar op de menselijke, vastberaden en zelfs ludieke kant van de actie. Ze worden bijvoorbeeld afgebeeld terwijl ze blijven staan in zwembroek of regenjas, soms zingend of dansend. Deze beelden roepen eerder associaties op met humor, creativiteit en vastberadenheid dan met dreiging of chaos.

Foto 2: Demonstranten staan in zwembroeken te protesteren tegenover het waterkanon. Trouw, 7 mei 2023.

Voor de Trouw geeft expliciet ruimte aan dit frame, met structurele aandacht voor motieven, context en klimaatrechtvaardigheid. De NOS toont dit frame deels, maar wisselt af met neutralere of informatieve berichtgeving. In De Telegraaf komt het frame slechts sporadisch voor.

Tabel 4.2: Framingmatrix van het klimaatonrechtframe

Frame 2		XR strijdt tegen klimaatonrecht
Reasoning devices	Probleemdefinitie	Het overheidsbeleid schiet tekort in het tegengaan van klimaatverandering, onder andere door het in stand houden van fossiele subsidies.
	Oorsprong probleem	Structurele overheidssteun aan vervuilende industrieën en een gebrek aan steun en actie bij beleidsmakers.
	Verantwoordelijkheid	De overheid en de politiek, met name partijen die fossiele belangen blijven beschermen ten koste van klimaatdoelen.
	Oplossing	Afschaffing van fossiele subsidies, invoering van klimaatrechtvaardig beleid, en erkenning van het recht op burgerlijk protest.
Framing devices	Verbale elementen	Termen als ‘fossiele subsidies’, ‘frustratie’, ‘zorgen’ ‘kan niet wachten’, ‘miljarden euro’s’
	Visuele elementen	Beelden van protestacties met spandoeken of borden waarop de boodschap van het protest zichtbaar is, zoals “stop fossiele subsidie”.
	Metafoor/ stereotype/ archetype	Het protest wordt geframed als een gewetensvolle strijd voor klimaatrechtvaardigheid – burgers die opkomen tegen een falend systeem.
	Voorbeeld	“What do we want? Climate Justice!” “Alles moet beter en iedereen weet het.” “Ik doe dit liever niet, ik ben een heel gezagstrouwe burger. Maar ik denk dat het gerechtvaardigd is om tegen het gezag op te komen als dat gezag niet goed voor haar onderdanen zorgt” (Trouw, 14 september 2024). “Gerlagh weet waarom hij het doet. Hij schreef mee aan verschillende IPCC-rapporten, de studies van het VN-klimaatpanel die naarmate de jaren verstrijken steeds grimmiger van toon worden over de kans om een klimaatramp af te wenden” (Trouw, 27 mei 2023).

4.3 Peace-journalism-elementen in de verslaggeving van de A12-blokkades

In dit hoofdstuk worden de bevindingen gepresenteerd van de analyse van de peace-journalism-elementen in de journalistieke berichtgeving over de A12-blokkades van Extinction Rebellion. Elk van deze media heeft op eigen wijze verslag gedaan van de blokkades op de A12, evenals – in enkele gevallen – van verwante acties zoals die op de A10. In totaal zijn 36 artikelen geanalyseerd. In tabel 4.3 zijn de totale gemiddelde score per medium opgenomen waar de Trouw het hoogst scoort en de NOS en De Telegraaf lager. In tabel 4.4 zijn de gemiddelde scores per indicator en per medium weergegeven. Hierin is te zien dat De Telegraaf gemiddeld lager scoort dan De NOS en de Trouw. De Trouw scoort wederom het hoogst.

Tabel 4.3, Gemiddelde totale score op peace journalism-elementen per medium voor casus 1 (min 0, max. 14)

Medium	Casus 1
NOS	6,21
De Telegraaf	4,33
Trouw	9,9

Tabel 4.4, Gemiddelde score per element per medium (min. 0, max. 2)

Indicator	NOS	De Telegraaf	Trouw
1. Meerdere perspectieven getoond	1,50	1,08	1,80
2. Achterliggende oorzaken benoemd en uitgelegd	1,14	1,00	1,60
3. Geen demoniserende taal	1,64	0,83	2
4. Focus op geweldloosheid/ vredige intenties van actie	1,00	0,83	1,80
5. Empathie/ menselijke verhalen	0,57	0,25	1,20
6. Aandacht voor oplossingsgerichte initiatieven of stemmen	0,21	0,25	1,10
7. Aandacht voor vredes- of verbindingsinitiatieven	0,14	0,08	0,40

De Telegraaf

Uit de analyse blijkt dat De Telegraaf gemiddeld 4,33/14 punten scoort (zie tabel 4.3). Deze uitkomst wijst op een structurele voorkeur voor conflictgerichte berichtgeving, waarbij ordeverstoring en autoritaire reacties domineren boven context en dialoog.

Hoewel XR in sommige artikelen kort aan het woord komt, ligt in het merendeel van de berichtgeving de nadruk op autoriteiten zoals de politie, de burgemeester, de politiebond of

verontwaardigde burgers. In het artikel van De Telegraaf van 11 januari 2025, waarin de politie, gemeente en politiebond “geen goed woord over” hebben voor de actie, komt XR niet aan het woord. Dit patroon herhaalt zich in minstens twee andere artikelen. Wanneer XR wél aan het woord komt, is dat meestal in de vorm van korte socialmediareacties of beknopte persverklaringen, zonder verdere toelichting. Hierdoor blijft de stem van de demonstranten grotendeels afwezig of ondergeschikt aan die van de autoriteiten.

In bijna alle artikelen (met uitzondering van twee) wordt kort vermeld dat XR protesteert tegen fossiele subsidies of fossiele investeringen. Maar nadere uitleg is zelden aanwezig (score 1/2). Uitzonderingen zoals het artikel van 4 december 2024 legt redelijk duidelijk uit wat wordt bedoeld met “fossiele subsidies”: “Daarmee worden alle regelingen bedoeld die het gebruik van fossiele brandstoffen stimuleren. Het gaat dan vooral om belastingvrijstellingen en fiscale kortingen voor grote bedrijven.” Uitgebreider dan dit is niet gevonden in de artikelen van De Telegraaf. Twee artikelen benoemen geen enkele protestreden (score 0/2), maar focussen zich volledig op het politieoptreden.

Hoewel niet altijd expliciet demoniserend, is de toon in veel Telegraaf-artikelen suggestief of gekleurd. Koppen als “Automobilisten halen opgelucht adem” (6 april 2025) en “XR maalt niet om maatschappelijk ongemak door blokkeeracties: ‘je vraag je wel af: helpt het?’” (25 januari, 2025) versterken het beeld van de demonstraties als storend, en suggereren dat actievoerders onverschillig staan tegenover de impact van hun protest op het dagelijks leven. De Telegraaf maakt gebruik van omschrijvingen met lichte spot als “Ze scanderen slapjes wat leuzen”, “Groepjes demonstranten die veelal op leeftijd zijn, zingen meerstemmige liedjes”, of een agentencitaat: “‘Hier hebben we er weer één,’ zucht een agent” (25 januari, 2025). Dit draagt bij aan een denigrerende beeldvorming. Ook termen als ‘woest’, ‘bizar protest’, en ‘ongemak’ of het citeren van agenten en politiebonden zonder tegenstem versterken een negatief frame. Toch zijn er ook artikelen waar de toon feitelijk blijft, zoals het verslag over de vrijlating van demonstranten op 15 september 2024, waar zonder beladen taal wordt gerapporteerd.

De geweldloosheid van XR wordt zelden genoemd. Vaker ligt de nadruk op het politieoptreden: het inzetten van waterkanonnen en het aantal aanhoudingen. Maar ook op de impact van het protest: het verkeer- en ambulancehinder. Alleen in het artikel van 1 oktober 2023 wordt geweldloosheid zichtbaar erkend, doordat XR de actie zelf beëindigt uit veiligheidsoverwegingen. In andere artikelen wordt vreedzaam verzet alleen impliciet zichtbaar via passieve acties zoals zitten of vastketenen, maar zonder erkenning of verdieping.

In de meeste artikelen ontbreekt elke vorm van individuele of emphatische

beschrijvingen. XR wordt altijd neergezet als massa of overlastbron. Persoonlijke motieven, zorgen of emoties komen nauwelijks aan bod. Alleen het artikel van 25 januari 2025 noemt maatschappelijke steun van bekende Nederlandse NGO-directeuren en bekende Nederlanders (Merol en Maartje Wortel) die aanwezig waren, wat enige menselijkheid toevoegt. Verder blijven de demonstranten anoniem en abstract.

In enkele artikelen wordt verwezen naar een breder beleidskader. Het artikel van 4 december 2024 noemt een commissiedebat over fossiele subsidies. Ook het artikel van 11 september 2024 verwijst naar het hoofdlijnenakkoord van de coalitie. Deze momenten blijven echter zeldzaam. Het zichtbaar maken van dialoog of conflictbemiddeling ontbreekt vrijwel volledig. De enige uitzondering is 1 oktober 2023, waar XR besluit de actie te beëindigen om escalatie te voorkomen. In alle andere artikelen blijft het patroon: demonstranten blokkeren, politie grijpt in. Hierdoor wordt het protest vrijwel uitsluitend gepresenteerd als maatschappelijke verstoring, niet als politieke communicatie of democratische uiting.

De Telegraaf hanteert in haar berichtgeving over de A12-blokkades overwegend een meer conflictgerichte benadering. De nadruk ligt op verstoring en autoriteiten. Ruimte voor nuance, empathie, structurele oorzaken en vreedzaam verzet is beperkt. Toch zijn er ook sporen van een meer evenwichtige verslaggeving te vinden: hier en daar worden XR-woordvoerders geciteerd, motieven kort benoemd en enkele maatschappelijke reacties genoemd.

De NOS

De gemiddelde score over de onderzochte artikelen ligt op 6,21/14 punten, wat wijst op een beperkte maar niet afwezige aanwezigheid van peace-journalism-principes. De berichtgeving blijft vaak binnen het kader van conflictverslaggeving, waarin de nadruk ligt op ordeverstoring, politieoptreden en juridische gevolgen.

Vrijwel alle artikelen bevatten hoor en wederhoor en tonen ten minste één ander perspectief dan dat van de autoriteiten. Zoals een XR-woordvoerder, individuele demonstranten of experts. In acht van de veertien artikelen is sprake van een breed palet aan stemmen (score 2/2). De directe aanleiding van het protest (bv. fossiele subsidies of ING's rol in klimaatverandering), wordt in alle artikelen genoemd, maar slechts in twee artikelen verder uitgelegd of in een bredere context geplaatst aan de hand van een klimaatpsycholoog of voorbeelden: "De kern van ons protest is dat gezondheid een mensenrecht is. Een recht dat wordt ondermijnd door de massale uitstoot van broekgasgassen" (NOS, 5 april 2025). De andere artikelen noemen de protestredenen vaak in één zin: "XR eist dat het kabinet stopt met

fossiele subsidies” (NOS, 11 januari 2025).

De NOS hanteert vrijwel altijd neutrale en feitelijke taal. Woorden met een negatieve lading worden doorgaans als citaat van gezaghebbende bronnen gepresenteerd. In verschillende artikelen worden geciteerde uitspraken gebruikt van politie of politici waarin demonstraties omschreven worden als ‘illegaal’ of ‘levensgevaarlijk’. Bijvoorbeeld het citaat van Minister Yesilgöz:” Dit is geen demonstreren, dit zijn geen protesten, dit zijn illegale acties of zelfs het plegen van misdrijven. Daar komen de actievoerders niet mee weg” (NOS, 24 februari 2024).

Hoewel formeel aan bronnen toegeschreven, is ook dit een journalistieke keuze: het selecteren en plaatsten van zulke termen beïnvloeden onvermijdelijk de framing van het protest. Tegelijkertijd is het belangrijk te benoemen dat de NOS regelmatig XR aan het woord laat als tegenstem: “Elke andere manier hebben we geprobeerd. Nu kunnen ze ons niet negeren” (NOS, 24 februari 2024). Zo krijgt de lezer zicht op de frustraties of zorgen van demonstranten. Mede hierom is voor het overgrote deel van de artikelen gekozen voor een score van twee punten op de indicator ‘demoniserende taal’.

XR profileert zich als geweldloos, maar die insteek wordt slechts af en toe expliciet in de berichtgeving van de NOS genoemd: “Omdat het geweldloze demonstranten waren [...]” (NOS, 30 december 2023), en “Het protest verliep rustig” (NOS 24 februari 2024). In de meeste gevallen is er geen verwijzing naar de vreedzame intentie van XR maar overheersen woorden als ‘ordeverstoring’, ‘aanhoudingen’ en ‘levensgevaarlijk’.

In slechts drie van de veertien artikelen worden individuele demonstranten geciteerd met persoonlijke beweegredenen: “Ik stond liever bij de voetbalwedstrijd van mijn zoon.” Of: “Ik maak me zorgen om de wereld waar mijn kleinkinderen in moeten leven” (NOS, 5 april en 14 september 2024). In de meeste artikelen blijven de demonstranten een anonieme massa. Zelfs als XR als organisatie aan het woord komt, is dat via een persverklaring. Hier ontbreekt de humanisering die essentieel is binnen peace journalism om empathie op te roepen bij het publiek.

De laatste twee punten komen bij alle drie de nieuwsorganisaties nauwelijks aan bod. Een reden hiervoor kan zijn dat om oplossingen te beschrijven, een redactie kennis moet hebben van beleidsopties, politieke en juridische haalbaarheid, en dialoog- of conflictbemiddelingsvormen. Dit vereist tijd, achtergrondkennis en extra bronnen, wat haaks staat op het korte productieritme van het dagelijkse nieuws.

Bij de artikelen van de NOS noemt bijna geen enkel artikel oplossingen, beleidsvoorstellen of alternatieve benaderingen. Een van de weinige uitzonderingen is:

“Demissionair klimaatminister Jetten komt over ruim een week met suggesties voor het volgende kabinet over de afbouw van de subsidies” (NOS, 3 februari 2024). Of: “De bank zei vorige week tegen 2040 helemaal te stoppen met het financieren van olie- en gaswinning [...]” (NOS, 30 december 2023).

Ook wordt er in geen enkel artikel expliciet gesproken over pogingen tot dialoog, bemiddeling of samenwerking tussen partijen. De enige (zwakke) indicaties van verbinding zijn de uitspraken van Jetten en ING, waarin enige respons op XR’s eisen doorklinkt. Maar er is nergens sprake van verslag over bijvoorbeeld gesprekken tussen gemeente en demonstranten.

De Trouw

De gemiddelde score van de Trouw-artikelen kwam uit op 9,9/14 punten, aanzienlijk hoger dan de scores van de NOS en De Telegraaf. Dit wijst erop dat de Trouw in haar berichtgeving vaker kenmerken vertoont van peace journalism.

De Trouw-artikelen besteden in de regel aandacht aan verschillende perspectieven binnen het protestconflict. In artikelen als “Na waarschuwing drie beginnen de arrestaties op de A12” (10 september 2023), worden zowel demonstranten, politie, burgemeesters als ministers geciteerd. Demonstrant Dineke Linzel zegt daar bijvoorbeeld: “We blokkeren de A12 omdat de wereld vergaat,” terwijl minister Yesilgöz waarschuwt dat herhaalde blokkades geen legitieme manier van actievoeren zijn. In twee gevallen wordt slechts alleen het perspectief van XR belicht (zoals op 4 december 2024), en worden de perspectieven van andere omstanders onderbelicht. Maar in de meeste gevallen is er sprake van meerstemmigheid in de artikelen van zowel de actievoerders als de andere partijen.

Trouw besteedt in meerdere artikelen expliciet aandacht aan de structurele oorzaken achter de protesten. Zo worden in het artikel van 8 januari 2024 fossiele subsidies uitgelegd als fiscale voordelen van miljarden euro’s: “Jaarlijks tellen deze vrijstellingen op tot 39 á 46 miljard euro.” Ook in de enkele human-interest verhalen, zoals die van klimaateconoom Reyer Gerlagh (27 mei 2023), krijgt ook wetenschappelijke context de ruimte: “Hij schreef mee aan verschillende IPCC-rapporten, de studies van het VN-klimaatpanel die naarmate de jaren verstrijken steeds grimmiger van toon worden over de kans om een klimaatramp af te wenden.”

De toon in de Trouw-artikelen is overwegend feitelijk en respectvol. In tegenstelling tot De Telegraaf wordt zelden suggestieve taal gebruikt. Zelfs wanneer humor of ironie wordt ingezet, zoals in de beschrijving van het protest als “waterballet” (27 mei 2023), gebeurt dit

zonder de actievoerders te ridiculiseren. XR wordt consequent als geweldloos, strategisch en legitiem neergezet. Termen als “rebellens” worden feitelijk gebracht (zelfbenoemd door XR).

De geweldloze aard van XR-acties wordt in de Trouw frequent benoemd en erkend. In het artikel van 10 september 2023 leren demonstranten expliciet geweldloze omgangsvormen: “We leren dat we geweldloos zijn. Dat we respectvol met de politie om moeten gaan.” Ook worden herhaaldelijk termen als ‘de geweldloze actiegroep’ en ‘vreedzame massa’ gebruikt (14 september 2024). Ook de sit-ins, zang, applaus, steun en protestborden komen terug als uitingen van vreedzaam verzet.

De Trouw onderscheidt zich in de berichtgeving door relatief veel aandacht te besteden aan de persoonlijke achtergrond van de demonstranten. In het artikel “Zonder politie is klimaatprotest spannend” (14 september 2024) en het verhaal over Dineke Linzel en haar zoon (10 september 2023), worden deelnemers aan het protest gepresenteerd als individuen met herkenbare emoties, motivaties en twijfels. “Ik hou helemaal niet van demonstreren. Maar ik wil doen wat ik zou willen dat iedereen doet”, zegt een 72-jarige oma genaamd Greetje de Haan. Een andere demonstrant, Barbara Stok, zegt dat ze deelnemen heel eng en spannend vindt. Dit creëert een beter beeld achter de mensen van de demonstratie en hun emoties, en motieven wat ook empathie kan opleveren voor de situatie.

Hoewel empathie en context vaak goed aanwezig zijn, blijven net als bij de andere twee mediaorganisaties, structurele beleidsvoorstellen of concrete oplossingsrichtingen achter. Enkele artikelen zoals dat van 8 januari 2024, verwijzen wel naar belastingplannen van het ministerie EZK. Ook wordt een Kamerdebat genoemd waarin subsidieregelingen besproken worden. Maar een diepere verkenning van alternatieve beleidskoersen of reacties van bestuurders blijft uit. Net als expliciete aandacht voor dialoog. Hoewel dit impliciet wel aanwezig is. In artikelen als dat van 27 mei 2023 wordt gesproken over gemoedelijke sfeer, orkesten, en samenwerking tussen activisten. In het artikel van 2 juli 2025 wordt melding gemaakt van een oproep van een klachtencommissie aan de politie om terughoudend te zijn met geweld. Toch is er zelden sprake van verslaggeving over daadwerkelijke gesprekken tussen overheid en activisten.

De Trouw laat zien in haar verslaggeving over de A12-blokkades dat dit ook op een meer constructieve, emphatische en genuanceerde manier kan. Vooral op het gebied van menselijke verhalen, erkenning van geweldloosheid, en het respectvol schrijven over actievoerders onderscheidt Trouw zich.

4.4 De balans tussen frames en peace journalism in de A12-blokkades-verslaggeving

Uit de analyse blijkt een duidelijke samenhang tussen de gehanteerde frames en de mate waarin elementen van peace journalism worden toegepast in de berichtgeving over de A12-blokkades. Het ordeverstoringframe is dominant in de berichtgeving van De Telegraaf en deels bij de NOS, waarbij de nadruk ligt op verstoring van de openbare orde en autoriteit. Het klimaatonrechtframe komt vooral naar voren in de Trouw, waar ook ruimte is voor inhoudelijke motieven, persoonlijke verhalen en de geweldloze aard van de protesten.

Deze verschillen weerspiegelen zich ook in de scores op de peace-journalism-indicatoren. Trouw scoort gemiddeld het hoogst, gevolgd door de NOS en dan De Telegraaf. De wijze waarop het protest wordt geframed beïnvloedt welke elementen van peace journalism naar voren komen. Media die zich inzet op conflict en ordeverstoring blijkt minder ruimte te bieden voor context of menselijke verhalen, terwijl media die aandacht besteedt voor structurele oorzaken en persoonlijke motieven ook meer kenmerken van vredesjournalistiek tonen.

Hoofdstuk 5: Resultaten van de luchthaven- en de Rijksmuseumprotesten

In dit hoofdstuk wordt besproken hoe de NOS, de Trouw en De Telegraaf verslag deden van de protestacties bij de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten. Het gaat om zowel 7 berichten per medium over de luchthavenprotesten als 4 berichten per medium over de acties bij het Rijksmuseum. Uit de analyse blijkt dat ook in deze contexten de twee eerder vastgestelde frames dominant blijven: het ordeverstoringframe (zie tabel 4.1) en het klimaatonrechtframe (zie tabel 4.2). In tegenstelling tot de A12-blokkades, waarbij vooral fysieke verstoring van infrastructuur centraal stond, draaien de acties bij de luchthavens en het Rijksmuseum deels om symboliek, culturele instellingen en economische belangen. Toch blijkt uit de berichtgeving dat media deze protestvormen langs vergelijkbare interpretatiekaders presenteren, met verschillen per medium.

5.1 Het ordeverstoringframe in de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten-verslaggeving

Ook binnen de berichtgeving over de luchthaven- en de museumprotesten blijft het ordeverstoringframe prominent aanwezig (zie tabel 4.1). In dit geval valt op dat zowel De Telegraaf, de NOS als de Trouw frequent de onregelmatigheden, risico's en spanningen benadrukken die de acties met zich meebrengen. De protesten worden hierbij gepositioneerd als een gebeurtenis die maatschappelijke processen ontregelt en de grenzen van het demonstratierecht opzoekt.

In de berichtgeving worden de protesten herhaaldelijk gepresenteerd als een risico voor de veiligheid en continuïteit van maatschappelijke diensten. Zo citeert De Telegraaf een woordvoerder van de European Business Aviation Association: “Want voor een piloot gaat veiligheid voor alles, van cruciaal belang in onze sector. En als je dan honderden mensen op het asfalt ziet, kun je geen risico nemen” (Telegraaf, 6 november 2022). De actie wordt niet slechts gezien als hinderlijk, maar als potentieel gevaarlijk – een bedreiging voor de operationele orde van de luchtvaart. Dit komt ook terug in het citaat van Daan Wijnants, fractievoorzitter van de Amsterdamse VVD: “Dit toont aan hoe XR elke keer een stapje verdergaat. Die acties schieten gewoon hun doel voorbij. Je jaagt steeds meer mensen tegen je in het harnas.”

In het geval van het Rijksmuseum wordt het publiek direct geraakt doordat het museum wordt gesloten of fysiek geblokkeerd. Een voorbeeld hiervan is de berichtgeving van De Telegraaf over het Rijksmuseum protest: “Het Rijksmuseum meldt dat het genoodzaakt is de deuren gesloten te houden tijdens het evenement „gezien deze bedreiging voor de veiligheid van publiek, medewerkers en kunst” (Telegraaf, 31 oktober 2024). Het Rijksmuseum wordt gepositioneerd als een instelling die nu zijn dienstbaarheid aan het publiek niet kan uitvoeren.

De NOS hanteert een neutraler register, maar benadrukt eveneens de logistieke impact van het protest: “Het Rijksmuseum blijft zaterdagavond tijdens de Museumnacht Amsterdam dicht vanwege een aangekondigde actie van Extinction Rebellion (XR). Het museum noemt de actie een ‘bedreiging’ en zegt dat het daarom genoodzaakt is om de deuren gesloten te houden” (NOS, 7 september 2024).

Een belangrijk framing device binnen dit frame is, net als bij de A12, het noemen van het aantal arrestaties en politie inzet. De omvang van het politieoptreden legitimeert de classificatie van de actie als problematisch. Dit zien we meermaals terug in alle drie de nieuwsorganisaties in de berichtgeving over Schiphol: “Tientallen arrestaties op Schiphol door marechaussee” (Trouw, 5 november 2022), “Bijna honderd XR-demonstranten aangehouden bij actie Schiphol” (Telegraaf, 14 december 2024), “Ruim 200 klimaatactivisten gearresteerd op Schiphol, alle actievoerders weg” (NOS, 5 november 2022).

Een opvallend ander framing device in deze context is het uitgebreid beschrijven van de activistische tactieken. Zo omschrijft de NOS: “Rond 13.00 uur drongen klimaatactivisten binnen op het terrein en namen plaats onder privéjets, om zo te voorkomen dat ze konden opstijgen. Enkele actievoerders ketenden zich vast aan toestellen. De activisten van Greenpeace en Extinction Rebellion klommen onder meer met ladders over hekken. Anderen braken door de omheining [...] Sommigen fietsten over het terrein”. Het zijn vaak gedetailleerde beschrijvingen van de acties. Hierdoor ontstaat een beeld van fysiek aanwezige en doelgerichte demonstranten maar legitimeert ook een krachtige reactie van de autoriteiten.

Ook De Telegraaf benadrukt de disruptieve tactieken uitvoerig: “Betogers die in witte jassen op opoefietsen rondjes draaien over het asfalt op de nationale luchthaven, een hek dat na een confrontatie met een slijptol opzij is gesmeten en vastgeketende betogers aan peperdure privéjets. Verschillende toestellen raakten beschadigd door de protestactie” (Telegraaf, 7 november 2022). De focus op de ongebruikelijke actiemethoden maakt de actie tot een vorm van spektakel die de aandacht afleidt van de inhoudelijke boodschap.

Opvallend is dat De Telegraaf in hetzelfde artikel nauwelijks ingaat op de motieven

van de actievoerders. De inhoudelijke aanleiding komt slechts terloops aan bod in een indirect citaat van de commandant van de Koninklijke Marechaussee: “We hadden de groep geïsoleerd. Bovendien waren hun intenties duidelijk, het zijn mensen die betogen voor een beter klimaat.” Daarmee blijft het betoog op afstand van de activisten zelf en wordt hun boodschap niet nader toegelicht of uitgewerkt.

Wederom is het taalgebruik van De Telegraaf opvallend in de berichtgevingen. Zo gebruikt De Telegraaf koppen als “Weer wil XR-onrust stoken op Schiphol: ‘Demonstreren mag, maar er gelden ook regels’”, suggereren herhaling en gebrek aan legitimiteit (De Telegraaf, 13 december 2024). De term ‘onrust stoken’ heeft een negatieve connotatie van moedwillige chaos en wanorde, en legitimeert op voorhand een kritische houding tegenover de activisten.

In de artikelen zelf vallen formuleringen als ‘liep volledig uit de klauwen’, ‘bestorming’, en ‘binnendringers’ op – termen die associatie kunnen oproepen met crisis, vijandigheid en dreiging. In het artikel van 7 november 2022 haalt De Telegraaf de terrorismebestrijding aan: “De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) noemt de klimaatactivisten in het nieuwste dreigingsbeeld, dat maandag werd gepubliceerd, slechts kort.” Door de NCTV in de berichtgeving te betrekken, wordt impliciet een link gelegd tussen klimaatactivisme en veiligheidsdreigingen, ook al wordt die verbinding zelf niet expliciet gelegd.

Deze woordkeuzes contrasteren sterk met het neutrale taalgebruik van de NOS waar men eerder spreekt van ‘demonstranten die zich vastketenen’ of ‘protestactie tegen privéjets’. Ook de Trouw vermijdt dit soort terminologie en verwijst doorgaans naar ‘klimaatactivisten’ of ‘de groep nam plaats onder meerdere jets’ in plaats van ‘bestormde’.

Op visueel niveau wordt het ordeverstoringframe in deze context ondersteund door hoofdfoto’s die beelden tonen van – net als bij de A12 – demonstranten die worden

Foto 1: Demonstrant wordt weggedragen door de Koninklijke Marechaussee. Beeld gebruikt door NOS, De Telegraaf en de Trouw. 5 november 2022

vastgegrepen of weggedragen door politieagenten. De foto's kunnen geassocieerd worden met chaos en met wanordelijk gedrag waarmee het protest als ordeprobleem wordt gevisualiseerd. Bij de luchthavencasus worden dit soort hoofdfoto's bij alle drie de nieuwsorganisaties gebruikt. De Telegraaf gebruikt deze beelden in vergelijking het meest, maar de NOS en de Trouw gebruiken deze beelden ook meermaals.

Hoewel het ordeverstoringframe in de berichtgeving over de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten over het algemeen dominant blijft bij De Telegraaf, valt op dat zowel de Trouw als de NOS dit frame vaker naast – en niet in plaats van – het klimaatonrechtframe gebruiken. Dit betekent dat de media-aandacht voor politieoptreden, arrestaties en de ontregeling van de publieke instellingen gepaard gaan met inhoudelijke verwijzingen naar motieven. Er is meer sprake van een hybride framing waarin beide frames simultaan aanwezig zijn.

Een voorbeeld hiervan is het artikel van de Trouw over de Schiphol-actie van 5 november 2022. Hoewel de kop vooral de nadruk legt op het aantal arrestaties: “Tientallen arrestaties op Schiphol door marechaussee”, bevat het artikel ook uitgebreide inhoudelijke toelichtingen op de motieven van de activisten. Er wordt uitgelegd dat XR en Greenpeace protesteren tegen de vervuilende impact van privéjets, en waarom deze vorm van luchtvaart als bijzonder schadelijk wordt beschouwd.

Dit contrasteert met de berichtgeving van De Telegraaf over dezelfde gebeurtenis (6 november 2022), waarin het ordeverstoringframe sterker naar voren komt. De krant schrijft bijvoorbeeld: “Schiphol en de Koninklijke Marechaussee zijn zaterdag volledig verrast door de bestorming van honderden klimaatactivisten op Schiphol Oost. Het duurde heel lang voordat er kon worden ingegrepen en de binnendringers van de landingsplatformen voor privéjets – die tot dan overal vrij konden komen – werden gearresteerd.”

De Telegraaf gebruikt termen als ‘bestorming’ en ‘binnendringers’, die een gewelddadige situatie impliceren en het beeld van dreiging en chaos versterken. Ter vergelijking: de Trouw schrijft neutraler over de actie; “Een groep van minstens honderd klimaatactivisten heeft zaterdagmiddag het vliegveld op Schiphol betreden waar de privévliegtuigen staan. De activisten hebben plaatsgenomen onder meerdere jets, zodat die niet op kunnen stijgen.” Deze tegenstelling in woordkeuze illustreert het verschil in nadruk tussen beide media. Waar de Trouw ruimte biedt aan het klimaatonrechtframe door de actie te plaatsen binnen bredere zorg over klimaatvervuiling, legt De Telegraaf de nadruk op de verstoring van de orde, vaak zonder inhoudelijke toelichting over de doelen van XR.

5.2 Het klimaatonrechtframe in de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten-verslaggeving

Buiten de context van de A12-blokkades is het klimaatonrechtframe ook aanwezig binnen de berichtgeving van de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten, zij het in mindere mate. In dit frame wordt het protest niet geframed als ordeverstoring, maar als burgerlijke ongehoorzaamheid die moreel gemotiveerd is. De acties richten zich op instellingen die, volgens de activisten, bijdragen aan klimaatvervuiling en destructie – zoals vliegvelden en het Rijksmuseum via diens sponsordeal met ING

De centrale probleemdefinitie binnen het klimaatonrechtframe in deze context ligt in de structurele bijdrage van private en publieke instellingen aan de klimaatcrisis. Economische belangen worden beschermd, terwijl toekomstige generaties en het klimaat hiervoor de prijs betalen. In de Trouw wordt herhaaldelijk verwezen naar cijfers die deze verantwoordelijkheid onderbouwen: “Volgens vluchtdata was ruim een derde van deze vluchten korter dan 500 kilometer [...] De uitstoot per passagier is bij een privévlucht volgens de onderzoekers vijf tot zes keer zo hoog dan bij een lijnvlucht. Een vlucht van Schiphol naar Londen leidt tot zo’n 40 kilo CO₂-uitstoot per passagier bij een normaal toestel. Met een privévliegtuig ligt dat tussen de 203 en 302 kilo” (5 november 2022).

Dergelijke verwijzingen naar onderzoek en cijfers worden gebruikt als reasoning device om de legitimiteit van het protest te ondersteunen. In vergelijking met de NOS en De Telegraaf is de Trouw de enige die dit reasoning device gebruikt. Zo ook in het artikel van 25 juli 2024: “Belastingvrijstelling op kerosine scheelt miljarden euro’s [...] De belastingvrijstelling voor kerosine vermindert de prikkel om te investeren in duurzame technologieën, schrijft onderzoeks- en adviesbureau CE Delft in een rapport van dit jaar. Daarnaast heeft de luchtvaartsector een kostenvoordeel, de subsidies maken het aantrekkelijker om te vliegen in plaats van de trein te nemen, zegt CE Delft.”

De wijze waarop demonstranten als individuen worden gepresenteerd en inhoudelijk toelichten waarom ze protesteren, gebeurde bij eerdere A12-berichtgeving uitvoerig. In de luchthaven- en Rijksmuseumartikelen gebeurt dit minder vaak maar is het wel op subtiële manieren te herkennen. De aanwezigheid van kinderen, grootouders of jongeren wordt benoemd. Bijvoorbeeld: Volgens XR waren er 200 demonstranten aanwezig, waaronder kinderen” (Trouw, 21 december 2024). Dit geeft een beter beeld wie de actievoerders zijn. Ook in het artikel van 5 maart geeft de Trouw een naam en leeftijd aan een actievoerder en legt het motief uit: “Tijdens de actie sprak Yara (19) de bezoekers van het museum toe: “De

wetenschap is duidelijk, we ontkomen er niet meer aan: de aarde warmt op, de zeespiegel stijgt en het weer wordt extremer en extremer. Dat dit te danken is aan de fossiele industrie is overduidelijk, een industrie waardoor het Rijksmuseum zich nog steeds laat sponsoren.”

De NOS en De Telegraaf personaliseren helemaal niet. Slechts XR-woordvoerders en autoriteiten worden bij naam genoemd en geciteerd. De groep wordt vaak als anonieme massa aangeduid als ‘actievoerders’, ‘overlastplegers’ of ‘de demonstranten’. Daarmee verschilt het gebruik van taal waarmee het protest wordt gepositioneerd, zoals besproken is bij 5.3.

Op visueel niveau wordt het klimaatonrechtframe ondersteund door hoofdfoto’s waarop demonstranten actief deelnemen aan het protest. Op deze beelden zijn vaak spandoeken te zien met leuzen die het doel van het protest weergeven, zoals “Nee tegen ING”, “no art on a dead planet” of “stop met vliegen”. Vooral de NOS valt op in dit opzicht. NOS gebruikt vaker dan de Trouw en De Telegraaf hoofdfoto’s waarop het inhoudelijke doel van de actie expliciet zichtbaar is, zoals het spandoek: “KLM, Koninklijke Luchtvervuilingen Maatschappij”.

Bij de protesten in het Rijksmuseum is er opvallend verschil in beeldgebruik: De Telegraaf en de Trouw tonen in hun hoofdfoto’s vrijwel uitsluitend beelden die passen binnen het klimaatonrechtframe, met duidelijke visuele verwijzingen naar de boodschap en de actie. De NOS daarentegen kiest in dit geval relatief vaker voor beelden die het ordeverstoringframe ondersteunen, zoals een demonstrant die wordt begeleid door de politie.

Foto 4: Actievoerders protesteren op Schiphol tegen het Flying-Blue programma van KLM. NOS, 8 maart 2025.

Wederom geeft vooral de Trouw ruimte aan dit frame, maar wisselt dit in deze context meer af met het ordeverstoringframe dan bij de A12-blokkades. NOS hanteert dit frame ook sporadisch door wel aan te geven waarom de actievoerders er staan, maar de nadruk ligt net als bij De Telegraaf vaker op het ordeverstoringframe.

5.3 Overweging van een derde frame

Gedurende de analyse van deze twee vormen van protest is er overwogen om een derde frame te onderscheiden: “het disruptieve activisme-frame”. Dit frame zou de klimaatprotesten framen als een protest dat bewust inzet op disruptie als strategische actieform, waarbij het verstoren van processen (zoals museumbezoek of luchtverkeer) op zichzelf betekenis heeft.

Hoewel deze elementen herkenbaar zijn in de protestvormen, bleek uit de analyse dat media deze disruptieve tactiek zelden als een op zichzelf staande betekenislaag presenteren. In plaats daarvan wordt disruptie ofwel bekritiseerd als overlast en een veiligheidsrisico, zoals bij de Telegraaf: “Een reiziger die is geland vanuit Porto laat aan De Telegraaf weten dat zij tijdelijk niet het vliegtuig uit mocht, ondanks dat ze demonstranten vanuit het vliegtuig niet eens kon zien” (Telegraaf, 25 maart 2023). Maar ook bij de NOS: “We vinden de actie onacceptabel, we worden belemmerd in onze publieke taak”. (NOS, 1 maart 2025). Deze uitspraken passen binnen het orderverstoringframe (zie hoofdstuk 4.1).

Of het disruptieve activisme wordt wel gelegitimeerd, maar zodra de doelstelling van het protest wordt benoemd – zoals het stoppen van de sponsorrelatie met ING – past het protest duidelijk binnen het klimaatonrechtframe: “Door ING als sponsor te houden, geeft het museum de bank de gelegenheid zijn vieze financieringsbeleid te artwashen” (Trouw, 21 december 2024). Er is daarmee onvoldoende sprake van een uniek narratief dat het disruptieve karakter van het protest als zelfstandig probleemdefinitie presenteert. Het protest wordt ofwel negatief beoordeeld vanwege hinder (orde), ofwel gelegitimeerd als ethisch gemotiveerde noodzaak (klimaatonrecht). De disruptie fungeert binnen deze frames als framing device en niet als een op zichzelf staand interpretatiekader. Om die reden is besloten het disruptieve activisme-frame niet als volwaardig derde frame te onderscheiden.

5.4 Peace-journalism-elementen in de verslaggeving van de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten

In dit hoofdstuk worden de bevindingen gepresenteerd van de analyse van journalistieke berichtgeving over de klimaatprotesten op en rond luchthavens en in het Rijksmuseum, georganiseerd door Extinction Rebellion en Greenpeace. De protesten op Schiphol, Eindhoven Airport en Maastricht Aachen Airport hadden onder andere het doel het aan de kaak stellen van privéjets en frequent-flyer-programma's. De protesten in het Rijksmuseum waren gericht op ING, vanwege zijn rol in fossiele financiering. Hoewel de aard van de acties verschilt – luchthavenblokkades zijn disruptiever dan museale sit-ins – vertonen de drie media duidelijk verschillende patronen in toon, perspectief en context.

Tabel 5.1, Gemiddelde score op peace journalism-elementen per medium voor casus 2 en 3 (min. 0, max. 14)

Medium	Casus 2+3
NOS	6,27
De Telegraaf	4,91
Trouw	7,27

Tabel 5.2, Gemiddelde score per element per medium (min. 0, max. 14)

Indicator	NOS	De Telegraaf	Trouw
1. Meerdere perspectieven getoond	1,55	1,27	1,27
2. Achterliggende oorzaken benoemd en uitgelegd	1,45	0,91	1,64
3. Geen demoniserende taal	1,64	1,18	1,91
4. Focus op geweldloosheid/ vredige intenties van actie	1,09	0,82	1,18
5. Empathie/ menselijke verhalen	0,27	0,18	0,27
6. Aandacht voor oplossingsgerichte initiatieven of stemmen	0,18	0,36	0,64
7. Aandacht voor vredes- of verbindingsinitiatieven	0,27	0,18	0,36

De Telegraaf

De Telegraaf scoort gemiddeld 4,91/14 punten over de elf geanalyseerde artikelen. Daarmee blijkt de berichtgeving overwegend conflictgericht, met nadruk op autoritaire reacties en ontregeling. Zowel bij de luchthavenprotesten als de Rijksmuseumacties is de stem van de actievoerders vaak onderbelicht of wordt indirect geciteerd.

De Telegraaf geeft in de meeste artikelen de voorkeur aan stemmen van autoriteiten zoals de marechaussee, de gemeente, of Schipholwoordvoerders. In het artikel van 6

november 2022 wordt onder andere voorman luchtvaartkoepel Barin Marnix Fruitema geciteerd: “Het mag niet nog eens gebeuren [...]”, een zegsman van de marechaussee: “Het is een heel snelle actie geweest”, burgemeester Schuurmans: “Maar het is onrechtmatig en strafbaar” en de gemeente Haarlemmermeer wordt ook aangehaald. De activisten van Greenpeace of XR worden niet geciteerd of aangehaald in dit artikel. De berichtgeving wordt puur en alleen uit het perspectief van de autoriteiten belicht. In de artikelen over museumacties wordt er meer gesproken over XR, maar vrijwel nooit met XR. Ze worden vaker kort geciteerd zoals: “totdat onze eis is ingewilligd” (Telegraaf, 7 september 2024), maar vaak hebben politiewoordvoerders of de woordvoerders van het museum de overhand.

In slechts twee van de elf geanalyseerde artikelen wijdt De Telegraaf verder uit over het doel of de oorzaak van het protest dan één zin. In het artikel van 25 maart 2023: “Volgens XR veroorzaakt het vliegveld luchtvervuiling, geluidsoverlast en gezondheidsschade. De activisten eisen daarom dat Eindhoven Airport onder meer stopt met vervuilen, zich houdt aan de klimaatregels en dat er minder vanaf het vliegveld wordt gevlogen.” En: “De wetenschap is duidelijk: doorgaan met veelvliegen betekent dat de opwarming van de aarde ver boven de 2 graden uitkomt. Frequent flyer programma’s, zoals Flying Blue van KLM, belonen veelvliegen en zijn daarom hét symbool van een industrie die weigert de klimaatontwrichting onder ogen te zien’, aldus XR” (Telegraaf, 8 maart 2025).

In de andere artikelen reduceert dit vaak slechts tot één zin, bijvoorbeeld: “De bank geeft aan hetzelfde doel te hebben als XR: klimaatverandering tegengaan” (1 maart 2025), maar waarom de actievoerders er staan tegen ‘de bank’ wordt niet duidelijk. In twee artikelen (6 november 2022 en 7 november 2022) van de elf wordt er helemaal niet ingegaan op waarom de actievoerders er staan. De inhoudelijke aanleiding (zoals kritiek op privéjets of CO₂-uitstoot) wordt niet genoemd. Er is geen direct citaat, reactie of toelichting van de actievoerders te herkennen.

Net als bij de A12-blokkades maakt ook in deze context De Telegraaf gebruik van suggestieve of beladen taal. Zo spreekt men in het artikel van 6 november 2022 over de Schiphol-actie van een ‘bestorming’ van het terrein, en activisten worden aangeduid als ‘inbrekers’ of ‘binnendringers’. In het artikel van 1 november 2024 over het Rijksmuseum staat in de kop: “Rijksmuseum buigt voor Extinction Rebellion en sluit deuren: Amsterdamse raad boos over besluit”. Dit suggereert dwang en zwakte.

Telegraaf-artikelen negeren vaak het vreedzame karakter van acties. In het artikel van 6 november 2022 wordt het vreedzame karakter zelfs in twijfel getrokken: “Greenpeace vindt

het inbreken [...] blijkbaar vreedzaam en veilig én beroept zich op de Wet openbare manifestaties. [...] Maar het is onrechtmatig en strafbaar.”

In geen enkel artikel toont De Telegraaf een persoonlijk verhaal van een demonstrant en XR blijft een anonieme massa. De enige persoonlijke stem komt van een anonieme reiziger die uit Porto kwam en klaagt over de vertraging die opgelopen is door het protest. Maar er komen in geen enkel artikel actievoerders persoonlijk naar voren.

De Telegraaf schenkt nauwelijks aandacht aan oplossingen. In het artikel van 8 maart 2025 wordt KLM geciteerd dat het “miljarden investeert in schonere, stillere en zuinigere luchtvaart”, maar dit wordt vooral gezien als een verdediging en niet als uitnodiging tot dialoog. Ook wordt in het artikel van 1 maart 2025 verwezen naar ING, die stelt: “We staan altijd open voor dialoog” wat gezien kan worden als een begin van oplossingsgerichtheid.

In de andere artikelen is er geen aandacht voor oplossingsgerichte stemmen of initiatieven. Dit geldt ook voor de aandacht voor vredes- of verbindingsinitiatieven. Er wordt in het artikel van 1 november wel verwezen naar contact tussen het Rijksmuseum en de politie om het protest in goede banen te leiden. In datzelfde artikel wordt ook aangehaald dat het stadsarchief niet van plan is om de XR-workshops af te zeggen, omdat ze bij het thema “protesteren van vroeger en nu” en “alle protesterende organisaties veroorzaken nu eenmaal overlast” (De Telegraaf, 1 november 2022). De Telegraaf besteedt dus in haar verslaggeving over de acties slechts beperkte aandacht aan oplossingsgerichtheid of verbindende elementen. Waar ze wel voorkomen, blijven ze summier en worden ze zelden verder uitgediept of verbonden aan bredere maatschappelijke dialoog.

De NOS

De NOS scoort gemiddeld 6,27 van de 14 punten over de elf geanalyseerde artikelen. Daarmee laat de NOS een gematigde toepassing van peace-journalism-elementen zien. Er is regelmatig ruimte voor meerdere perspectieven en de toon is doorgaans feitelijk en neutraal. Tegelijk blijven persoonlijke verhalen, beleidsverkenning en dialoog onderbelicht.

De NOS laat in bijna alle artikelen zowel XR als de autoriteiten aan het woord, wat zorgt voor een zekere meerstemmigheid. In het artikel van 1 maart 2025 wordt zowel XR geciteerd over hun eisen en symboliek: “We proberen het Rijksmuseum te bewegen om de invloed van de ING-bank op het Rijksmuseum te verminderen. ING blijft maar investeren in het vernietigen van ons klimaat”, als ING dat “openstaat voor dialoog”. Ook komt het Rijksmuseum aan het woord, dat de actie als “onacceptabel” bestempelt.

Bij de luchthavencasus zijn er ook meerdere stemmen zichtbaar. Bijvoorbeeld in het artikel van 9 maart 2024, waar de autoriteiten (burgemeester, politie en het OM) aan bod komen, maar ook het motief van XR wordt aangehaald: “Vanwege de prestigieuze beurs landden er meer privéjets dan normaal op het vliegveld bij Maastricht. De klimaatdemonstranten stellen dat de vliegtuigen zorgen voor "een disproportionele milieu- en klimaatimpact". Er is geen enkel artikel met een score van 0/2 in de analyse. Het overgrote deel van de artikelen heeft een score van 1/2 of 2/2 gekregen. Bij de score van 1/2: omdat XR vaak wel wordt aangehaald door middel van eerdere acties of sociale media, maar er geen directe citaten te herkennen zijn in de artikelen, maar wel van de autoriteiten.

De NOS benoemt in alle artikelen de achterliggende motivatie van XR. De mate waarin deze motivatie wordt uitgediept verschilt. Zo wordt in het artikel van 5 november 2022 de reden voor het protest duidelijk aangehaald: “Privéjets waren doelwit, omdat vluchten met die vliegtuigen volgens Greenpeace het meest vervuilend zijn”. Er wordt extra context gegeven door aan te halen dat milieuorganisaties en bewonersgroepen willen dat het aantal vluchten van Schiphol met de helft afneemt. In het artikel van 6 februari 2021 wordt het doel benoemd, maar zonder verdere context of uitleg: “Op verschillende plekken op de luchthaven rolden ze spandoeken uit waarin ze de rol van de luchtvaart in de klimaatcrisis aan de orde stelden”.

Wat betreft taalgebruik kiest de NOS in vrijwel alle gevallen voor neutrale berichtgeving. De NOS scoort hoog op deze indicator. De toon wordt zakelijk aangehouden: “Ze werden opgepakt omdat zij niet op de aangewezen plek demonstreerden” (NOS, 8 maart 2025). De NOS maakt geen gebruik van stigmatiserende termen zoals de voorbeelden van De Telegraaf: ‘overlastplegers’ en ‘binnenstormen’. Sommige artikelen hebben een score van 1/2 gekregen. Bijvoorbeeld het artikel van 9 maart 2024, waarin de autoriteiten worden geciteerd met woorden als ‘ernstige wanordelijkheden’ en ‘oproerige beweging’. De toon van de rest van het artikel is feitelijk en neutraal, maar er wordt geen nuance toegevoegd vanuit bijvoorbeeld het perspectief van XR.

Het geweldloze karakter van XR wordt nooit expliciet genoemd, maar vaak wordt dit wel impliciet erkend door de beschrijving van de actiemethoden van de demonstranten. Zoals het delen van flyers en buttons (1 maart 2025), of het gebruiken van spandoeken en het feit dat demonstranten tickets hadden gekocht om achter de security te komen, benadrukken de geweldloosheid van XR. In het artikel van 23 maart 2024 wordt er wel benoemd dat de demonstranten geen weerstand boden en dat de actie eerder gedoogd werd omdat het vliegverkeer geen hinder ondervond. In drie van de elf onderzochte artikelen wordt er geen

aandacht besteed aan de geweldloze intenties van XR, maar ligt de nadruk eerder op het politie-ingrijpen en de risico's zoals in het artikel van 9 maart 2024: "De burgemeesters vrezen voor 'het ontstaan van een oproerige beweging, dan wel andere ernstige wanordelijkheden'".

Net als bij De Telegraaf ontbreekt bij de NOS grotendeels persoonlijke verhalen van demonstranten of andere betrokkenen. In geen van de geanalyseerde artikelen bij luchthavens of het Rijksmuseum worden individuele activisten geciteerd over hun persoonlijke motivatie, twijfels of emoties. XR blijft hier ook een collectief. Bezoekers, omstanders of museumstaf worden ook nauwelijks geciteerd. De autoriteiten worden meer geciteerd, maar dit gaat altijd over de stand van de situatie. Bij drie artikelen is de score van 1/2 gegeven omdat er situaties worden geschetst die enige empathie kunnen opwekken zoals een gewonde activist door de hardhandige aanpak van de marechaussee (NOS, 5 november 2022)

De aandacht voor oplossingsgerichte stemmen is bij de NOS ook nauwelijks aanwezig. In het artikel van 1 maart 2025 over het Rijksmuseum zegt ING dat het "open staat voor dialoog". Maar concrete beleidsopties, voorstellen of inhoudelijke alternatieven worden niet besproken. De actie-eis bij de Rijksmuseum protesten (breek met ING) wordt wel genoemd, maar niet in relatie gebracht tot mogelijke realistische beleidsroutes. Ook aandacht voor vredes- en verbindende elementen blijft schaars. Uitzonderingen zijn kleine beschrijvingen van bijvoorbeeld het sluiten van het Rijksmuseum om escalatie te voorkomen (21 december 2024), of de gemeente die de demonstranten vraagt om het protest te verplaatsen wat als een poging tot de-escalatie en conflictbeheersing gezien kan worden (7 september 2024).

De Trouw

De Trouw scoort gemiddeld 7,27/14 punten over de elf geanalyseerde artikelen. Daarmee laat de Trouw het meest consistente gebruik zien van peace-journalism-elementen. De berichtgeving is in het algemeen feitelijk, inhoudelijk rijk en getuigt regelmatig van aandacht voor context, geweldloosheid en motieven. Toch blijven er ook bepaalde elementen, zoals empathie en verbindende initiatieven, onderbelicht.

De Trouw brengt in het merendeel van de artikelen meerdere perspectieven samen. Dit is zichtbaar in bijvoorbeeld het artikel over de actie bij de opening van de Frans-Hals tentoonstelling van 16 februari 2024, waarin XR, ING en het Rijksmuseum worden geciteerd. Opvallend is dat niet elk artikel volledig meerstemmig is, sommige zoals 5 maart 2023,

focussen juist enkel op het perspectief van de actievoerders. Daarin wordt alleen de zegsman aangehaald om te vermelden dat er een speciale eenheid is ingezet om te ontruimen, maar de nadruk ligt op het perspectief van de actievoerders: “Het doel is om geen enkele privévlucht vanaf Schiphol te laten gaan op zaterdag”. Hierdoor hebben sommige artikelen de score 1/2 gekregen op deze indicator. Over het algemeen zijn de artikelen wel perspectiefrijk.

Trouw besteedt over het algemeen bovengemiddeld aandacht aan de inhoudelijke beweegredenen van XR. Zowel bij de Rijksmuseum- als de luchthavenprotesten worden protestmotieven regelmatig uitgelegd en onderbouwd. In het artikel van 25 juli worden belastingvoordelen voor de luchtvaart tot in detail benoemt, met bedragen voor btw en accijns. Ook in het artikel over de jongerenactie bij de Nachtwacht (5 maart 2023) benoemt het verband tussen kunstbehoud en klimaatverandering: “Er is geen kunst op een ondergelopen planeet.” In geen geval van de geanalyseerde artikelen wordt gebruik gemaakt van denigrerende of polariserende terminologie. XR wordt aangeduid als ‘klimaatactivisten’, ‘actievoerders’ of ‘demonstranten’. In tegenstelling tot De Telegraaf, die soms termen als ‘inbrekers’ of ‘bestorming’ gebruikt blijft de Trouw inhoudelijk en neutraal.

Hoewel geweldloosheid zelden expliciet als principe wordt genoemd, blijkt uit de beschrijvingen van de acties vaak een vreedzaam karakter. Zoals in het artikel van 16 februari 2024 wordt bijvoorbeeld gemeld: “Dit keer bleef de tomatensoep thuis.” En: “Volgens een woordvoerder van het Rijksmuseum is de actie rustig verlopen en verlieten de actievoerders ‘op verzoek van de beveiliging’ het pand.” Ook bij de luchthavenactie van 5 november 2022 is er geen sprake van agressie; activisten “fietsen op het terrein” en “namen plaats onder jets”. Toch blijft de erkenning van geweldloos activisme vaak impliciet.

Net als bij de NOS en De Telegraaf is de focus op empathie en menselijke verhalen het zwakst ontwikkelde element in de berichtgeving over de luchthaven- en Rijksmuseumacties. In slechts één artikel komt een individuele activist met naam en citaat aan het woord (Yara van 19, zie 5.2). In de meeste stukken blijft XR een collectieve stem zonder persoonlijke motieven. Ook zijn er geen verhalen van omstanders, museumbezoekers of andere betrokkenen opgenomen.

Trouw biedt iets meer ruimte voor oplossingsgerichtheid dan de andere onderzochte media. In het artikel van 25 juli 2024 worden beleidsopties zoals belastingvorming en treinvervoer besproken. Toch worden deze voorstellen vaak summier weergegeven en ontbreekt doorgaans nadere uitleg of weerwoord van beleidsmakers. Ook is er beperkte aandacht voor dialoog of verbinding. Soms zijn er impliciete signalen van verbinding, zoals aanwezigheid van ouders bij de jongerenactie in het Rijksmuseum (5 maart 2023) of de samenwerking

tussen XR en Greenpeace bij luchthavendemonstraties. Ook verwijst ING naar hun bereidheid tot dialoog, maar diepgaande verslaggeving over dialoogvormen, conflictbemiddeling of gedeelde doelen ontbreekt meestal.

5.5 De balans tussen frames en peace journalism in de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten-verslaggeving

De analyse van de berichtgeving over de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten laat zien dat het ordeverstoringframe en het klimaatonrechtframe ook in deze context dominant blijven, net als bij de A12-blokkades. De Telegraaf blijft wederom sterk vasthouden aan het ordeverstoringframe en scoort met 4,91 punten het laagst op peace journalism. De NOS hanteert overwegend feitelijke toon en toont in haar verslaggeving regelmatig meerdere perspectieven, maar blijft met een score van 6,27 beperkt in het zichtbaar maken van geweldloosheid, persoonlijke motieven en oplossingsrichtingen. De Trouw scoort wederom het hoogst met 7,27 punten en biedt de meeste ruimte voor inhoudelijke context en respectvolle duiding. Toch blijft hier aandacht voor persoonlijke verhalen, en verbindende initiatieven vaak onderontwikkeld.

Opvallend is dat in deze protestcontext hybride framing vaker voorkomt: inhoudelijke motieven en ordeversturende elementen worden in dezelfde artikelen genoemd, vooral bij de Trouw en de NOS. Daarmee ontstaat meer nuance, maar peace-journalism-principes zoals empathie, oplossingsgerichtheid en dialoog zijn – ook bij de Trouw – minder aanwezig.

Hoofdstuk 6: Conclusies

Het doel van dit onderzoek was om te achterhalen op welke wijze de Nederlandse nieuwsmedia klimaatprotesten framen en in hoeverre hierin elementen van peace journalism zichtbaar zijn. Dit is onderzocht aan de hand van een kwalitatieve inhoudsanalyse van 69 artikelen van de NOS, De Telegraaf en de Trouw. De artikelen gingen over verslaggeving van drie specifieke Nederlandse protestgebeurtenissen tussen 2021 en 2025: de A12-blokkades en de luchthaven- en Rijksmuseumprotesten. De analyse vond plaats op twee niveaus bij alle artikelen: een inductieve framinganalyse en een deductieve beoordeling van peace journalism aan de hand van zeven indicatoren.

Uit de framinganalyse kwamen twee dominante frames naar voren: het ordeverstoringframe en het klimaatonrechtframe. Het ordeverstoringframe frame het klimaatprotest als een verstoring van de openbare orde en de veroorzaker van overlast die opgelost moet worden door politieoptreden en juridische maatregelen. Het klimaatonrechtframe frame het klimaatprotest als een morele en gewetensvolle strijd van activisten omdat de overheid of publieke instanties te kort schieten in het tegengaan van klimaatverandering.

Uit alle onderzochte casussen blijkt dat De Telegraaf structureel de nadruk legt op het ordeverstoringframe en scoort consequent het laagst op de peace-journalism-elementen. Motieven van demonstranten blijven doorgaans onderbelicht, persoonlijke verhalen ontbreken vrijwel volledig en het geweldloze karakter van de protesten wordt zelden erkend, en soms zelfs in twijfel getrokken. Deze focus op ordeverstoring komt ook tot uiting in de gekozen citaten, koppen en hoofdfoto's in de artikelen.

Opvallend is dat De Telegraaf bij de A12-blokkades nóg minder ruimte bood aan peace-journalism-elementen dan bij de protesten bij de luchthavens en het Rijksmuseum. In die laatste twee gevallen scoorde De Telegraaf zelfs even hoog als de Trouw wat betreft het tonen van meerdere perspectieven, en scoorde hoger dan in de eerste casus op het weergeven van achterliggende oorzaken en het vermijden van demoniserende taal. Toch blijft het overkoepelende patroon zich richten op conflict georiënteerde verslaggeving met weinig ruimte voor een peace-journalism-benadering.

De NOS neemt een middenpositie in en hanteert in haar berichtgeving over de klimaatprotesten een overwegend neutrale, informatieve stijl, waarbij hoor en wederhoor meer wordt toegepast dan bij De Telegraaf en Trouw. In vrijwel de meeste artikelen worden zowel autoriteiten als de activisten of andere partijen geciteerd, waardoor NOS relatief

consistent is met het tonen van meerdere perspectieven. De toon blijft doorgaans feitelijk en neutraal, zonder het gebruik van demoniserende taal. Op visueel niveau benadrukt de NOS bij de A12-blokkades vooral het ordeverstoringframe, met foto's van arrestaties en politieoptreden. Opvallend is dat deze visuele focus bij de luchthavenprotesten verschuift: daar legt de NOS, meer dan Trouw of De Telegraaf, juist de nadruk op het klimaatonrechtframe door beelden te tonen van spandoeken en protestboodschappen.

Toch blijft NOS vooral gericht op het beschrijven van het verloop van de protesten en het optreden van politie of bestuur, waardoor de inhoudelijke motieven van de actievoerders slechts summier wordt benoemd. Dit maakt dat het ordeverstoringframe vaker voorkomt bij de NOS, dan het klimaatonrechtframe. Ook empathie, persoonlijke verhalen en aandacht voor geweldloosheid komen incidenteel voor bij NOS en scoort daarmee lager dan de Trouw op peace-journalism-elementen.

De Trouw onderscheidt zich van de andere twee media door substantieel hoger te scoren op peace-journalism-elementen. Trouw biedt veel ruimte aan inhoudelijke motieven en persoonlijke stemmen wat de berichtgeving nadrukkelijk meer empathisch maakt dan de berichtgeving van de NOS en de Trouw. Zowel bij de A12-blokkades als bij het Rijksmuseum en de luchthaven protesten scoort de Trouw het hoogst op peace journalism. In lijn daarmee past de Trouw consistent vaker dan de andere twee nieuwsmedia het klimaatonrechtframe toe: het protest wordt geframed als een legitieme en gewetensvolle strijd tegen institutioneel onrecht en een falend klimaatbeleid. Toch zijn hier ook niet alle peace-journalism-elementen even sterk ontwikkeld: vooral aandacht voor concrete oplossingen en dialoog blijven beperkt aanwezig.

Dit onderzoek laat zien dat de drie media substantiële verschillen tonen in de manier waarop zij klimaatprotesten framen. De meest opvallende verschillen betreffen de ruimte voor motieven van actievoerders en het gebruik van taal. De toepassing van peace-journalism-elementen blijkt sterk samen te hangen met het dominante frame dat het medium hanteert. Media die protesten primair framen als ordeverstoring, zoals De Telegraaf, blijken opvallend minder aandacht te besteden aan menselijke verhalen, achterliggende oorzaken of geweldloze intenties. Media die daarentegen het klimaatonrecht centraal stellen, zoals de Trouw, bieden meer ruimte aan de context, inhoud en menselijke kant van het protest.

De manier waarop nieuwsmedia klimaatprotesten framen weerspiegelt redactionele keuzes over wat als relevant, legitiem en begrijpelijk wordt gepresenteerd aan het publiek. Media bepalen daarmee welk beeld van protest en activisme bij het publiek blijft hangen. Deze studie laat zien dat framing en de mate waarin peace journalism worden toegepast, een

grote invloed kan hebben op hoe protesten worden geïnterpreteerd, als bedreiging voor de orde, of als moreel gemotiveerd pleidooi voor verandering. De verschillen tussen De Telegraaf, de NOS en de Trouw benadrukken dat er geen eenduidige manier is waarop klimaatprotesten in de Nederlandse media wordt gepresenteerd. Dit onderzoek benadrukt het verband tussen media en hun rol in het vormen van publieke beeldvorming en maatschappelijke legitimiteit van klimaatprotesten.

Hoofdstuk 7: Discussie

De manier waarop klimaatprotesten in Nederlandse media worden geframed verschilt aanzienlijk per nieuwsorganisatie. Hoewel De Telegraaf, de NOS en de Trouw verslag deden van dezelfde protestvormen, resulteerde dit in uiteenlopende invalshoeken. Dit bevestigt dat journalistiek niet alleen als bron van informatie dient maar ook een krachtig middel is dat publieke perceptie vorm kan geven.

De toepassing van frames speelt herin een centrale rol. Wanneer protesten worden geframed als ordeverstoring zoals De Telegraaf nadrukkelijk doet, verschuift de aandacht van de boodschap van de demonstranten naar de maatschappelijke overlast die zij veroorzaken. Dit kan het publieke begrip voor het doel van het protest beperken. Tegelijkertijd laat het gebruik van het klimaatonrechtframe, zoals bij de Trouw, zien dat het mogelijk is om klimaatactivisme te presenteren als een legitieme actie gecreëerd door zorgen over rechtvaardigheid en toekomst.

In een tijd waarin de zorg over klimaatverandering steeds urgenter wordt, en de publieke opinie een cruciale rol speelt in het vormgeven van beleidsdruk, vervult de journalistiek een sleutelrol in het erkennen en agenderen van maatschappelijke spanningen. De manier waarop klimaatprotesten worden verbeeld kan beïnvloeden hoe burgers denken over de verantwoordelijkheid van de overheid, en de ruimte voor verzet. De peace-journalism-analyse versterkt dit inzicht. Media die structureel aandacht besteden aan onder andere context, empathie en achterliggende oorzaken maken de complexiteit van het protest zichtbaar en kunnen bijdragen aan een constructieve dialoog. Media die zich vooral richten op conflict dragen bij aan een versimpeld beeld van het protest en dit kan weer bijdragen aan polarisatie in het debat.

Deze resultaten benadrukken het belang van verantwoordelijke journalistiek. Zeker bij thema's zoals klimaatverandering, waar wetenschappelijke urgentie, politieke belangen en maatschappelijke emoties dichtbij elkaar liggen. Journalisten hebben een verantwoordelijkheid in hoe zij (sociale) conflicten zichtbaar maken. In dit licht biedt peace journalism een relevant en bruikbaar kader voor journalistiek handelen bij de verslaggeving van sociaal protest en andere vormen van conflict.

De resultaten van dit onderzoek sluiten op veel vlakken aan bij eerdere studies over het onderwerp. Zo is het ordeverstoringframe bij De Telegraaf in combinatie met de lage peace-journalism-score een teken van het protestparadigma, waarin protesten vaak negatief worden geframed. (McLeod, 2007, p.1). Media die dit frame hanteren en een lage score

hebben op peace journalism vertrouwen sterk op de verklaring van officiële bronnen, laten het perspectief van demonstranten minder aan bod komen en slagen er niet in om de achterliggende context van protesten goed uit te leggen (McLeod, 2007, p. 186-187). Daarbij is het ordeverstoringframe ook te vergelijken met het geweldsframe of confrontatieframe van McLeod (2007) waar de nadruk ligt op de ongehoorzaamheid van de demonstranten en het conflict met autoriteiten in plaats van over welk probleem het protest gaat.

Het klimaatonrechtframe daarentegen is te vergelijken met het debatframe of het human-interest-frame (McLeod, 2007, p.2; Entman, 1991, p.15). De lezer wordt actief betrokken bij de inhoudelijke discussies, menselijke emoties en motieven. Dit zijn karakteristieken die ook terug te vinden zijn in de peace-journalism-principes van Galtung (1998) en Lynch en McGoldrick (2005).

De resultaten van de peace-journalism-analyse sluiten ook deels aan bij eerder onderzoek dat aantoont dat nieuwsmedia vaak terugvallen op conflictgerichte verslaggeving, met nadruk op confrontatie en demoniserende taal zoals blijkt uit de studie van Mora (2021) en Wilson en VanLuijk (2018). Dit onderzoek toont aan dat dergelijke patronen herkenbaar zijn in Nederlandse context maar dat de journalistieke aard van het medium wel uitmaakt. Waar De Telegraaf sterk leunt op conflictframes en weinig peace-journalism elementen, scoort de Trouw juist hoger. De NOS neigt qua framing toch wel meer naar De Telegraaf maar hanteert een neutralere toon. In de besproken onderzoeken ontbreekt inzicht in hoe peace journalism functioneert binnen de context van westerse democratieën en sociale thema's zoals klimaatverandering. Dit onderzoek geeft inzicht in de toepassing van peace journalism op Nederlandse klimaatverslaggeving.

Hoewel dit onderzoek waardevolle inzichten biedt in de wijze waarop Nederlandse nieuwsmedia klimaatprotesten framen en in hoeverre zij elementen van peace journalism toepassen, zijn er enkele beperkingen die in overweging genomen moeten worden. De analyse is gebaseerd op een selectie van drie media en drie protestgebeurtenissen. Hierop aanvullend richt dit onderzoek zich uitsluitend op geschreven online nieuwsartikelen en hun bijbehorende hoofdfoto's. Hoewel er bewust gekozen is voor inhoudelijke en ideologische verschillen, blijven andere perspectieven en manieren van verslaggeving, zoals regionale media, online platforms of televisie, buiten beschouwing. Hierdoor zijn de bevindingen niet generaliseerbaar naar het gehele Nederlandse medialandschap.

Een aanbeveling voor vervolgonderzoek is dan ook om het onderzoek grootschaliger uit te voeren en het corpus uit te breiden met andere typen media zoals: regionale media, sociale media, tv-nieuwsuitzendingen en andere audiovisuele berichtgeving. Om zo een

breder en representatiever beeld te krijgen van hoe klimaatprotesten in Nederland worden gepresenteerd.

Een belangrijke vervolgvraag die uit dit onderzoek komt, betreft de daadwerkelijke invloed van framing en peace-journalism elementen op het publiek. Hoewel in dit onderzoek is vastgesteld dat media op verschillende manieren protesten framen, blijft de vraag open wat het effect daarvan is op hoe mensen deze protesten begrijpen, waarderen of verwerpen. Een andere aanbeveling voor vervolgonderzoek is een experimenteel publieksonderzoek, waarbij respondenten de verschillende versies van protestverslaggeving, variërend in frame en mate van peace journalism, te zien krijgen. Om zo te meten hoe dit hun houding en perceptie tegenover het protest beïnvloedt.

Een methodologische kanttekening betreft de toepassing van de peace-journalism-indicatoren. Vooral de laatste twee indicatoren: aandacht voor oplossingsgerichte initiatieven of stemmen en aandacht voor vredes- of verbindingsinitiatieven. Alle artikelen scoorden hier vrijwel laag op ongeacht het medium. Dit roept de vraag op of deze elementen in de praktijk wel passen binnen de context van verslaggeving. In veel gevallen bleken zulke elementen simpelweg niet aanwezig in het nieuwsgebeuren zelf. Het is dan ook de vraag of er van de journalist verwacht mag worden om dit soort elementen aan te halen wanneer deze in de feitelijke situatie niet zichtbaar zijn.

De vraag of journalisten bij de verslaggeving van klimaatprotesten zouden moeten kiezen voor een benadering die elementen van peace journalism bevatten of nadrukkelijk aandacht besteedt aan het klimaatonrechtframe, raakt aan een breder debat over de rol en de verantwoordelijkheid in de journalistiek. Enerzijds is het niet vanzelfsprekend dat van journalisten verwacht mag worden dat zij structureel bijdragen aan sociale rechtvaardigheid en maatschappelijke verandering. Journalistiek wordt traditioneel begrepen als een neutrale en feitelijke instantie. Anderzijds zijn framingkeuzes nooit neutraal: het benadrukken van ordeverstoring boven motieven is óók een vorm van duiding. Gezien de urgentie van klimaatverandering en de maatschappelijke rol van journalistiek, kan betoogd worden dat media de plicht hebben om ruimte te bieden aan context, motieven en geweldloosheid. Niet om een partij te kiezen, maar om bij te dragen aan een vollediger maatschappelijk relevant beeld van protest.

Literatuurlijst

- Aluç, E., & Ersoy, M. (2016). Turkish newspapers' peace journalism exam: Gezi Park protests. *Quality & Quantity*, 52(1), 195–207.
<https://doi.org/10.1007/s11135-016-0459-2>
- Bergmann, Z., & Ossewaarde, R. (2020). Youth climate activists meet environmental governance: ageist depictions of the FFF movement and Greta Thunberg in German newspaper coverage. *Journal Of Multicultural Discourses*, 15(3), 267–290. <https://doi.org/10.1080/17447143.2020.1745211>
- Brown, D. K., & Harlow, S. (2019). Protests, Media Coverage, and a Hierarchy of Social Struggle. *The International Journal of Press/Politics*, 24(4), 508–530. <https://doi.org/10.1177/1940161219853517>
- Creswell, J. W., & Miller, D. L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory Into Practice*, 39(3), 124–130. https://doi.org/10.1207/s15430421tip3903_
- De Moor, J., De Vydt, M., Uba, K., & Wahlström, M. (2020). New kids on the block: taking stock of the recent cycle of climate activism. *Social Movement Studies*, 20(5), 619–625. <https://doi.org/10.1080/14742837.2020.1836617>
- De Telegraaf. (2023, 28 september). Klimaatdemonstraties doen denken aan maffiapraktijken. *Telegraaf.nl*. Geraadpleegd op 1 maart 2025, van <https://www.telegraaf.nl/watuzegt/1596082086/klimaatdemonstraties-doen-denken-aan-maffiapraktijken>
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Entman, R. M. (1991). Framing U.S. Coverage of International News: Contrast in Narratives of the KAL and Iran Air Incidents. *Journal of Communication*, 41(4), 6–27. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1991.tb02328>
- Extinction Rebellion NL. (2025, 18 februari). *Over XR · Extinction Rebellion Nederland*. Extinction Rebellion Nederland. Geraadpleegd op 2 maart 2025 van, <https://extinctionrebellion.nl/over-xr/>
- Fugard, A. J. B., & Potts, H. W. W. (2015). Supporting thinking on sample sizes for thematic analyses: a quantitative tool. *International Journal of Social Research Methodology*, 18(6), 669–684. <https://doi.org/10.1080/13645579.2015.1005453>

- Galtung, J., & Fischer, D. (2013). High Road, Low Road: Charting the Course for Peace Journalism. In *SpringerBriefs on pioneers in science and practice*, vol 15, 95–102. https://doi.org/10.1007/978-3-642-32481-9_8
- Galtung, J. On the Role of the Media in Worldwide Security and Peace. In *Peace and communication*. Université Nouvelle, 1985.
<https://www.transcend.org/galtung/papers/On%20the%20Role%20of%20the%20Media%20for%20Worldwide%20Security%20and%20Peace.pdf>
- Gamson, W. A., & Modigliani, A. (1989). Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach. *American Journal of Sociology*, 95(1), 1–37.
<http://www.jstor.org/stable/2780405>
- Golafshani, N. (2003). Understanding Reliability and Validity in Qualitative Research. *The Qualitative Report*, 8(4), 597–606. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2003.1870>
- Gouse, V., Valentin-Llopis, M., Perry, S., & Nyamwange, B. (2018). An investigation of the conceptualization of peace and war in peace journalism studies of media coverage of national and international conflicts. *Media War & Conflict*, 12(4), 435–449. <https://doi.org/10.1177/1750635218810917>
- Hanitzsch, T. (2004). Journalists as peacekeeping force? Peace journalism and mass communication theory. *Journalism Studies*, 5(4), 483–495. <https://doi.org/10.1080/14616700412331296419>
- Huys, T. (Host). (2024, 4 november). Nasrah Habiballah over haar droombaan, kritiek en teruggaan naar Israël. (Nr. 2) (Podcastaflevering). In *College tour, de Podcast!* Universiteit Leiden. Geraadpleegd op 28 februari 2025, van <https://open.spotify.com/episode/75U8zKnn9AzfvkEpegYvrr>
- Intergovernmental Panel on Climate Change. (2023). Summary for policymakers. In: *Climate Change 2023: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* (Core Writing Team, H. Lee and J. Romero (eds.). IPCC, Geneva, Switzerland, pp. 1–34, doi: <https://doi.org/10.59327/ipcc/ar6-9789291691647.001>
- Jake Lynch (2007), Peace journalism and its discontents. *Conflict & communication online*, Vol 6. No 2, 1–13. https://cco.regener-online.de/2007_2/pdf/lynch.pdf
- Kempf, W. (2008). The peace journalism controversy. *Konstanz*.
https://www.academia.edu/114712475/The_Peace_Journalism_Controversy_?

- Keulemans, M. (2021, 23 augustus). *Opinie: Klimaatdrammers, dram niet zo tegen de verkeerde boom*. *De Volkskrant*. Geraadpleegd op 6 maart 2025, van <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-klimaatdrammers-dram-niet-zo-tegen-de-verkeerde-boom~b63eb2f3/>
- Kim, Y., & Zhou, S. (2020). The Effects of Political Conflict News Frame on Political Polarization: A Social Identity approach. *International Journal of Communication*, 14, 937-958. <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/8741/2971>
- Linnemann, E. (2022, 22 december). Soepgooiers: 'Ik had nooit meegedaan aan deze actie als het schilderij niet achter glas'. *De Volkskrant*. Geraadpleegd op 6 maart 2025, van <https://www.volkskrant.nl/volkskrant-magazine/soepgooiers-ik-had-nooit-meegedaan-aan-deze-actie-als-het-schilderij-niet-achter-glas-zat~b29ab1ba/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- Loyn, D. (2007). Good journalism or peace journalism? *Conflict & Communication Online*, Vol. 6, No. 2, 1–10. https://cco.regener-online.de/2007_2/pdf/loyn.pdf
- Lynch J, McGoldrick A. (2005). *Peace Journalism*. Hawthorn Press.
https://books.google.nl/books?id=pt9gDwAAQBAJ&lr=&hl=nl&source=gbs_navlink_s_s
- McGoldrick, A., Lynch, J., Reporting the World, Observer newspaper, Cardiff University School of Journalism, Transcend Peace University, University of Sydney, BBC News, Sky News, Toda institute, Conflict & Peace Forums, Indra Adnan, & Johan Galtung. (2000). *PEACEJOURNALISM*. https://www.transcend.org/tri/downloads/McGoldrick_Lynch_Peace-Journalism.pdf ?
- McLeod, D.M. (2007). News Coverage and Social Protest: How the Media's Protect Paradigm Exacerbates Social Conflict. *Journal of Dispute Resolution*, Volume 2007, issue 1, article 12, 1-10. <https://scholarship.law.missouri.edu/jdr/vol2007/iss1/12>
- McLeod, D. M., & Detenber, B. H. (1999). Framing Effects of Television News Coverage of Social Protest. *Journal Of Communication*, 49(3), 3–23. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1999.tb02802.x>
- McCurdy, P. (2012). Social Movements, Protest and Mainstream Media. *Sociology Compass*, 6(3), 244–255. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9020.2011.00448.x>
- Mediahuis. *Wij zijn Mediahuis. Welkom*. Geraadpleegd op 10 maart 2025, van <https://www.mediahuis.nl/over-ons/>

- Mora, J. A. (2020). *Peace journalism: Media Coverage of Social Protests in Colombia in 2021* (Masterscriptie, Purdue University) Leiden catalogue. Geraadpleegd op 12 maart 2025, van, [https://www.proquest.com/docview/2838331739/fulltextPDF?pq-origsite=primo&searchKeywords=Mora,+J.+A.+\(2020\).+Peace+journalism:+Media+Coverage+of+Social+Protests+in+Colombia+in+2021+\(Order+No.+30506393\)](https://www.proquest.com/docview/2838331739/fulltextPDF?pq-origsite=primo&searchKeywords=Mora,+J.+A.+(2020).+Peace+journalism:+Media+Coverage+of+Social+Protests+in+Colombia+in+2021+(Order+No.+30506393))
- Nab, L. (2018, 13 november). 'Er schuilt gevaar in opbouwende journalistiek'. *Villamedia — Website Over Journalistiek*. Geraadpleegd op 1 april 2025, van <https://www.villamedia.nl/artikel/pleidooi-voor-klassieke-onderzoeksjournalistiek>
- NOS. (2019, 12 januari). Dijkhoff neemt afstand van “klimaatdrammer” Jetten. *NOS*. Geraadpleegd op 23 mei 2025, van <https://nos.nl/artikel/2267098-dijkhoff-neemt-afstand-van-klimaatdrammer-jetten>
- NOS. (2024, 14 september). Alle XR-klimaatdemonstranten van A12 gehaald. *NOS*. Geraadpleegd op 22 mei 2025, van <https://nos.nl/artikel/2537112-alle-xr-klimaatdemonstranten-van-a12-gehaald>
- Palinkas, L. A., Horwitz, S. M., Green, C. A. *et al.* (2013). Purposeful Sampling for Qualitative Data Collection and Analysis in Mixed Method Implementation Research. *Administration And Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 42, 533–544. <https://doi.org/10.1007/s10488-013-0528-y>
- Pardal, M., Tack, C., & Bawin, F. (2021). Media representation of Belgian youth protests. In Routledge eBooks, *Criminalization of Activism: Historical, Present and Future Perspectives* (pp. 130–140). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003144229-15>
- Pleijter, A. (2006). *Typen en logica van kwalitatieve inhoudsanalyse in de communicatiewetenschap*. (Dissertatie, Universiteit Radboud). Geraadpleegd op 15 april 2025. <https://hdl.handle.net/2066/56967>
- Poot, F., & Bauwens, J. (2022). ‘Like the Oceans We Rise’: News Frames on Youth for Climate. *Young*, 31(2), 107–123. <https://doi.org/10.1177/11033088221115964>
- Smouter, K. & Boersema, W. (2024, 14 november). Wij zijn Trouw. De krant voor mensen met idealen. Dit is ons manifest. *Trouw*. Geraadpleegd op 10 april 2025, van <https://www.trouw.nl/trouw/wij-zijn-trouw-de-krant-voor-mensen-met-idealen-dit-is-ons-manifest~b64c1c5a/>
- Timmers, M. (2023). *Framing climate activism in the Netherlands: Uniting voices, igniting change* (Bachelor scriptie, Radboud University Nijmegen). Geraadpleegd op 12 mei 2025, van <https://theses.ubn.ru.nl/items/5e6983f8-53a8-4363-b3a9-d2672b9333c1>

- Van de Beld, J. (2024, 9 december). Pepijn Nagtzaam: ‘Het nieuws mag komend jaar menselijker’. *SVDJ*. Geraadpleegd op 5 maart 2025, van <https://www.svdj.nl/nieuws/pepijn-nagtzaam-het-nieuws-mag-komend-jaar-menselijker/>
- Van Milligen, H. (2024). *Media Representations during the Dutch Farmer’s Protests: Critical Discourse Analysis of Dutch Media* (Masterscriptie, Universiteit Utrecht). Geraadpleegd op 10 mei 2025, van https://www.researchgate.net/publication/383781079_Media_Representations_During_the_Dutch_Farmer's_Protests_Critical_Discourse_Analysis_of_Dutch_Media
- Vreese, C. H. (2005). News Framing: Theory and typology. *Information Design Journal*, 13(1), 51–62. <https://doi.org/10.1075/idjdd.13.1.06vre>
- Von Zabern, L., & Tulloch, C. D. (2020). Rebel with a cause: the framing of climate change and intergenerational justice in the German press treatment of the Fridays for Future protests. *Media Culture & Society*, 43(1), 23–47. <https://doi.org/10.1177/0163443720960923>
- Wilson, B., & VanLuijk, N. (2018). Covering Protest at the Vancouver 2010 Olympics: A “Peace Journalism” Inspired Analysis. *Sociology of Sport Journal*, 36(1), 32–47. <https://doi.org/10.1123/ssj.2017-0227>

Bijlages

Bijlage 1: Hoofdfoto's van de geanalyseerde artikelen

In deze bijlage zijn de hoofdfoto's opgenomen die behoren bij de geanalyseerde artikelen van de NOS, De Telegraaf en Trouw. De foto's zijn gesorteerd per nieuwsmedium, per artikel en per casus.

Sommige foto's komen overeen tussen de verschillende nieuwsorganisaties, omdat zij gebruik maken van hetzelfde beeldmateriaal afkomstig van persbureau ANP. Dit verklaart de visuele overlap bij bepaalde casussen.

Op de volgende pagina begint het overzicht van deze foto's.

NOS - A-12 blokkades

v.l.n.r. 25 januari 2025, 25 januari 2025, 11 januari 2025, 14 september 2024, 27 april 2024, 30 maart 2024, 14 september 2024, 27 april 2024.

v.l.n.r.

3 februari 2024, 22 februari 2024, 5 april 2025, 30 december 2023, 5 april 2025, 24 februari 2024

De Telegraaf - A12-blokkades

v.l.n.r.

6 april 2025, 14 september 2024, 5 april 2025, 11 januari 2025, 15 september 2024, 16 januari 2025.

v.l.n.r.

1 oktober 2023, 4 december 2024, 28 januari 2023, 25 januari 2025, 11 september 2024, 25 januari 2025.

Trouw - A12-blokkades

v.l.n.r.

3 september 2024, 4 december 2024, 14 september 2024, 2 juli 2024, 2 augustus 2023, 8 januari 2024.

v.l.n.r.

13 oktober 2023, 10 september 2023, 27 mei 2023, 27 mei 2023.

NOS - Luchthaven protesten

v.l.n.r.

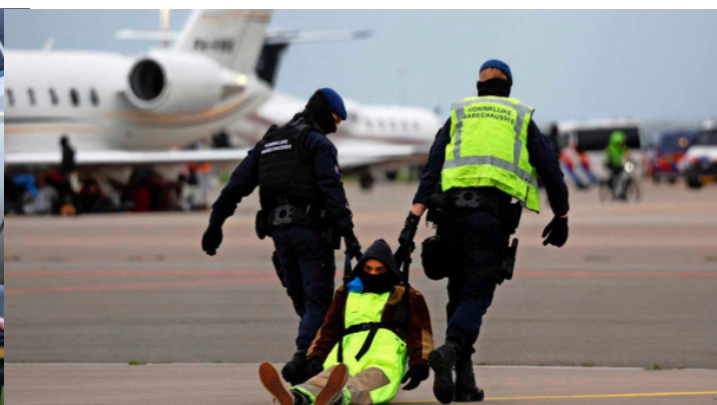
7 maart 2025, 8 maart 2025,

14 december 2025, 6 februari 2021,

9 maart 2024, 23 maart 2024,

5 november 2022.

De Telegraaf - Luchthaven protesten

v.l.n.r.

7 november 2022,

6 november 2022, 8 maart 2025,

14 december 2024, 16 december 2024

25 maart 2023, 13 december 2024.

Trouw - Luchthaven protesten

v.l.n.r.

10 april 2023, 26 maart 2023,

25 juli 2024, 14 december 2024, 5 november 2022,

27 maart 2023, 14 november 2022.

NOS – Het Rijksmuseum

v.l.n.r.

7 september 2024, 1 maart 2025, 21 december 2024, 31 oktober 2024.

De Telegraaf– Het Rijksmuseum

v.l.n.r.

1 november 2024, 1 maart 2025, 7 september 2024, 31 oktober 2024.

Trouw– Het Rijksmuseum

v.l.n.r.

7 september 2024, 16 februari 2024, 5 maart 2023, 21 december 2024.

Bijlage 2: Data en links van de geanalyseerde artikelen

NOS – A12 blokkades (14 artikelen)

11 januari 2025: <https://nos.nl/artikel/2551320-ruim-700-aanhoudingen-bij-demonstratie-extinction-rebellion-op-a12>

25 januari 2025: <https://nos.nl/artikel/2553189-klimatemonstranten-xr-voeren-actie-bij-a10-in-amsterdam-politie-grijpt-in>

25 januari 2025: <https://nos.nl/artikel/2553215-190-xr-demonstranten-aangehouden-bij-demonstratie-bij-a10-amsterdam>

14 september 2024: <https://nos.nl/artikel/2537084-extinction-rebellion-blokkeert-a12-den-haag-politie-grijpt-niet-in-vanwege-staking>

14 september 2024: <https://nos.nl/artikel/2537112-alle-xr-klimatemonstranten-van-a12-gehaald>

27 april 2024: <https://nos.nl/artikel/2518386-blokkade-extinction-rebellion-beeindigd-a10-is-weer-vrij>

27 april 2024: <https://nos.nl/artikel/2518435-ruim-honderd-arrestaties-bij-xr-demonstratie-op-a10-in-amsterdam>

30 maart 2024: <https://nos.nl/artikel/2514774-nieuwe-blokkade-a10-mislukt-25-mensen-opgepakt>

3 februari 2024: <https://nos.nl/artikel/2507341-politie-haalt-activisten-van-a12-in-den-haag-snelweg-weer-open>

22 februari 2024: <https://nos.nl/artikel/2509922-zes-klimatemonstranten-beboet-om-protest-op-a10-in-amsterdam>

24 februari 2024: <https://nos.nl/artikel/2510190-klimatebetoging-op-a10-na-ingrijpen-politie-beeindigd-ruim-300-aanhoudingen>

30 december 2023: <https://nos.nl/artikel/2503235-laatste-klimatebetogers-verwijderd-van-a10-bijna-400-arrestaties>

5 april 2025: <https://nos.nl/artikel/2562446-a12-in-den-haag-weer-open-na-urenlange-klimateblokkade>

5 april 2025: <https://nos.nl/artikel/2562493-ruim-500-klimaatactivisten-opgepakt-bij-actie-op-a12-in-den-haag>

De Telegraaf – A12 blokkades (12 artikelen)

5 april 2025: https://www.telegraaf.nl/binnenland/a12-den-haag-weer-geopend-na-blokkade-extinction-rebellion-ruim-vijfhonderd-actievoerders-aangehouden/64079058.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F&edge_id=cx:3fuyzz39ops61w0n3fc1dyj8o:3qigd7a4wqmqi&newUser=false

6 april 2025: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/automobilisten-halen-opgelucht-adem-actievoerders-extinction-rebellion-aangehouden-na-nieuwe-bezetting-a12-in-den-haag/64072087.html>

25 januari 2025: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/xr-maalt-niet-om-maatschappelijk-ongemak-door-blokkeeracties-je-vraagt-je-wel-af-helpt-het/68028108.html>

4 december 2024: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/klimaatactivisten-weer-de-a12-op-tegen-fossiele-subsidies-politie-grijpt-in/68018363.html>

11 januari 2025: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/politiebond-woest-om-bizar-protest-op-a12-met-ruim-700-aanhoudingen-routes-ambulances-aangepast/68019183.html>

11 september 2024: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/xr-breidt-a12-blokkade-uit-wil-ook-overnachten-in-tunnelbak/64353136.html>

15 september 2024: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/alle-op-a12-aangehouden-klimaatdemonstranten-weer-vrij/64353969.html>

15 september 2024: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/klimaatactivisten-xr-alsnog-van-a12-gehaald-na-busrit-volgt-vrijlating/64353466.html>

16 januari 2025: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/drie-ambulances-gehinderd-door-a12-blokkade-van-xr/64380046.html>

25 januari 2025: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/politie-verricht-zo-n-190-aanhoudingen-bij-actie-xr-op-snelweg-a10-in-amsterdam/68024105.html>

28 januari 2023: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/politie-arresteert-honderden-klimaatactivisten-bij-blokkade-a12-deel-weer-op-vrije-voeten/64146101.html>

1 oktober 2023: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/vierhonderd-klimaatactivisten-opgepakt-ondanks-oproep-xr-om-blokkade-a12-te-stoppen/64248456.html>

Trouw – A12 blokkades (10 artikelen)

2 juli 2024: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/enkele-tientallen-demonstranten-xr-blokkeren-begin-a12-den-haag~bfcfd411/>

3 september 2024: <https://www.trouw.nl/binnenland/commissie-politie-greep-twee-keer-te-hard-in-bij-a12-blokkade-xr~b4d04366/>

4 december 2024: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/klimaatactivisten-weer-de-a12-op-tegen-fossiele-subsidies~bc76d6ea/>

14 september 2024: <https://www.trouw.nl/binnenland/zonder-politie-is-klimaatprotest-op-de-a12-spannend-ik-wil-niets-riskeren~b6068af2/>

27 mei 2023: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/waterballet-en-ruim-1500-arrestaties-bij-betoging-extinction-rebellion-op-a12~b5354f9a/>

2 augustus 2023: <https://www.trouw.nl/binnenland/taakstraf-voor-klimaatactivisten-voor-opruiming-rond-a12-blokkade~bca9b181/>

8 januari 2024: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/extinction-rebellion-gaat-haagse-wegen-stapvoets-platleggen-ongelukkig-getimed~b7bf2be27/>

13 oktober 2023: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/rechter-waterkanon-mag-ingezet-worden-bij-blokkade-op-de-a12~bc854ff4/>

10 september 2023: <https://www.trouw.nl/binnenland/na-waarschuwing-drie-beginnen-de-arrestaties-op-de-a12~bda04c1a/>

27 mei 2023: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/politie-begint-demonstranten-a12-af-te-voeren-in-bussen~bb488105/>

NOS – Luchthavenprotesten

5 november 2022: <https://nos.nl/artikel/2451147-ruim-200-klimaatactivisten-gearresteerd-op-schiphol-alle-actievoerders-weg>

7 maart 2025: <https://nos.nl/regio/noord-holland/artikel/612485-noodverordening-op-schiphol-om-grote-actie-extinction-rebellion>

8 maart 2025: <https://nos.nl/artikel/2558725-tientallen-klimaatactivisten-aangehouden-op-schiphol>

9 maart 2024: <https://nos.nl/artikel/2512153-noodverordening-maastricht-airport-verlengd-na-protest-extinction-rebellion>

14 december 2024: <https://nos.nl/artikel/2548274-bijna-100-klimaatbetogers-opgepakt-na-actie-voorbij-controles-schiphol>

23 maart 2024: <https://nos.nl/artikel/2513917-bijna-honderd-mensen-opgepakt-bij-actie-xr-op-eindhoven-airport>

6 februari 2025: <https://nos.nl/artikel/2367531-zeven-mensen-opgepakt-bij-actie-extinction-rebellion-op-schiphol>

De Telegraaf – Luchthavenprotesten

6 november 2022: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/schiphol-en-marechaussee-volledig-verrast-door-klimaatactivisten-dit-mag-niet-nog-eens-gebeuren/64515916.html>

7 november 2022: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/hoe-kon-klimaatactie-schiphol-gebeuren-dit-konden-we-niet-tegenhouden/64515732.html>

8 maart 2025: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/marechaussee-op-schiphol-in-actie-tegen-klimaatactivisten-67-aanhoudingen/64386183.html>

13 december 2024: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/weer-wil-xr-onrust-stoken-op-schiphol-demonstreren-mag-maar-er-gelden-ook-regels/68021950.html>

14 december 2024: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/bijna-honderd-xr-demonstranten-aangehouden-bij-actie-op-schiphol/68023096.html>

16 december 2024: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/op-schiphol-aangehouden-xr-demonstranten-alle-99-vrijgelaten/68030307.html>

25 maart 2023; De link van dit artikel is niet meer beschikbaar. Hieronder staan een aantal screenshots van het artikel uit de analyseomgeving: ATLAS.ti

Luchthaven verwacht geen verder oponthoud door demo

Ruim honderd activisten van Extinction Rebellion aangehouden op Eindhoven Airport

25 mrt. 2023 in BINNENLAND

EINDHOVEN - De Koninklijke Marechaussee heeft zaterdag 104 klimaatsactivisten van Extinction Rebellion (XR) aangehouden op Eindhoven Airport, laat een woordvoerder weten. De activisten werden aangehouden omdat ze op verboden terrein waren.

© ANP

De actie van Extinction Rebellion begon rond 12.00 uur voor de ingang van het vliegveld waar enkele tientallen mensen zich hadden verzameld. Een andere groep verzamelde zich vlak bij de parkeerplaats aan de Castendijkweg om vanaf daar naar de Luchthavenweg te lopen. Enkele honderden activisten slaagden erin een gat in het hek te knippen en het terrein te betreden waar privéjets staan geparkeerd. De groep werd door de marechaussee en de politie tegengehouden om te voorkomen dat ze de landingsbaan betraden. XR meldde zelf ook eerder niet van plan te zijn om de landingsbaan op te gaan, „zodat andere vluchten van en naar de luchthaven niet worden verstoord.“

Vast in vliegtuig

In een persbericht onderschreef Eindhoven Airport eerder ook de noodzaak tot verduurzaming. Een reiziger die is geland vanuit Porto laat aan *De Telegraaf* weten dat zij tijdelijk niet het vliegtuig uit mocht, ondanks dat ze demonstranten vanuit het vliegtuig niet eens kon zien.

„We mogen het vliegtuig niet uit en wij wachten nu al geruime tijd met de vliegtuigdeur dicht. Vanuit het vliegtuig zien wij op dit moment niets bijzonders behalve de normale medewerkers. Wij snappen daarom ook niet waarom wij in het vliegtuig worden gehouden.“

Tekst gaat verder onder de foto.

© TELEGRAAF

Een woordvoerder van Extinction Rebellion schreef eerder in een statement dat de luchthaven opgaan „niet heel verstandig is.“ „Het gaat hier om militair terrein“, aldus de verklaring.

Afgelopen november hield Extinction Rebellion een manifestatie op Schiphol. Actievoerders zaagden een hek door en gingen het terrein van Schiphol-Oost op, waarvandaan de zaken- en privévluchten met kleine vliegtuigen worden afgehandeld. De actievoerders blokkeerden daar de privévluchten. Zo'n driehonderd mensen werden toen opgepakt.

Tekst gaat verder onder de video.

De activisten werden enkele tijd door de marechaussee vastgehouden en omsingeld omdat onderzocht werd hoe ze het terrein van het vliegveld konden binnendringen. Vanaf 14.00 uur werd de groep gevraagd het terrein vrijwillig te verlaten. Een groot deel gaf daar gehoor aan, maar zeker honderd klimaatsactivisten weigerden te vertrekken. Zij gingen na de oproep op de grond zitten en haakten hun armen en benen in elkaar.

Even na 15.00 uur begonnen marechaussee en politie met het afvoeren van de demonstranten. Dat gebeurde in busjes van de Koninklijke Marechaussee en meerdere tourbussen. Een tweetal had volgens een woordvoerder van de marechaussee zich door een hek aan elkaar vastgeklamd. Alle aangehouden activisten zijn overgebracht naar locaties van de Koninklijke Marechaussee voor verder onderzoek, meldt de marechaussee op Twitter.

Tekst gaat verder onder de tweet.

Luchtvervuiling

Volgens XR veroorzaakt het vliegveld luchtvervuiling, geluidsoverlast en gezondheidsschade. De activisten eisen daarom dat Eindhoven Airport onder meer stopt met vervuilen, zich houdt aan de klimaatregels en dat er minder vanaf het vliegveld wordt gevlogen. Volgens de woordvoerder van XR wilden de demonstranten op het terrein blijven totdat het vliegveld hun eisen inwilligt.

De activisten kregen van de XR-organisatie de instructie om te gaan zitten en zich te settelen. De activisten riepen ook luid 'boe' richting vliegtuigen die aan het landen zijn op de luchthaven. Naast de activisten op het luchthaventerrein waren er ook demonstranten bij de aankomsthal.

Enkele demonstranten hadden zwarte verf op hun vingers en ze hadden zwarte strepen op hun gezicht gesmeerd zodat de politie geen vingerafdrukken kon nemen en hun gezichten niet waren te checken in de politiedatabase. In appropen van Extinction Rebellion werd door sommigen van tevoren opgeroepen om 'anoniem' te gaan.

Tekst gaat verder onder de foto en de tweets.

Trouw – Luchthavenprotesten

5 november 2022: <https://www.trouw.nl/binnenland/tientallen-arrestaties-op-schiphol-door-marechaussee~b66ba777/>

10 april 2023: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/aanhoudingen-bij-schiphol-actie-extinction-rebellion~be9fe969/>

14 november 2022: <https://www.trouw.nl/binnenland/meer-dan-400-klimaatactivisten-aangehouden-voor-actie-op-schiphol~bff89b8f/>

26 maart 2023: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/laatste-klimaatactivist-xr-op-vrije-voeten~b3ed6948/>

27 maart 2023: <https://www.trouw.nl/binnenland/honderd-aanhoudingen-extinction-rebellion-bij-luchthaven-eindhoven~b4f7685e/>

14 december 2024: <https://www.trouw.nl/binnenland/noodverordening-op-schiphol-vanwege-demonstratie-extinction-rebellion~bd387ff0/>

25 juli 2024: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/ook-in-nederland-komen-demonstranten-actievoeren-tegen-de-luchtvaart~bea57410/>

NOS - Rijksmuseumprotesten

1 maart 2025: <https://nos.nl/artikel/2557768-rijksmuseum-vrijwel-leeg-door-protestactie-klimaatactivisten-tegen-ing>

7 september 2024: <https://nos.nl/artikel/2536241-politie-beeindigt-actie-van-xr-bij-rijksmuseum-33-aanhoudingen>

21 december 2024: <https://nos.nl/artikel/2549188-protest-extinction-rebellion-in-rijksmuseum-beeindigd-door-politie>

31 oktober 2024: <https://nos.nl/artikel/2542761-rijksmuseum-dicht-tijdens-museumnacht-vanwege-aangekondigde-actie-xr>

De Telegraaf – Rijksmuseumprotesten

1 maart 2025: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/rijksmuseum-vrijwel-leeg-door-opkoopactie-xr-van-tickets/64388214.html>

1 november 2024: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/rijksmuseum-buigt-voor-extinction-rebellion-en-sluit-deuren-amsterdamse-raad-boos-over-besluit/64362305.html>

31 oktober 2024: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/rijksmuseum-sluit-zaterdag-deuren-tijdens-museumnacht-om-aangekondigde-actie-xr/64362565.html>

7 september 2024: <https://www.telegraaf.nl/binnenland/xr-demonstranten-bij-rijksmuseum-aangehouden/64349967.html>

Trouw – Rijksmuseumprotesten

5 maart 2023: <https://www.trouw.nl/cultuur-media/jongeren-extinction-rebellion-voeren-actie-bij-nachtwacht~b9925d4c/>

7 september 2024: <https://www.trouw.nl/binnenland/demonstranten-xr-keten-en-zich-aan-hekken-ingang-rijksmuseum~ba874b53/>

16 februari 2024: <https://www.trouw.nl/cultuur-media/protestkunst-tegen-ing-bij-opening-frans-hals-tentoonstelling-in-het-rijksmuseum~ba2a26a1/>

21 december 2024: <https://www.trouw.nl/binnenland/rijksmuseum-zaterdag-weer-doelwit-extinction-rebellion-met-actie-tegen-sponsor-ing~b15ce5be/>